T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

MENÂKIB-I SÜNBÜLİYYE (İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nuran GEZİCİ

KOCAELİ 2019

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

MENÂKIB-I SÜNBÜLİYYE (İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nuran GEZİCİ

PROF. DR. GENCAY ZAVOTÇU

KOCAELİ 2019

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

MENÂKIB-I SÜNBÜLİYYE (İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: Nuran GEZİCİ

Tezin Kabul Edildiği Yönetim Kurulu Karar ve No: 08.01.2020/01

Jüri başkanı: Prof. Dr. Gencay Zavotçu

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Mehmet Özdemir

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Abdulmuttalip İpek

KOCAELİ 2019

ÖNSÖZ

Bu çalışmada Halvetiyye tarîkatının Anadolu ve Rumeli'ndeki iki büyük kolundan merkezi İstanbul'da olan Sünbüliyye'nin ilk büyük dört şeyhinin hayat hikâyeleri ve kerâmetlerini anlatan *Menâkıb-ı Sünbüliyye* adlı eseri işlenmiştir. 39 varaktan oluşan eser Germiyanlı Şeyh Yaʿkûb Efendi'nin oğlu Yûsuf (Yûsuf b. Yaʿkûb el-Halvetî) tarafından yazılmıştır.[1] Sünbüliyye'nin ilk dört şeyhinin hayat hikâyeleri ve kerâmetlerinden oluştuğu için muhtasar bir menâkıbnâmedir. Eser, Sünbüliyye tarîkatı hususunda bilgi vermek, tarîkatın usullerini göstermek, derviş ve sâliklerinin bilmesi gereken hususları anlatmak için yazılmıştır.

Germiyanlı Şeyh Yaʿkûb Efendi'nin oğlu Yûsuf'un yazdığı *Menâkıb-ı Sünbüliyye*'nin incelenmesi ve metninden ibaret olan tezimiz üç bölümden oluşmaktadır. Tezin Birinci Bölümü'nde Tasavvuf'un tanımı, tarihçesi, Tarîkatlar, Halvetiyye ve Sünbüliyye hakkında bilgi verilmiştir. II. Bölüm'de Menâkıb-ı Sünbüliyye hakkında bilgi, içerik özellikleri, eserin dil ve yazım özellikleri, eserde geçen âyet ve hadisler, ve nüsha tanıtımı bölümü bulunmaktadır. III. Bölüm'de Menâkıb-ı Sünbüliyye'nin dil içi çeviri metni, sonuç, kaynakça ve tıpkı basım bölümleri verilmiştir.

Tezin yazım aşamasında Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün Akademik Yazım Kılavuzu esas alınmıştır. Arapça ve Farsça kelime yazılışlarında Ferit Devellioğlu'nun Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgatı, noktalama işaretlerinin kullanımında Türk Dil Kurumu İmla Kılavuzu dikkate alınmıştır.

Yusuf b. Yaʿkûb El-Halvetî'nin Menâkıb-ı Sünbüliyye adlı eseriyle ilgili hazırladığım Yüksek Lisans tezinin başlangıcından bitimine bilgi, akademik görüş

[1] "Eserin üç yazma nüshası tespit edilmiştir. Çalışmamıza konu olan nüsha, başlığına istinaden "Menākıb-ı Evliyā" adıyla Süleymāniye Kütüphānesi Esʿad Efendi Bölümü numara 1372'de kayıtlıdır. İkinci nüsha Manisa İli Genel Kitaplığı'nda, Ömer Fu'âdî Efendi'nin *Bülbüliyye* mesnevisini de içeren 1229 numaralı yazmanın 43 ve 66 varakları arasındadır. Üçüncü nüsha *İstanbul Süleymâniye Ktp.Hâlet Ef. Nu.264/2* numarada kayıtlıdır.

ve yönlendirmeleriyle bana büyük yol gösterici olan çok kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Gencay Zavotçu'ya teşekkürlerimi borç bilirim. Metnimizde zaman zaman geçen Arapça ifadelerin okunmasında desteğini bizden esirgemeyen Yakup Ceylan'a teşekkür ederim. Bu zorlu süreçte her türlü yardım ve destekte bulunan değerli aileme de minnet duyarım. Tezimle ilgilenecek ve yararlanacaklara faydalı olması dileğiyle.

Nuran GEZİCİ

Kocaeli 2019

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....I

İÇİNDEKİLER.....III

ÖZET.....IV

ABSTRACT.....V

KISALTMALAR.....VI

GİRİŞ.....1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TASAVVUF.....4

1.1. Tanımı.....**4**

1.1.1. Tarihçesi.....**6**

2. TARİKATLAR.....7

3. HALVETİYYE.....9

4. SÜNBÜLİYYE.....11

İKİNCİ BÖLÜM

2.MENÂKIB-I SÜNBÜLİYYE.....14

2.1. İçerik Özellikleri.....**14**

2.2. Eserin Dil ve Yazım (İmla) Özellikleri.....**15**

2.3. Eserde Geçen Âyet ve Hadîsler.....**19**

2.4. Nüsha Tanıtımı.....**21**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MENÂKIB-I SÜNBÜLİYYE (Dil İçi Çeviri Metin).....23

SONUÇ……...56

KAYNAKÇA.....57

TIPKI BASIM…...…….….....59

ÖZET

Germiyanlı Şeyh Yaʿkûb Efendi'nin oğlu Yûsuf'a ait *Menâkıb-ı Sünbüliyye* adlı eser Türk edebî tarihi ve dinî tarihi açısından önemli bir yere sahiptir. Yazar, Sünbüliyye tarîkatına mensup ilk dört şeyhin menkıbesi ile tarîkatın sahip olduğu hususlar üzerinde durmuştur. Kaynaklara göre Halvetiyye tarîkatının Sünbüliyye koluna dâhil olup tarîkata post-nişînlik yapmıştır.

Tezimizin konusu olan Yûsuf b. Yaʿkûb el-Halvetî'nin *Menâkıb-ı Sünbüliyye'si* 39 varaktan oluşmaktadır. Yazar eseri Sünbüliyye hakkında okuyucuyu bilgilendirmek, mürîd ve dervîşlerin uyması gereken kural ve hususları aktarmak, tarîkata intisap edeceklere rehber olmak için yazmıştır. Eser, tarîkat şeyhlerinin toplumdaki yeri ve Osmanlı hükümdarlarının tarîkat şeyhlerine olan yaklaşımlarına yer verir. Şeyhlerin karşılaştıkları kerâmetlere değinen yazar şeyhlerin yaşadıklarını bizlere aktarır.

Anahtar Kelimeler: Yûsuf b. Yaʿkûb el-Halvetî, Menâkıb-ı Sünbüliyye, Sünbüliyye, Sünbül Sinân, Kerâmet

ABSTRACT

Menâkıb-ı Sünbüliyye named work belongs to Germiyan Sheikh Yaʿkûb's son Yûsuf and it has an important place interms of Turkish literary history and religious history. Writer not only dwells on the first four sheikhs' epics that are member of Sunbuliyye cult but also he dwells on the case of cult's belongins. According to resources he is the member and master of Sunbuliyye cult.

The subject of our thesis Yûsuf b. Yaʿkub el-Halvetî's *Menâkıb-ı Sünbüliyye* is consist of 39 foils writer writes the work Sunbuliyye to inform reader, to transfer rules cases to followers and dervish and to initiate the cult as a guide. The work includes the place of cult sheikh's in society and the approaches of Ottoman emperors to sheikh of cult. Writer dwells on the prophecy that sheikh's encounter and transfers the lives of sheikhs to us.

Key words: Yûsuf b. Yaʿkûb el-Halvetî, Menâkıb-ı Sünbüliyye, Sünbüliyye, Sünbül Sinan, Miracle.

KISALTMALAR

a.g.e.	:Adı geçen eser
b.	:Bin
bs.	:basım
c.	:cilt
d.	:Doğum, doğumu
Doç.	:Doçent
Dr.	:Doktor
Ef.	:Efendi
h.	:Hicrî
haz.	:Hazırlayan
Hz.	:Hazreti
Ktp.	:Kütüphane veya kütüphanesi
Nu.	:Numara
ö.	:Ölümü, ölüm tarihi
Prof.	:Profesör
s.	:Sayfa
S.	:Sayı
TDK	:Türk Dil Kurumu
TDV	:Türkiye Diyanet Vakfı
TTK	:Türk Tarih Kurumu
vd.	:ve diğerleri
Yay.	:Yayıncılık
yy.	:Yüzyıl

GİRİŞ

Arapça *nekabe* kökünden türemiş bir isim olan "*isâbet etmek, bir şeyden bahiste bulunmak yahut haber vermek*" (Ocak, 1997: 28) anlamındaki menkabe, sözlükte "*Çoğu tanınmış ve tarihe geçmiş kimselerin ahvâline (durumuna) ait fıkralar, hikâyeler"* (Devellioğlu, 2010: 713) "*Tanınmış ve büyük şahsiyetlerin adı etrafında oluşan büyülü ve görkemli hikâye"(* Parlatır; 2006: 1056); "*öğünülecek iş ve davranış*" (Ocak, 1997: 28) anlamlarına gelen bir kelimedir. Menkabenin çoğulu olan menâkıb, önceleri Peygamber hadislerini kapsayan bölümlerin adı olarak kullanılmıştır.

Menâkıb kelimesinin ilk kullanılışına Hicret'in 3. asrında yazılan hadis kitaplarında rastlanır. Menâkıbın bu kitaplarda bir kişi ya da şehir hakkında anlatılan hikâyeler yerine kullanıldığı söylenebilir: "*III. (IX.) yüzyıldan itibaren yazılan hadis kitaplarında Hz. Peygamber'in ashabının faziletlerine dair hadisleri ihtiva eden bölümlerin adı olarak (Kitâbü'l-Menâkıb) kullanılmaya başlanmıştır. Menâkıb kelimesinin ayrıca halifeler (İbnü'l-Cezerî, Esne'l-metâlib fî menâkıbi Seyyidinâ 'Alî b. Ebî Tâlib), bir kabile veya soy (İbn Şehrâşûb, Menâkıbû 'Alî Ebî Tâlib), mezhep imamları (Menâkıbü'l-İmâmi'l-A'zam) hakkında yazılan eserlerle kutsal şehirleri tasvir eden metinlerin (Menâkıb-ı Mekke-i Mükerreme, Menâkıb-ı Kudüs-i Şerîf) adında hadis kitaplarındaki gibi "fazilet manasında geçtiği görülmektedir."* (Şahin, 2004: 112) Sözcüğün velî, sûfî ve şeyhlerin (eren, ermiş) efsânevî hayat hikayeleri için kullanılışı da tahminen tasavvuf cereyanının ortaya çıktığı ilk asırlarda vâki olur. Menkabe ve menâkıb konulu yazı ve eserlerdeki genel kanı da bu doğrultudadır (Zavotçu, 2018: 557, 558): " *Tasavvufun III. (IX.) yüzyıldan sonra İslâm dünyasında yaygınlık kazanmasıyla birlikte menkıbe kelimesi sûfîlerin hikmetli sözlerini ve örnek alınacak faziletli davranışlarını ifâde etmek için kullanılmaya başlanmış, bu alanda III. (IX.) yüzyılda kaleme alınan Tabakatü's-sûfiyye (Sülemî), Keşfü'l-mahcûb (Hücvîrî), er-Risâle (Kuşeyrî) gibi tasavvufî eserlerde, Bâyezîd-i Bistâmî, Cüneyd-i Bağdâdî, Ebû Hafs el-Haddâd gibi sûfilerin hikmetli sözlerine ve faziletli davranışlarına yer verilmiştir. Ayrıca, Târîhu Bağdâd, Târîhu Buhârâ gibi bölge ve şehir tarihlerinde buralarda yetişen sûfîler hakkında bilgi verilirken onların menkıbelerine temas edilmiştir.*"

IX. yüzyıldan sonra velîleri, din büyüklerini övmek, faziletlerini, kerâmetlerini anlatmak için kullanılmaya başlanmıştır. Zamanla hemen her tarîkata mensup pîri, şeyhleri ve dervişleri

konusunda menâkıb eserleri yazılmıştır. Başta tarîkat pîri ve kerâmetlerini anlatmak için yazılan menâkıblar sonraları tarîkattaki diğer şeyhleri, tarîkat silsilesinde bulunan sûfîlerin şeyhle olan bağlantısı ve ailelerini anlatan metinler haline geldiler. Menâkıb-nâmeler aynı zamanda "tezkire", "kerâmat", "vilâyetnâme" gibi isimler almıştır. Menâkıblar, bir tarîkat şeyhinin kerâmetleri, şahsiyetleri, tarîkat silsilesi yanında dönemin sosyal ve kültürel ortamı ve tarihî olayları, dinî olayları kapsayıp bilgi veren önemli metinlerdir. Menâkıblarda zaman zaman olağan üstü olaylara da rastlarız bu da geçerliliğinin olmaması ve tarihî belge olarak kabul edilmesini zorlaştırır.

Ahmet Yaşar Ocak menâkıbnâmeleri içerik ve özelliklerine göre iki ana kola ayırır: 1: Tarihi gerçeklere dayanan menkabeler, 2: Hayâlî menkabeler. İlk grup yaşanmış tarihî olayları esas alır. İkinci gruba dâhil olan hayâlî menkabeler ise yaşanmış olaylarla bağlantılı olmasa da toplumun değerler sistemi ile yakın ilişki içerisindedirler. 1) Toplumun içtimâî değerler sisteminden kaynaklanan, 2) Ahlakî bir teolojiye dayanan ve 3) Propaganda maksadı güdenler olmak üzere üçe ayrılan hayâlî menkabeler içerisinde velî menkabeleri özelliklerine göre birinci ve ikinci guruptan birine dâhil edilebilirler. (Zavotçu, 2018: 558).

Menâkıbnâmelerin amacı, esere konu olan velî ya da velîlerin tanıtılıp yüceltilmesidir. Ayrıca, tanıtılan velî ya da velîlerin müridlerine yetişme aşamasında yol göstermek, manevî telkin ve destek sağlamak, menkabesi aktarılan velî vasıtasıyla tarîkatın tanıtım, yayılma, gelişme ve devamına katkıda bulunmakta gözetilen hususlar arasındadır. Bu yüzden, ilk önce tek bir velînin hayat yaşamöyküsünü kerâmetleriyle süsleyip sunan bu eserler, zamanla içeriği genişletilip tarîkatın diğer şeyh ve halifelerinin de tanıtıldığı silsile eserler hâline getirilmişlerdir. (Zavotçu, 2018: 558).

Anadolu'da menâkıbnâmelerin yazılmaya başlanması Türklerin Andolu'ya geçiş yıllarından sonraki devirlere, tahminen 12-13. yüzyıllara tekâbül eder demek yanlış olmaz. Genellikle, tarîkat şeyhlerinden birinin, o tarihe kadar tarîkatta post-nişîn olmuş şeyhlerin yaşamöyküleri ve kerâmetlerinin nesilden nesile aktarılıp unutulmaması için yazısı ve anlatımı güzel olan, tarîkat mensubu bir dervîş ya da şeyhten talebi üzerine yazılan menâkıbnâmeler, çoğunlukla muhtasar olup yazıldığı tarihe kadar tarîkatta post-nişîn olmuş şeyhlerin yaşamöyküleri ve kerâmetlerini içerir.

Tezimize konu olan *Menâkıb-ı Sünbüliyye*'nin başında Halvetiyye tarîkatına mensup şeyhler post-nişînlik sırasıyla silsile halinde takdim edilmiş, akabinde Sünbüliyye'nin ilk dört şeyhinin tanıtımı yapılmıştır. Eser, şeyhlerin tarîkata nasıl dâhil oldukları, tarîkat içindeki konum ve vazifelerini, yaşadıkları kerâmetleri anlatan bir risâledir.

Sünbüliyye, Osmanlı Devleti'nin Yükseliş Devri'ne doğru, Sultan II. Bâyezîd zamanında ve 16. yy. başlarında İstanbul'da teşkilatlanmış, Halvetiyye'nin İstanbul merkezli iki büyük kolundan biridir. Kolun ikinci şeyhi Sünbül Sinân'ın ismine istinâden *Sünbüliyye* adıyla anılmıştır. *Menâkıb-ı Sünbüliyye*, dönemin tarîkatlarından biri olan Sünbüliyye tarîkatını daha iyi anlamamızı, tarîkat silsilesine mensup olan şeyhleri tanıtarak, yaşanan dinî olayları anlatır. Sünbüliyye'nin ilk dört şeyhinin yaşamöyküleri ve kerâmetlerini anlatan eser, bu hâliyle muhtasar (kısaltılmış, sınırlı) bir menâkıbnâme hüviyetindedir. Sünbüliyye'nin daha geniş, manzum bir silsilenâmesi de yazılmış olup bu silsilenâmede 19. yy. ortalarına dek tarîkatta post-nişîn olan şeyhler kısaca tanıtılmıştır. (Özçelik, 2018: 102s). Elimizde iki nüshası bulunan eser tarîkatın anlaşılmasını aydınlatmak amacına hizmet etmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Tasavvuf

1.1. Tanımı

Sözlükte "*sofulaşma, gönlünü Allah sevgisine bağlama*" (Devellioğlu, 2010: 1209) anlamına gelen tasavvuf terimi Türk kültür dünyasının şekillenmesinde önemli bir yere sahiptir. Sûfi müelliflerinden Ebu Nuaym el-İsfahânī tasavvuf kelimesinin kökünün safâ ve vefâ kelimelerinden geldiğini aynı zamanda çöl bitkisi olan sufâneden, Allah'a boyun eğen kişilerin uzattıkları ense saçı (sûfetü'l-kafâ) yine kendisini Ka'be hizmetine adayan kabile adı olan Sûfe'den türetildiğini belirtir. Abdülkerîm el-Kuşeyrî ise kelimenin Arapça bir kökten gelmediğini câmid bir lakap olduğunu söyler. Aynı zamanda yün elbise giydikleri için âbid ve zâhidleri sûfi olarak adlandırdıklarını da görürüz. (Öngören, 2011: 119-126).

Tasavvufla ilgili çeşitli tanımlar yapılmıştır bunlardan bazıları şunlardır: Muhammed b. Vâsi'a (ö. 123/741) göre *tasavvuf huşû, nefsi hor görme, kanaatkârlık ve alçak gönüllülüktür.* Cüneyd-i Bağdâdî *"tasavvufun dünya ile ilgili şeylerde azla yetinme, kalbiyle Allah'a dayanma, taat ve ibadete yönelme, dünyevî arzulara karşı sabretme, eline geçebilecek şeylerin yararlısını seçme, mâsivâdan uzaklaşıp Allah'a dönme, Allah'ı içten zikretme, vesveseye karşı ihlâsı gerçekleştirme, şüpheye karşı yakîn elde etme, uzaklaşma ve yabancılaşmadan kurtulup Allah ile huzur bulma gibi konuları içermektedir."* der .(Öngören, 2011: 119-126). Bazı sûfîler tasavvufun esasını ilim ve hakikat mertebesi olmak üzere iki şekilde açıklarlar. İlim mertebesinde tasavvuf kötülüklere karşı iyilikten yana olma, dinî konularda Peygamber'i örnek alma, kalbi kötü vesveselerden koruma; hakikat mertebesinde tasavvuf yaratıcı ile bir olmaktır. Tasavvufu hak diliyle tarif edecek olursak Allah'ın insanlara sûfî özelliği vermesidir. Tasavvuf asıl olarak zâhirde ve bâtında dinî kurallara uymaktır. Cüneyd-i Bağdâdî'ye *"Bu, kulun mu yoksa Hakk'ın mı sıfatıdır?" şeklinde soru yöneltildiğinde "Hakikatte Hakk'ın, görünüşte kulun vasfıdır"* (Öngören, 2011: 119-126) cevabını vermiştir. Sûfîlerin bu tanımları onların kendi bakış açısı ve konumlarıyla ilgilidir. Bu da tanımı çeşitli kılar.

Tasavvufta belli bir metot vardır. Belirli bir şeyh vardır ve mürşitler silsilesi vardır. Bu da tasavvufun aktif olduğunu bir şeyhin yerine yenisinin gelerek devam ettiğini gösterir.

Sıradan biri şeyhe intisap ederek bu dünyaya katılır. Zikir ve riyâzetle belli makamlara ulaşır. Belli bir piramit ve görev dağılımları vardır. En son varılacak nokta ise Hakka'l-yakîn olma durumudur. Tasavvuf, nefsi kötü amellerden uzaklaştırıp, şeytanın hilelerine aldanmadan şirkten ve küfürden uzaklaşmaktır. Tasavvuf namaz, oruç gibi kulluk ibadetlerle dünyalık zevklerden geçerek manevî dünyalarında Hakk'a ulaşma çabasıdır. Belli aşamaların sonunda insan-ı kâmil olan kişi kemâle ulaşır ruhunu zikir, düşünce ve ibadetlerle kalbini terbiye eder ve vahdet-i vücutta yok olur. (Öngören, 2011: 119-126). Tasavvuf kalp ile dünyalık heveslerden geçip sakınılması gereken şeylerden sakınıp yani olandan geçip bâkî olana yönelmektir.

Dokuzuncu yüzyılın sonunda İslamî öğretime sahip çeşitli yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Kur'an ve Hadis'lerin anlaşılmasında bu yaklaşımlar dikkate alınır. Kendilerini "*sûfî"* olarak nitelendiren bu kimseler eylemlerine *tasavvuf* derler. Bunun yanında kendileri için "*zâhit", "sâlik"* gibi isimleri de zikrederler. Tasavvufla beslenen bu sûfîler nefsini hak ile bâkî kılmış Hakk'a ve halka bağlı kişilerdir. Sûfîlikle birlikte önemli sûfîler yetişmiş ve eserler ortaya konulmuştur. Bunlardan bazıları "*İbrâhim b. Edhem, Fudayl b. İyâz, Marûf Kerhî, Bâyezid Bistâmî* ile *Hakîm Tirmîzî'nin Nevâdirü'l-Usûl adlı eseri ile Osmanlı tasavvufunu etkileyen müelliflerdir. Hüseyin b. Mansûr el- Hallâc'ın Kitâbü't-Tavâsîn'i, Câmî'nin Nefehâtü'l-Üns'ü"* (Uludağ, 2005: 22s) gibi eser veren ve tasavvufa kaynaklık eden müellifler bulunmaktadır.

Süleyman Uludağ Osmanlı dönemi tasavvufunun temel kaynaklarını altı kısma ayırır: "1: *Sûfîliğin doğuş döneminde ortaya çıkan ve Osmanlı tasavvufî hayatında etkisini hissettiren Hüseyin b. Mansur el-Hallac ve benzeri ilk sûfîler ve eserleri* 2*: Tasavvufun ilk döneminde kaleme alınan temel kaynaklar.* 3: *Sühreverdî-i Halebî tarafından kurulan İşrâkîlik ve İbn Arabî tarafından geliştirilen Vahdet-i Vücûd gibi daha ziyade tasavvuf felsefesi (İrfânîlik, Teozofi) diyebileceğimiz ekollere mensup eserler*. 4: *Osmanlı döneminden önce kurulan ve Osmanlı tasavvufunu etkileyen Kâzerûniye, Kâdiriye, Rifâiye, Halvetiye ve Yeseviye gibi tarîkatların çevrelerinde yazılan eserler*. 5: *Fütüvvet, Melâmet, Kalenderîlik, Hurûfîlik gibi Osmanlı dönemi öncesine ait olup Osmanlı dönemini etkileyen, daha ziyade tasavvufî hareket ve cereyân niteliğinde olan zümreler, örgütlerce meydana getirilen eserler*. 6: *Osmanlı döneminde Anadolu'da kurulan ve Balkanlar'da da etkili olan*

Bayrâmiye (Bayrâmî Melâmîleri), Celvetiye, Bektâşiye gibi tarikatlar veya tarikat kolları". (Uludağ, 2005: 20s).

Tasavvuf Hz. Peygamber döneminde Peygamber'in hayat tarzını yaşamak şeklindeyken sonraları sahâbe ve dört halifenin Hz. Peygamber'in tasavvufî görüş ve yaşayışını takip etmesiyle devam eder. Tasavvufun sistemleşip kurumsallaşması sonucu tarîkatlar meydana gelir. Tarîkat şeyhleri kendi tasavvufî görüş ve düşünceleri etrafında belli kitleler oluşturur ve bu görüşleri yayarlar. Hakk'a varmak için tutulan bu yolda dünyevî çeşitli lezzetlerden uzaklaşıp kalbi arınmış bir şekilde hakîkate ulaşırlar.

1.1.1. Tarihçesi

Tasavvufî hayat ve düşüncenin bir zühd hareketi olarak başlangıcından teşkilatlanarak tarîkatlar şeklini alması ve günümüze kadar gelen süreç ise tasavvuf tarihinin konusunu oluşturur. Hz. Peygamber ve sahâbe gibi dinî yaşam süren müslümanlar arasında mânevî bir atmosfer cereyan edip Hz. Peygamber'den sonra dört halîfe ve Peygamber'in yaşamını örnek alan birçok sahâbe tasavvufun ilk halkalarını oluşturmuş sonraki dönemlerde tasavvufî sohbetler şeklinde devam ederken zamanla örgütlenmeye gidilmiş ve her şeyh kendi mizâcına uygun tarîkat oluşturmuştur. Tekke ve zâviyelerin kurulmasıyla şeyh, derviş ve sâlikler buralarda çeşitli görevler üstlenerek şubeler meydana getirmişlerdir.

İlk devir, Peygamber devri ve Zâhidler devri şeklinde iki bölüme ayrılır. Peygamber döneminde Hz. Peygamber'in yaşadığı hayatı yaşamak esas alınmış bu dönemde tasavvuf kavramı hala teşekkül etmemiş ve Hz. Muhammed'in sosyal, dinî hayatı örnek alınıp onun gibi hayat sürülmüştür. Peygamber sosyal, siyasî, dinî, kültürel hayatın lideri ve etkileyen faktörü olmuş halkın inanç sisteminin şekillenmesini sağlamıştır.

İlk devrin ikinci bölümünü oluşturan zâhidler devri, sahâbeleri görenler dönemine rastlamaktadır. Tekke devrinin tarîkatlar öncesi devre rast gelen bu devrin yaşam tarzı, inzivaya çekilme nefsi köreltme, az yeme içme, az konuşma, ağlama, hüzün hali, Allah'tan korkma, sabretme ve kötülüklerden uzak durma gibi özellikler görülür. Büyük sûfî müelliflerin yetiştiği 9-10.yüzyıllara değin tasavvufla ilgili bir takım eserler yazılmıştır. (Yazar, 2002: 48-56).

Tasavvufî düşüncenin ortaya çıkıp şekillenmesi belli bir süreç sonucunda gerçekleşerek XII. (H.VI.) yüzyıldan sonra ilk tarikatlar ortaya çıkmıştır. (Yazar, 2002: 48-56). Tarîkatlar çeşitli şekilde yapılanarak farklı kolları meydana getirmişlerdir. Her tarîkatın takip ettiği sistem farklıdır. Bu da farklı tarîkat anlayışalarını ortaya çıkarır. Başlıca tarikatlar arasında *"Kâdiriyye, Yeseviyye, Rifâiyye, Sühreverdiyye, Şâzeliyye, Kübraviyye, Mevleviyye, Nakşıbendiyye, Halvetiyye, Bektaşiyye, Bayramiyye*, *Celvetiyye* sayılabilir". (Yazar, 2002: 48-56). Zamanla bazı tarîkatların esas amaçlarından saptığı görülmüştür. Hurûfiyye, Kalenderiyye ve Haydariyye gibi hareketler bunlardandır.

Tasavvuf İslam medeniyeti ile doğup gelişip günümüze kadar varlığını sürdürür. Tarihsel süreç içerisinde tasavvuf ehli sûfî ve dervişler kendi müridleri ile kendi bakış açısı ve görüşleri çevresinde çeşitli tarîkatlar kurarlar. İslamiyet ile Anadolu coğrafyası dışında doğup zamanla Anadolu'da da etkisini süren tarîkatlar Osmanlı döneminde Balkanlarla birlikte geniş coğrafyaya yayılır. Bu coğrafyalarda tarîkatların şubelerini meydana getiren şeyhler tekke ve zâviyelerde müridlerini karşılayarak bağlı bulundukları tarîkat veya kolun tanınmasını ve yayılmasını sağlarlar.

2. Tarîkatlar

Tarîk Arapça "*yol, usûl, meslek, vasıta, sebep*" (Devellioğlu, 2010: 1206) anlamlarına gelir. Bu sözcükten türetilen tarîkat ise "*Allah'a ulaşmak arzusuyla tutulan yol; tasavvufî meslek*" (Devellioğlu, 2010: 1207) anlamındadır. Tarîkatın çoğulu tarâiktir. Tarîkat yolunu benimseyen sûfîler tarîkata yeni tanımlama getirirler. Sûfîler tarîkatı "sâliki hakikate götüren yol" şeklinde tanımlayıp dinin zâhirî ve şeklî kısmında olan şerîatın kâidelerine uyulmadan tarîkatle hakîkate ulaşılamayacağını söylerler. (Öngören, 2011: 95-105).

Tarîkatlar çeşitli dönemlere ayrılmıştır. Bunlar: 1. Klasik dönem tarîkatlar. 2. Klasik dönemden sonrası tarîkatlar. (Öngören, 2011: 95-105). Klasik dönem tarîkatlarında tarîkatların başlangıcı Asr-ı saadet'e kadar götürülür. Hz. Peygamber başta Hulefâyı Râşidîn ve diğer sahâbelere telkinde bulunur, zamanla bu usuller devam ettirilince tarîkatlar meydana gelir. Dört halifeyle birlikte Bekriyye (Sıddıkiyye), Ömeriyye (Farukiyye), Osmaniyye ve Aleviyye adı verilen tarîkatlardan Bekriyye ve Aleviyye çeşitli kollara ayrılarak devam eder. Hz. Ömer ve Hz. Ali tarafından hırka giyen Veysel Karani'nin silsilesi Üveysiyye diye bilinir. Bu tarîkatın İbrahim b. Edhem'e ulaşan silsilesi Edhemiyye tarîkatını

oluşturur. Cüneyd-i Bağdâdî ile Cüneydiyye, Cüneydiyye'nin bir diğer kolu Tavusiyye, Aşkiyye, Şettariyye, Nakşibendiyye tarîkatları doğar. Zebidi tarîkatı Hz. Ali ve Kümeyl b. Ziyad'dan gelip Kasımiyye Sadreddin Konevi'ye varır. (Öngören, 2011: 95-105). Klasik dönemden sonraki tarîkatlarda ise günümüze ulaşan tarîkatlar çeşitli kollara ayrılır ve dünyanın çeşitli yerlerine yayılırlar. Mevleviyye, Bayramiyye, Zeyniyye gibi pek çok tarîkat ile Hz. Ali ve Enes b. Malik'ten gelen Bedeviyye tarîkatı da vardır. 12. yüzyılda tarîkat kurucularına pîr denilmeye başlanmıştır. Tarîkat pîrinin türbesine pîr evi, pîr makâmı gibi isimler verilir. Abdülkadir Geylani'ye dayanan Kadiriyye tarîkatı Irak'ta kurulmuştur. En yaygın tarîkatlardan olan Kadiriyye elliye yakın koluyla çok geniş alana yayılmıştır. İbrâhim Zâhid-i Geylânî'nin halîfesi Safiyüddîn-i Erdebîlî'nin Erdebil şehrinde kurduğu Safeviyye tarîkatı da pek çok etkiye sahiptir. Somuncu Baba vasıtasıyla da Bayramiyye tarîkatı doğmuştur. Ankara merkezli Hacı Bayram-ı Veli'ye bağlanan Bayramiyye tarîkatı Hacı Bayram-ı Veli'nin ölümüyle Akşemseddin'e nisbet edilen Şemsiyye ve Ömer Dede Sikkînî'ye bağlanan Melâmiyye adıyla iki kol şeklinde devam etmiştir. 15. yüzyılda Aziz Mahmud Hüdâyî ile kurulan Celvetiyye tarîkatı Balkanlar'da da varlığını sürdürmüş Yûsuf el-Hemedânî'nin halîfelerinden Ahmed Yesevi ve Abdülhâlik-i Gucdüvânî ilk olarak Orta Asya'da faaliyet gösterirken İslamiyet'i Türkler'e sevdirip geniş coğrafyaya yayılmasını sağlamıştır. Yesevî dervişlerinden olan Hacı Bektâş-ı Velî 13. yüzyılda Anadolu'da Sulucakarahöyük'te dergâh yaptırarak Bektaşiyye tarîkatını kurdurur. Bektaşiliğin İkinci pîri Balım Sultan 16.yüzyılın başlarından itibaren Bektaşîlik tarîkatına müstakil bir hüviyet kazandırır. 13.yüzyılda Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî tarafından kurulan Mevlevilik tarîkatı Anadolu kaynaklıdır. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Horasan'dan çocuk yaşta göçüp ailesiyle Anadolu'da Konya'ya yerleşir. Tarîkat Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Balkanlar'da geniş alana yayılmıştır. Mevlânâ'dan sonra tarîkat iki zıt kola ayrılır. Veled kolu Mevlânâ'nın oğlu Sultan Veled'e nisbet edilir. Şems Kolu Mevlânâ'nın şeyhi Şems-i Tebrîzî tarafından kurulur. Mevlevîhâneler Mevlevî dervişlerinin eğitildiği kurumlardır ve birer güzel sanatlar mektebi halindedir. 12.yüzyılda İmam Gazzâli'ye nisbet edilen Gazzâliyye, Ahmed-i Nâmekî-yi Câmî'ye nisbetle Câmiyye, Ebû Cebel Ya'lâ'ya nisbet edilen Cebeliyye gibi pek çok tarîkat kurulmuştur. (Öngören, 2011: 95-105).

Osman Türer'e göre Osmanlı döneminde XIV. yüzyılda tasavvuf kurumsallaşarak çok çeşitli tarîkatlar ortaya çıkmıştır. Bunlardan Osmanlı topluluğunda en etkili olan

tarîkatlar şunlardır: Halvetiyye, Nakşibendiyye, Bâyramiyye ve Zeyniyye Rûşeniyye, Gülşeniyye, Cemâliyye tarîkatının kollarıdır. Sünbüliyye ise Cemâliyye kolunun bir şubesidir. (Türer, 2005: 214-220). Bu tarîkat ve şubeler çeşitli dervişler tarafından kurulup silsile halinde varlıklarını sürdürmüşlerdir.

Hz. Peygamber döneminde sahâbe ve diğer insanlar Peygamber'in yaşamı ışığında İslamî hayatlarını sürdürmüşlerdir. Hz. Peygamber'in vefatından sonra başta dört halife ve sûfîler olmak üzere Peygamber'in hayatını, anlattıklarını yaşayan zühd dönemini görürüz. Tasavvuf zamanla sistemleşip kurumsallaşmaya başladıktan sonra tarîkat adı verilen zümreler var olmuş tarîkata postnişînlik eden şeyhler tekke ve zâviyelerde mürid ve sâlikleri etrafında kendi hayat anlayışları çerçevesinde tarîkatlarını kurup bir silsile halinde birbirini takip ederek tasavvuf geleneğini sürdürmüşlerdir. Tarîkatlar müslümanlar arasında dinî inançları etkin kılıp çeşitli coğrafyalara yayılmalarını sağlamışlardır. Anadolu, Balkanlar, Orta Asya, Uzakdoğu ülkeleri, Hindistan gibi pek çok yerde etkili olmuşlar Osmanlı döneminde de gerek topraklar dışında doğup Osmanlı topraklarında gelişen tarîkatlar gerekse de Osmanlı topraklarında doğup Balkanlar, Anadolu gibi coğrafyalarda gelişme alanı bulan tarîkatlarımız olmuştur. Osmanlı toprakları dışında İran'da doğup Anadolu'da yayılan Halvetiyye tarîkatının Cemâliyye kolunu oluşturan Sünbüliyye şubesi merkezi İstanbul'da kurulmuş ve varlığını Balkan topraklarına kadar yaymıştır.

Her tarîkat kendine ait usûl ve erkâna sahiptir. Tarîkatların ayinleri, ibadet şekilleri birbirinden farklılık gösterebilmekte bu da tarikatları birbirinden farklı kılan özelliklerden sayılabilmektedir. Bir tarîkata bağlanmak isteyen kişi şeyhe intisap edip tarîkatın kural ve adablarını yerine getirip (halvete çekilmek, çileye çekilmek, ibadet etmek, dua etmek, az yiyip az konuşmak, dünya heveslerinden vazgeçmek) dervişlik mertebesine varırlar.

3. Halvetiyye

Terim olarak " *yalnız, tenha kalma, tenhaya çekilme*" (Devellioğlu, 2010: 368) anlamlarına gelen halvet tasavvuf ehli dervişlerin ibadet etmek için tek kalarak yüzünü Allah'a dönmelerini ifade eder. *"Halvet ile birlikte uzlet kelimesi üzerinde de durulur. Uzlet, kenara çekilip köşede kendi kendine tek başına kalmaktır. Uzlet halinin hayat tarzı haline getirilmesine inziva denir. Günlük inzivâ haline de çile çıkarmak* denirdi*. Halvetiyye tarîkatı, Ebu Abdillah Siracüddin Ömer bin Ekmelüddin Lâhici (el-Gîlânî el-Halvetî) tarafından*

kurulmuştur. İran'da doğmuş Anadolu'da en yaygın tarîkat olmuştur. Siracüddin, Harezm'e giderek Ahî Kerîmüddin Muhammed el-Harezmî'ye intisap etmiş amcasından sonra yerine geçmiştir. Siracüddin 1397-98'de vefat etmiş silsile, amcası Ahî Kerimüddin Muhammed'den Sadeddin-i Ferganî ile İbrahim Zâhid-i Gîlânî'ye ulaşmıştır. Halvetîliğin ikinci pîri Seyyid Yahya Şirvânî'nin Bakü'de vefatından sonra tarîkat çeşitli kollara ayrılmıştır."(Abdülkadiroğlu, 1991: 13-27)

Halvetiyye dört ana kola ayrılmıştır. İlki Ömer Ruşenî'nin öncülüğünde Ruşeniye kolu, ikincisi Amasyalı Celaleddin Aksarayi tarafından kurulan Cemâliye koludur. Aksarayi İstanbul'a geldiği sırada Koca Mustafa Paşa'da türbe kurar. Bu türbenin önemli velîlerinden ve tezimizin konusu olan Sünbül Sinân Halvetiyye tarîkatının Cemâliye kolunun Sünbüliyye şubesini kuran kişidir. Sünbül Sinân 1530 yılında İstanbul'da ölmüştür. Cemâliye kolundan Şa'bâniye, İbrahimiye, Nasuhiye şubeleri meydana gelmiştir. Üçüncüsü Şemseddin Ahmet'in kurduğu Ahmediye koludur. Bu kolun en ünlü şubesi ise Nureddin Cerrah'ın kurduğu Cerrâhiye koludur. Ahmediye kolunun en önemli şubesi ise Niyazi-i Mısrî'nin kurduğu Mısriyye'dir. Dördüncüsü ise Şemsedddin Ahmet Sivasi'nin kurduğu Şemsiye koludur. (Uludağ, 1997: 393-395).

Fatih Sarıkaya tarîkatın kuruluşunu ele alan kaynak olabilecek eserleri tanıtır. Bunlar: 1. Hulvîzâde Mahmud Celâleddin'in *Lemezât-ı Hulviyye ez-Lemezât-ı Ulviyye* adlı eserde Halvetiyye şeyhleri silsilesini, hayatlarını işlemiştir. 2.Harirîzâde M. Kemaleddin Efendi'nin *Tıbyânu Vesâil-i Hakâik fi Beyâni Selâsili't-Tarâik* adlı eseri Halvetiyye hakkında çeşitli bilgiler verildikten sonra tarîkat zikirlerinden bahsedilmiştir. 3. Mehmed Sâmi' es-Sünbülî'nin *Esmâr-ı Esrar* adlı eseri tarîkat silsilesini vermiş, tarîkatı Hz. Ali'den başlatıp Ömer Halvetî'ye kadar getirmiştir. 4.Sadık Vicdanî'nin (d. 1866-ö. 1939) Halvetiyye'yi anlattığı *Tomar-ı Turûk-ı Aliyyeden Halvetiyye* adlı eseri daha kapsamlı bir eserdir ve eserde kaynakçaya yer verilmiştir. 5. *Risale fî Beyân-ı İtikaf ve Halvet* adındaki eserin sahibi olan Ömer Fuadî (ö. 1046/1636) halvetin nasıl yapılması gerektiğinden bahsedip Ömer Halvetî'nin kerâmetlerini anlatmıştır. 6. Bandırmalızâde Ahmed Münip Efendi (d. 1858/ö. 1918) *Mir'atü't-Turuk* adlı eseri tarîkat hakkında bilgi verildikten sonra tarîkatın ikinci pîri Seyyid Yahya Şirvânî'den bahsetmiştir. 7. Suzi Ahmed Efendi, *Silsile-i Pîr-i Meşâyihi'l-Halvetiyye* adlı eserinde Halvetiyye şeyhleri silsilelerini manzum şekilde yazmıştır. 8 *Silsile-i Tarikat-i Halvetiyye-i Şemsiyye* adlı eserde yazarı bilinmemekle

birlikte tarîkat şeyhleri alt alta sıralanarak ölüm tarihleri düşülmüştür. (Sarıkaya, 2017: 2078-2095)

Halvetiyye'de az yeme, az içme, az uyuma, çok ibadet etme, kötülükten arınma, kalpten zikir yapmak esastır. Halvetiyye tarîkatında zikir yapıldığı sırada çeşitli müzik aletleri kullanılır. Ney, def, kudüm gibi aletlerle musikî eşliğinde zikir yapılır. (Uludağ, 1997: 393-395).

Halvetiyye İslam dünyasında geniş bir alanda etkisini gösteren bir tarîkat olmuştur. Şeyhler silsilesinden oluşan tarîkat belli kollara ve şubelere ayrılmış Sünbüliyye ise Osmanlı topraklarında en etkili ve yaygın tarîkat olan Halvetiyye'nin Cemâliyye kolunun bir şubesi olmuştur. Eser Sünbüliyye tarîkatının şeyhler menâkıbından oluşmaktadır.

4. Sünbüliyye

Sadrazam Koca Mustafa Paşa 1486'da Cemâl-i Halvetî'ye ayrılmış olan Koca Mustafa Paşa Külliyesi'ni tekke ve camiye çevirir. Cemâl-i Halvetî'den sonra yerine Sünbül Sinân Efendi geçerek İstanbul'da geneli Fatih ilçesinde yer alan yirmi altı Sünbüliyye dergâhı kurar. Sünbül Sinân medrese asıllı vaiz ve müfessirdir. Onun bu özelliği ondan sonra postnişîn olanlara örnek olmuştur. Sünbül Sinân'ın vefatıyla Koca Mustafa Paşa Âsitânesi'ne Merkez Efendi (ö.959/1552) şeyh olur. Yavuz Sultan Selim'in annesi Bezmiâlem Vâlide Sultan'ın isteği üzerine Manisa'ya şeyh olarak gönderilir. Kanuni Sultan Süleyman'ın kız kardeşi Şah Sultan ile evlenip tarîkatın faaliyetlerinin yayılmasına katkıda bulunur. (Yücer, 2010: 136-140).

Sünbüliyye tarîkatında 500'ü aşkın halife yetişmiştir. Halifeler genelde medrese asıllıdır. Merkez Efendi'nin vefatıyla oğlu Merkezzâde Ahmed Efendi kısa süreliğine posta geçmiş ondan sonra Germiyanlı Yaʿkûb Efendi makamı almıştır. Germiyanlı Yaʿkûb Efendi (ö.979/1571) Yanya'da dergâh açıp Yanya beyi Lutfi Paşa kendisine bağlanıp İstanbul'da Davutpaşa ve Eyüp'te iki tane Sünbülî dergâhı yaptırmıştır. Yaʿkûb öncelikle Davutpaşa Dergâhı'nda bulunmuş Merkez Efendi'den sonra Sünbüliyye âsitane şeyhi olunca her iki dergâhı da yönetmiş. Semiz Ali Paşa'nın kethüdâsı Ferruh Ağa, Yaʿkûb Efendi'nin oğlu Yûsuf Sinâneddin adına Balat Tekkesi'ni açtırarak Yûsuf Sinâneddin babasının 979 (1572) yılında ölmesi üzerine âsitâneye geçmiştir. Yûsuf Sinâneddin musikişinas müfessir ve

vaizdir. Tenbihü'l-gabî fî rüʾyetiʾn-nebî, Tadlîlü't-te'vîl, Risâletü'l-hakīka li-tâlibi'l-îkān, Menâsik-i Hac gibi yapıtları vardır. Yûsuf Sinâneddin şeyhülharem olarak görevlendirilince yerine Alacahisarlı (Kruşevac) Necmeddin Hasan Efendi geçmiştir. (ö. 1019/1610) Necmeddin Hasan Efendi I.Ahmed ile çeşitli seferlere çıkmış belâgat ve tefsir alanlarında ilerlemiştir. Ondan sonra yerine Hasan Adlî Efendi (ö.1026/1617) görevlendirilmiştir. Sekizinci postnişin Seyyid Mehmed Eyyûbî (ö.1038/1628-29) on iki yıl görevinde bulunmuş 1038'de hacca gittikten sonra Medine'de vefat etmiştir. Onun ardından Kerâmeddin Efendi postnişîn olur ardından Mehmed Alâeddin Efendi âsitânenin postnişînliğini yapar. Alâeddin Efendi kırk yıla yakın görevde bulunmuştur. Bir diğer Sünbüliyye şeyhi de Seyyid Hasan Nûri Efendi'dir. Öldükten sonra yerine Mehmed Vahyî Efendi (ö. 1130/1718) postnişinlik yapmıştır. En uzun süre görevde bulunan on birinci postnişin Mehmed Nûreddin Efendi'dir. Altmış dokuz yıl yedi ay bu görevi üstlenir. Diğer bir şeyhimiz de Alâeddin Efendi'dir. (ö. 1171/1757) Alâeddin Efendi'den sonra Ferruh Kethüdâ Tekkesi şeyhi Mehmed Hâşim Efendi (ö. 1199/1785) postnişin olmuştur. Mehmed Hâşim Efendi'den sonra görev kendisiyle aynı adı taşıyan oğlu ve torununa geçer. Onlardan sonra da Yıldız Dede diye bilinen Yıldızzâde Mehmed Emin Efendi'ye (ö. 1821) geçmiştir. Yıldızzâde'den sonra postta Devezâde Mehmed Efendi ailesine mensup Mehmed Râzî Efendi (ö. 1851) bulunmuştur. Ardından oğlu Seyyid Mehmed Rızâeddin ondan sonra da oğlu Mehmed Kutbeddin (Kutbî Dede) tekkenin şeyhi olur. Kutbî Efendi'nin ardından yerine postnişîn olan oğlu Mehmed Râzî Efendi son tarîkat şeyhidir. (Yücer, 2010: 136-140)

Sünbüliyye tarîkatı şeyhleri silsile halinde posta geçerek tarîkat geleneğini sürdürmüş İstanbul'da kurulan Balkanlar ve Anadolu'ya yayılan bir zümre haline gelmişlerdir. Tımışvar, Visoko, Belgrad ve Mora'da çeşitli faaliyetlerini sürdürmüşler ve itibar görmüşlerdir.

Halvetiyye'nin İstanbul'daki uzantısı olan Sünbüliyye ile bazı farkları vardır. Tarîkatları birbirinden ayıran bu farklar ibadet, ayin sırasındaki uygulamalardan kaynaklanmaktadır. Her tarîkat kendine has usûl ve erkâna sahiptir.

İslamiyet ile ortaya çıkıp çeşitli coğrafyalara yayılan Halvetiyye'nin Anadolu'daki diğer bir kolu olan Sünbüliyye faaliyetleriyle toplum üzerinde etki yaratmış ve diğer tarîkatlar ile birlikte yerini almıştır. Osmanlı dönemi dinî tasavvufî inancın şekillenip

yayılmasında etkili olup İslamiyet'i çeşitli coğrafyalara yayan Sünbüliyye tarihte yerini almıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. Menâkıb-ı Sünbüliyye

Germiyanlı Şeyh Yaʿkûb Efendi'nin oğlu Yûsuf (Yûsuf b. Yaʿkûb el-Halvetî) tarafından yazılan, Sünbüliyye'nin ilk dört şeyhinin hayat hikâyeleri ve kerâmetlerine yer verip 39 varaktan oluşan *Menākıb-ı Sünbüliyye'*yi İçerik Özellikleri, Eserin Dil ve Yazım (İmla) Özellikleri, Eserde Geçen Âyet ve Hadîsler, Nüsha Tanıtımı bu başlıklar altında inceleyip değerlendirebiliriz.

2.1. İçerik Özellikleri

Yûsuf bin Yaʿkûb el-Halvetî eser sahibimizdir. 15.yy. da yazılan eser besmeleyle başlamıştır. Osmanlı Türkçesi metnidir. Eser dinî-tasavvufî özellikler barındırır. Sünbüliyye tarîkatı içerisindeki dört büyük şeyhin tarîkata mensubiyetliğini, kerâmetlerini anlatan bir risâledir. Dinî-tasavvufî karaktere sahip eser menâkıbnâme özelliği gösterir.

Eserde yer yer beyitlere yer verilmiştir.

Ḥamdele olsa ibtidā-yı kelām

Ḫayrla ḫatm olup bulur itmām

Ḥamd anıñdırki ism-i aʿẓemdür

Zātı pāk u ṣıfātı ekremdür

Ḥamd-ı bī-pāyān ü şükr ü bī-kerān u

Ol ḫāliḳ-i zemīn ü zemān

Metinde 35b'de kıt'aya yer verilmiştir.

Olki fānīdir vücūdundan tamām

Söze geldikçe lisānı ḥaḳḳ olur

Cümle daʿvāsı vücūd aṣḥābınıñ

Kizb-i mahz u bāṭıl-ı muṭlaḳ olur

Tañrılıḳ daʿvāsı benlikdir hemān

Ġāyeti fehm itmez ol ki aḥmaḳ olur

2.2. Eserin Dil ve Yazım (İmlâ) Özellikleri

Menâkıb-ı Sünbüliyye 39 varaktan ibâret mensur bir eserdir. Sünbüliyye Tarîkatı'nın ilk dört şeyhinin yaşamöyküsü ve kerâmetlerinin aktarılıp anlatıldığı eser öğretme amaçlı olarak yazılmıştır. Tarîkat mensubu sâliklerin ve dervîşlerin hem ilk dört şeyhin yaşamöyküsü ve kerâmetleri hakkında hem de çeşitli konularda bilgilenmeleri için yazıldığından eserin genelinde devrine göre anlaşılır bir anlatım tarzı tercih edilmiştir. Bu nedenle, eserde ağırlıklı olarak yer yer inşâ üslubunun etkisiyle klişe ifade ve deyimlere de rastlanan ve "*Halkın konuştuğu dili esas tutan sade nesir"* (İz, 1996: V) tarzına bağlı kalındığını söylemek yanlış olmaz. Yer yer *"ben üç kerre ẕikr ideyim sen diñle ṣoñra sen daḫi üç kerre ẕikr eyle ben istimāʿ ideyin didi ve ol mübārek mükaḥḥal gözlerin iki ʿālemden yumup refʿ-i ṣavt ile ve medd ile lā ilāhe illallāh deyü üç defʿa ṣaġ cāniblerinden nefy ile ibtidā idüp ṣol cāniblerine iṡbāt ile ḍarb itdiler" (5a)* cümlesi gibi sâde nesre örnek cümlelere rastlansa da eserde ağırlıklı olarak süslü nesir örneği sayılabilecek bir anlatım tarzı tercih edilmiştir. Metinde aynı sözcüğün farklı şekillerde yazılmış olması da (*ḫānḳāh, ḫānḳāh: 12b*) ek ve sözcüklerin yazımında ortak bir algı ve imlânın henüz belirgin olmadığı sâde nesrin özelliklerindendir.

Bazı yerlerde ise, özellikle âyet ve hadîs açıklamaları ile devlet erkânını ilgilendiren kısımlarda süslü nesir örneği sayılabilecek cümlelere yer verildiğini söylemek gerekir. Bu kısımlarda, *"...imāmü'l-müttḳīn seyyidü'l-evliyā el-ʿārifīn Yaʿḳūbü'l-vāṣilīn maṭlūb el-kāmilīn ḫurşīd sipihr imāmet cemşīd-i serīr-i kerāmet vāḳıf-ı maʿāric-i lāhūt ʿārif-i medāric*

ü nāsūt menbaʿ-ı ʿuyūn u mücāhede mecmaʿ-ı fünūn müşāhede fātiḥa kitāb-ı velāyet ḫātime muṣḥaf-ı veṣāyet-i āyīne-i esmā ve ṣıfāt-ı ilahi lāyıḳ mertebe-i ḫilāfet-i şāhi ṣāḥib-i aḳsāmü'l-menāḳıb nāṣıb aʿlām el-menāṣıb esedullāh el-ġālib ʿAlī Bin Ebu *Ṭālib raḍiyallahu ʿanh ve keremullāh vechehu birgün Resūl-i Kibriyā Muḥammed Muṣṭafa ṣallallāhu ʿaleyhi vesellem ḥużūruna*" (4a) cümlelerinde de görülen ve "s*anat yapma kaygısının önde olduğu, Arapça-Farsça kelime ve tamlamalara çokça rastlanan, hemen her cümlesinde seci bulunan sanatlı nesirdir"* (Köksal, 2011: 18) diye tanımlanabilen süslü nesir örneği cümlelere yer verilmiştir.

aʿyān u erkān ʿulemā vü meşāyiḫ fevc fevc gelüb ziyāret iderler kelimāt-ı ḳudsiyeleri ile zaʾirleri żiyāfet itdügün sāʾirler daḫi görüb şehr içre kimesne ḳalmaz ki ḳudūm-ı meymenet-i mersumeleri ile müşerref olmaya ḥatta ḳudretü'lʿārifīn zübdetü'l-vāsilīn Şeyḫ Vefā-zāde ḥażretleri el-ḳadem yezar sünnetin iḥyā idüb teşrīf vü teşerrüf vāḳıʿ olur ḥālā zāviyesinde olduġumuz Muṣṭafa Paşa meger ol zamānda ḳapucıbaşı imiş ki Amasiyye'de Sulṭān Bāyezīd risāleti ile ḥażreti şeyḫe gelüb neçe esrār-ı ḫafiyyeye vāḳıf imiş yine ḳapucıbaşı bulunub Sulṭān Bāyezīd merḥūmuñ merʿī vü maḳbūl bendesi Ḥācī Muṣliḥiddīn deyü ġāyet severmiş.

"Pīri" adı (Pîrî Paşa) metinde ilk ye (ى) harfi konulmadan "*perī* " şeklinde yazılmıştır. **(پر ي پاشا)**

Pīri Paşa ki merḥūm sulṭān Selim'iñ maḳbūl vezīridir (9b)

Eserin 11b sayfasında 'gönderür' kelimesi, ilk hecedeki "ö" (ى) harfi konulmadan "**كندورر**" şeklinde yazılmıştır. Bu yazım şeklinin "*XIV. yüzyılda Türkçe kelimelerde vokal yerine genellikle hareke kullanılmıştır. XV. Yüzyıldan itibaren hareke kullanılmadığı zaman da, çokluk, vokaller gösterilmemiştir."* (İz, 1996: XVIII) cümlelerinde de belirtildiği üzere 13. ve 14. yüzyıllarda Türkçe sözcüklerin yazımında hareke kullanımından gelen bir alışkanlık olduğu söylenebilir.

Eserin 12a sayfasında 'iḫlāṣ' kelimesi "hı" (ḫ, خ) ile değil "ha" (h, ح) yazılmıştır. Bu da müstensihin dil ve imlâ kuralları hakkında yeterli ölçüde bilgi sahibi olmadığını gösterir. **(احلاص)**

"Ḥażret-i Şeyḫ'iñ iḫlāṣ üzre mürīdi olmaġın"

Eserin 12b ve 20b sayfalarındaki ‘ẖān-ḳāh’ kelimesi “hı” (ẖ, خ) ile değil “ha” (ḥ, ح) ile yanlış şekilde yazılmıştır. Bu da müstensihin dil ve imla kurallarına yeteri kadar hâkim olmayışından veya sözcüğün konuşma dilinde (ağızlarda) “*ḥān-ḳāh*” şeklinde söylenmesinden kaynaklanmış olabilir. (**حانقاه)**

“... bir ʿaẓīm ẖānḳāh-ı ʿuzlet-penāh u ʿimāret ü cāmiʿ vü medrese ve ḥammām binā idüp…”

Yazma metinde (12b) ‘*cülūs*’ kelimesi “ç”, چ harfiyle “*çülūs*” şeklinde yazılmıştır. Sözcüğün bu şekilde yazılışı müstensihin dil ve imla kurallarına yeteri kadar hâkim olmayışından veya yorgunluk ve dikkat eksikliğinden kaynaklanmış olabilir. (**چلوس)**

“Sulṭān Bāyezīd merḥūm iki defʿa gelüp ziyāret etmişdir ẖānḳāha cülūs idüp…”

Eserin 13a sayfasında ‘ḥatta’ kelimesindeki “te, ت” harfinin noktaları konulmamıştır. Bu yazım şekli de yazarın yorgunluk ve dikkat eksikliğinden kaynaklanmış olmalıdır. (حي)

“*ḥatta Şeyẖ Ḥażretleri buyururlar imiş ki…*”

Eserin 13a sayfasında, ‘ẖıżır’ “hı” (ẖ, خ) ile değil “ha” (ḥ, ح) ile yanlış yazılmıştır. Bu da müstensihin dil ve imla kurallarına yeteri kadar hâkim olmayışından veya sözcüğün konuşma dilinde (ağızlarda) “*Ḥıżır*” şeklinde söylenmesinden kaynaklanmış olabilir. (**حضر**)

“Ḥażret-i Ḫıżır ʿaleyhisselām İstanbul’a gelseler…”

Eserin 14a sayfasında ‘āhir’ kelimesindeki uzatma işareti unutulmuştur. Sözcüğün bu şekilde yazılışı müstensihin dil ve imla kurallarını yeterince doğru bilmeyişi ya da yorgunluk ve dikkat eksikliğinden kaynaklanmış olabilir. (**اخر**)

“āẖir-i ʿömrümüzdür”

Eserin 19a sayfasında ‘ẖaṭīb’ kelimesi “hı” (ẖ, خ) ile değil “ha” (ḥ, ح) ile yanlış yazılmıştır. Bu yazım şekli de müstensihin dil ve imla kurallarına yeteri kadar hâkim olmayışından veya sözcüğün konuşma dilinde (ağızlarda) “*ḥaṭîb*” şeklinde söylenmesinden kaynaklanmış olabilir. (**حطيب**)

“Ḫaṭīb Ḳāsım oġlı Şeyẖ Sünbül Cüneyd vaḳtidir”

Eserin 20a varağında ‘duḫūl’ kelimesi “hı” (ḫ, خ) ile değil “ha” (ḥ, ح) ile yanlış yazılmıştır. Bu yazım şekli de müstensihin dil ve imla kurallarına yeteri kadar hâkim olmayışından kaynaklanmış olabilir. (**دحول**)

“duḫūl itdükde bir pīr-i nūrānī muḳābeleme gelüp…”

Eserin 20b sayfasında ‘ḫalāṣ’ kelimesi “hı” (ḫ, خ) ile değil “ha” (ḥ, ح) ile yanlış yazılmıştır. Bu yazım şekli de müstensihin dil ve imla kurallarına yeteri kadar hâkim olmayışından kaynaklanmış olabilir. **(حلاص)**

“cemīʿ-i endīşelerden ḫalāṣ oldum”

20b sayfasındaki ‘ḫiẕmet’ kelimesi “hı” (ḫ, خ) ile değil “ha” (ḥ, ح) ile yanlış yazılmıştır. Bu yazım şekli de müstensihin dil ve imla kurallarına yeteri kadar hâkim olmayışından kaynaklanmış olabilir. (**حدمت**)

“Sünbül Efendi dirler didiler ḫiẕmet-i şerīfine vardım”

Eserin 22b sayfasında ‘mübāḥase’ kelimesi “ha” (ḥ, ح) ile yazılması gerekirken müstensih “hı” (ḫ, خ) ile yazmıştır. Bu da yazarın dil ve yazım kurallarına hâkim olmadığının nişanesidir. (**مباخثه**)

Eserde 23a sayfasında ‘ḥazer’ kelimesi “ha” (ḥ, ح) ile yazılması gerekirken “hı” (ḫ, خ) ile yazılmıştır. Bu yazım şekli de müstensihin dil ve imla kurallarına yeteri kadar hâkim olmayışından kaynaklanmış olabilir. (**خزر)**

“benim ḥücremiñ ḳapusı öñünde geçmege ḥazer ider idin”

Eserin 23b sayfasında ‘ḫaṭiʾetü’ sözcüğü “hı” (ḫ, خ) ile değil “ha” (ḥ, ح) ile yanlış yazılmıştır. Bu yazım şekli de müstensihin dil ve imla kurallarına yeteri kadar hâkim olmayışından kaynaklanmış olabilir. (**خطيءته)**

“ḥubbu’d-dünyā raʾsü külle ḫaṭīʾetin mūcibi üzre”

Eserin 24a sayfasında, ‘bulut’ kelimesi “tı” (ṭ, ط) ile yazılması gerekirken te (t, ت) harfiyle yazılmıştır. Bu yazım şekli de müstensihin dil ve imla kurallarına yeteri kadar hâkim olmayışından kaynaklanmış olabilir. (**بولت)**

“aġladı ol gün bulut yaşın yaşın”

24b sayfasında ‘ḫalḳ’ sözcüğü “hı” (ḫ, خ) ile değil “ha” (ḥ, ح) ile yanlış yazılmıştır. Bu yazım şekli de müstensihin dil ve imla kurallarına yeteri kadar hâkim olmayışından kaynaklanmış olabilir. (**حالق)**

“ḫalḳdan inḳıṭaʿ ile meşhūr-ı ʿazīzdir”

27b sayfasında ‘dıraḫşān’ sözcüğü “hı” (ḫ, خ) ile değil “ha” (ḥ, ح) ile yanlış yazılmıştır. Bu yazım şekli de müstensihin dil ve imla kurallarına yeteri kadar hâkim olmayışından kaynaklanmış olabilir. (**درحشان)**

“āṯār-ı hidāyet dırāḫşān idi”

33a sayfasında ‘ḫātūn’ kelimesi “hı” (ḫ, خ) ile değil “ha” (ḥ, ح) ile yanlış yazılmıştır. Bu yazım şekli de müstensihin dil ve imla kurallarına yeteri kadar hâkim olmayışından kaynaklanmış olabilir. (**حاتون)**

“Yanya Begi olup ḫātūnları merḥūma ve mebrūre”

Eserin 38b sayfasındaki ‘ḫudā’ sözcüğü “hı” (ḫ, خ) ile değil “ha” (ḥ, ح) ile yanlış yazılmıştır. Bu yazım şekli de müstensihin dil ve imla kurallarına yeteri kadar hâkim olmayışından kaynaklanmış olabilir. **(حودا)**

“ḫudā nāmıyla dil depret duʿāya”

2.3. Eserde Geçen Âyet ve Hadîsler

Menâkıb-ı Sünbüliyye’de ihtiyaç duyulduğunda âyet ve hadîslere de yer verilmiştir. Âyet ve hadîslere yazar genellikle sözünü desteklemek için müracaat eder. Bazen de bir hususun açıklanması veya daha iyi anlaşılması noktasında âyet ve hadîsleri kaynak olarak kullanır. Yazar, âyet ve hadîsleri kaynak olarak kullanırken bazen âyet ve hadîsin tamamını ama genellikle de yarısını veya bir kısmını aktarır. Bu düşünce doğrultusunda *Menâkıb-ı Sünbüliyye*’de şu âyet ve hadîslere yer verilmiştir:

2.3.1. küntüm ḫayra ümmetin uḫricet li’n-nās: Âli İmrân Sûresi, 3/110. âyetin me’âlindeki baş tarafından yapılmış yarım iktibastır. Âyetin tamamının me’ali şu şekildedir: “*Siz, insanların iyiliği için ortaya çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz; iyiliği emreder, kötülükten meneder ve Allah'a inanırsınız. Ehl-i Kitap da inansaydı, elbet bu kendileri için*

çok iyi olurdu. (Gerçi) içlerinde iman edenler var; (fakat) çoğu yoldan çıkmışlardır." [2] (Âli İmrân, 3/110). *Menâkıb-ı Sünbüliyye*'nin 2b varağının 38.satırında geçen bu âyet iktibasının geçtiği cümle şu şekildedir: ".. ḫilʿat-ı kerāmet ile teşrīf ü āyete küntüm ḫayra ümmetin uḫricet li'n-nās vaṣfıyla tavṣīf idüp e'ş-şeyḫ ü fī ḳavmihi ke'n-nebiyyi fī ümmetihi dimekle taʿrīf eyledi ."

2.3.2. vemā ḥalaḳatü'l-cinne ve'l inse illā li-yeʿbudūni: "*Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım*"[3] mealindeki (Zâriyât, 51/56) âyet bütün olarak alıntılanmıştır. Bu nedenle, Kur'ân-ı Kerîm'den yapılmış tam âyet iktibasıdır. Menâkıb-ı Sünbüliyye'nin 3a varağının 37.satırında geçen bu âyet iktibasının geçtiği cümle şu şekildedir: "..ḳālallāhu Teʿālā vema ḥalaḳatü'l cinne ve'l inse illā li yeʿ budūni.."

2.3.3. Āllahu veliyyü'llezīne āmenü yuḫricuhum mineẓ'ẓulumāti ilen-nūr: Me'âli "*Allah, inananların dostudur. Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. İnkâr edenlere gelince, onların dostları da tâğûttur, onları aydınlıktan alıp karanlığa götürür. İşte bunlar cehennemliklerdir. Onlar orada devamlı kalırlar.*"[4] (Bakara, 2 /257) şeklinde olan âyetten, "*Allah, inananların dostudur. Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır.*" kısmının alıntılanması ile yapılmış yarım iktibastır. *Menâkıb-ı Sünbiyye*'nin 3a varağının 38.satırında bu yarım âyet iktibasına yer verilmiştir: "Āllahu veliyyü'llezīne āmenü yuḫricuhum mineẓ'ẓulumāti ilen-nūr ḫükmi ile cemīʿ-i müʾminīn ve müʾmināt-ı vilāyet-i ʿamme şerefiyle müşerreflerdir".

2.3.4. elā inne evliyā Āllah ilā ḫavfünʿaleyhim ve lā hüm yaḥzenün: Yûnus Sûresi'nin: "*Bilesiniz ki Allah'ın dostlarına korku yoktur; onlar üzülmeyecekler de*"[5] manasındaki "*elā inne evliyā Āllah ilā ḫavfünʿaleyhim ve lāhüm yaḥzenün*" āyetinin tamamının alıntılanmışı olan tam âyet iktibasıdır. (Yûnus Sûresi, 10/62). Menâkıb-ı Sünbüliyye'nin 3a varağının 40.satırında bu yarım âyet iktibasına yer verilmiştir: "velākin āyet elā inne evliyā Āllahi lā ḫavfün ʿaleyhim velāhüm yaḥzenün buyurulan kelām-ı saʿādet intiẓāmıñ müẓāhiri olanlar kibār-ı meşāyiḫdir".

2.3.5. ve izā ʿazamte fe tevekkel ʿalāllāhi: Āl-i İmrân Sûresi'nin "*Allah'tan bir rahmet ile onlara karşı yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi. Şu halde onları affet; bağışlanmaları için dua et; iş hakkında onlara danış. Kararını verdiğin zaman da artık Allah'a dayanıp güven. Çünkü Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever.*"[6] (Ali İmrân, 3/159). Menâkıb-ı Sünbüliyye'nin 14a

[2]Hayrettin Karaman, Ali Özek, İbrahim Kâfî Dönmez, Mustafa Çağrıcı, Sadrettin Gümüş, Ali Turgut, Kur'ân-ı Kerîm ve Açıklamalı Me'âl, 11. Baskı, Ankara, TDV Yayınları, 2015, s.63.

[3]Karaman, Özek, Dönmez, Çağrıcı, Gümüş, Turgut, a.g.e, s.522.
[4]Karaman, Özek, Dönmez, Çağrıcı, Gümüş, Turgut, a.g.e, s.42.
[5]Karaman, Özek, Dönmez, Çağrıcı, Gümüş, Turgut, a.g.e, s.215.
[6]Karaman, Özek, Dönmez, Çağrıcı, Gümüş, Turgut, a.g.e, s.70.

325. satırında âyete yer verilmiştir. "ve izā ʿazamte fe tevekkel ʿalāllāhi deyü Şām-ı şerīfe vāṣıl oldılar".

2.3.6. innā lillāh ve innā ileyhi rāciʿūn: Bakara Sûresi'nin "*O sabredenler, kendilerine bir belâ geldiği zaman: Biz Allah'ın kullarıyız ve biz O'na döneceğiz, derler*." *derler.*"[7] (Bakara Sûresi, 2/156) me'âlindeki âyetinin "*Biz Allah'ın kullarıyız ve biz O'na döneceğiz*" *derler.*" kısmının alıntılandığı yarım âyet iktibâs yer almaktadır. Menâkıb-ı Sünbüliyye'nin 18b 442. satırında âyete yer verilmiştir. "āyet innā lillāh ve innā ileyhi rāciʿūn deyü musibete ḫaber idüp bu ebyāt-ı dürer-bār ile ʿāmil oldı".

2.3.7. inne ṣalāte kāne tale'l-mü'minīne kitāben mevḳūten: *"Namazı bitirince de ayakta, otururken ve yanınız üzerinde yatarken (daima) Allah'ı anın. Huzura kavuşunca da namazı dosdoğru kılın; çünkü namaz müminler üzerine vakitleri belli bir farzdır."*[8] me'ālindeki (Nisâ Sûresi 4/103) âyetin "*Çünkü namaz müminler üzerine vakitleri belli bir farzdır.*" şeklindeki son kısmının alıntılandığı yarım âyet iktibâsıdır. *Menâkıb-ı Sünbüliyye*'nin 26b sayfasında âyete yer verilmiştir: "İslām ile küfr arasını farḳ iden namāzdır ve tārikü'ṣ-ṣalavatü kāfirün daḫi ber-āmiz Āyet inne'ṣ-ṣalāte kānet ale'l-müʾminīne kitāben mevḳūtā".

2.3.8. yentiku: "*Ve O,arzusuna göre de konuşmaz*"[9] me'ālindeki "*ve mā yentiku 'ani'l-hevā*" (Necm, 53/3) āyetinden kısmen yapılmış yarım iktibastır. *Menākıb-ı Evliyā*'nın 26b sayfasında āyete yer verilmiştir: "bir kelāmın bir daḫi iʿlām itmezdi ve kesel daḫi gelmezdi ve bir yenṭıḳu sırrına maẓhar düşüp Allāh emriyle ḫalḳı ḥaḳḳa daʿvete gönderilmiş idi".

2.4. Nüsha Tanıtımı

Kütüphane Adı: Süleymâniye **Bölüm ve Numarası:**Es'ad Efendi**,** 1372

Eser Adı: Menâkıb-ı Sünbüliyye **Yazar:** Yûsuf bin Ya'ḳûb

Güzel, özenle hazırlanmış bir yazma. Yazılış tarihinden anlaşıldığı kadarıyla, muhtemelen mü'ellif nüshası. Mukavva cilt üzeri çiçek ve yaprak motif süslemeli (siyah ve lila renkli) ebru kağıt yapıştırma. 1a'nın üst sol köşesinde "*'alî alay*" yazısı, altında "*Tezkire-i Ḫalvetiyye ṣāḥib-i mü'ellifi Yūsuf bin Ya'ḳūb"* yazısı. Sağ ortada, siyah zemin üzerinde beyaz yazılar bulunan yuvarlak bir mühür. Altında Arap rakamlarıyla 1372 kütüphâne kayıt numarası. Sayfanın alt orta kısmında dikdörtgen, içinde günümüz harfleriyle "Süleymâniye Kütüphânesi, Esat Efendi 1372" yazılarının bulunduğu kütüphâne kaşesi. 1b'nin üst

[7]Karaman, Özek, Dönmez, Çağrıcı, Gümüş, Turgut, a.g.e, s.23.
[8]Karaman, Özek, Dönmez, Çağrıcı, Gümüş, Turgut, a.g.e, s.94.
[9]Karaman, Özek, Dönmez, Çağrıcı, Gümüş, Turgut, a.g.e, s.525.

kısmında, kenarları siyah zencirekli kare içerisinde kare biçimli siyah altın yaldızlı mihrâbiye, mihrâbiye altında, üstü siyah zencirek, altı altın yaldız çift cetvelli, sağ ve sol kenarı altın yaldız süslemeli dikdörtgen ortasında beyaz oval kısımda "*Bismillāhirraḥmāirraḥīm*" yazısının bulunduğu ser levha. Ser levha altında hamdele içerikli eser başlangıç kısmı. 39 varak, tek sütun, yazı kenarları ortası yatlın yaldızlı çift cedvel. Ta'lîk yazı, siyah mürekkeple, 13 satır, âyetler, târihler ve adlar kırmızı mürekkeple. 3a ve 3b varaklarının ortasında, yazının okunmasına engel teşkil eden lacivert mürekkep lekesi. Eser sonu (temmet) 38b'de. 39a boş.

Baş: *Ḥamdele olsa ibtidā-yı kelām*
Ḫayr-ıla ḫatm olup bulur itmām

Son: *Temmetin ḳaṣd idüben didüm ey şāh*
Ḫudā evvelde vü āḫirde Allāh

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. Menâkıb-ı Sünbüliyye (Dil İçi Çeviri Metin)

BİSMİLLAHİRRAḤMĀNİRRAḤĪM

(1b)

Ḥamdele olsa ibtidā-yı kelām

Ḫayrıla ḫatm olup bulur itmām

Ḥamd anıñdır ki ism-i aʿẓemdür
Zātı pāk u ṣıfātı ekremdür

Ḥamd-ı bī-pāyān ü şükr-i bī-kerān ol ḫāliḳ-i zemīn ü zemān ve rāzıḳ-ı ins ü cān ḫażretiniñ cenāb-ı kibriyāsına maḫṣūṣdur ki zümre-i insānda neçe eṣḥāb-ı ʿirfān-ı mürşidīn ve erbāb-ı vicdan-ı bā-temkīn īcād ḳılup ḳulūb-ı hidayet-i maṣḥūbların mecālā-yı esmā vü ṣıfāt u merāyā-yı tecelliyāt-ı zāt eyledi. İzā ra ev zekerullāhe[10] iẓhār-ı büṭūn u ḳudreti ve ibraz-ı kümūn-ı ḥikmeti içün irsāl-i rüsül ü enbiyā idüp **(2a)** sırr-ı serbān-ı vücūd-ı sāvīsini serāʾir-i ʿibādete keşf ü ḥacb-i ekvānı baṣāʾir-i ʿibādetden refʿ içün meşāyiḫ (u) evliyā gönderüp bu zümreniñ içinden mecmūʿ-ı ṣıfāt-ı kemālāt-ı zāt-ı pākine ḫażret-i seyyidü'l-beşeri maẓhar u rūḥ-ı şerīf ü nūr-ı laṭīfin ḫalḳullāhu'l-eşyāʾ-yı min nūrı mūcibiyle ḥaḳāyıḳ-ı kevniyyeye maṣdar eyledi

Beyt

Kün fekān bāzārınıñ sermayesi

On sekiz biñ ʿālemiñ pirāyesi

[10] "Gördüklerinde Allah'ı anarlar". (Âl-i İmrân, 3/191)

Neṣr: vaṣla-i ṣalavāt-ı kesīretü'l-berekāt ol sünbül-i çemen-i şefāʿat u gülbün ü semen-i hidāyet merkez-i dāʾire-i nübüvvet ḳuṭb-ı ufḳ-ı ġayb u şehādet sulṭān-ı serīr-i lī-maʿallāh bürhān-ı münīr-i bī-iştibāh Muḥammed Resūlullāh ḫażretlerine manṣūṣdur ki ümmet-i şeref-rütbetin ḥarīm ü ḥarem-i ḳurbete daʿvet idüp **(2b)** ḫilʿat-ı kerāmet ile teşrīf ü āyete küntüm ḫayra ümmetin uḫricet li'n-nās[11] vaṣfıyla tavṣīf idüp e'ş-şeyḫ ü fī ḳavmihi ke'n-nebiyyi fī ümmetihi dimekle taʿrīf eyledi

Beyt

Ḫˇāce-i levlāk u sulṭān-ı rüsül

Muḳtedā vü reh-nümā-yı cüzʾ ü kül

ve daḫi aṣḥāb u aḥbāb u etbāʿ vü eşyāʿına ki her birisi cādde-i şerīʿatde nücūm-ı hidāyet u mādde-i ṭarīḳatde rücūm-ı ehl-i ġavāyet olup aṣḥābı ke'n-nücūm bi-eyyihüm iḳtedeytüm ihtedeytüm[12] muḳteżāsı üzre kübrā-yı dîn ve muḳtedā-yı ehl-i yaḳīn olmaġıla ümmet-i merḥūmeye ḫizmet ü terbiyet itmişdir.

Beyt

Āl ü aṣḥābeş nücūm-ı rāh-ı Ḥaḳ

Berde der ṣıdḳ u ṣafā her yek sebaḳ

ammā-baʿde erbāb-ı başīret ve aṣḥāb-ı fiṭnat u ṣāḥib-ṭabīʿat ve ehl-i maʿrifete pūşīde degüldür ki nübüvvet-i saʿādetden ṣoñra şerīf-terīn merātib-i ʿāliye vü laṭīf-terīn menāṣıb-ı ṣāmiye velayet-i ḫāṣṣe-i ilāhiyedir ki **(3a)** semere-i şecere-i ʿibādet ve nūr-ı ḥadīḳa-i maʿrifetdür ḳālallāhu Teʿālā ***vemā ḫalaḳatü'l-cinne ve'l-inse illā li yeʿ budūni***[13] ey layeʿrifūn gerçi āyet ***Āllahu veliyyü'llezīne āmenü yuḫricuhum mine'ẓ-ẓulümāti ile'n-nūr***[14] ḥükmi ile cemīʿ-i müʾminīn ve müʾmināt-ı vilāyet-i ʿamme şerefiyle müşerreflerdir

[11] "Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz". (Âl-i İmrân, 3/110)
[12] "Ashabım yıldızlar gibidir. Hangisine tutunursanız hidayete erersiniz." (Beyhaki, el-Medhal, s. 162-3, No:152)
[13] "Ve ben insanları ve cinleri ancak bana kulluk etsinler diye yarattım". (Zâriyât 51/56)
[14] "Allah amenü olanların (Allah'a ulaşmak isteyenlerin) dostudur". (Bakara, 2/257)

velākin āyet ***elā inne evliyā Allāhi lā ḫavfün ʿaleyhim velāhüm yaḥzenün***[15] buyurulan kelām-ı saʿādet-intiẓāmıñ müẓāhiri olanlar kibār-ı meşāyiḫdir ki ḫalḳ ile Ḥaḳ yanında berāziḫ olup kemālden soñra tekmīl ile tafżīl ü mecmūʿ-ı kemālāt-ı insāniyeyi taḥṣīl itmişlerdir egerçi eṭ-ṭurūḳu ilallāhi baʿde ev'infāsi ḫalāyıḳı[16] mefhūmuyla ḥaḳḳa vāṣıl olan ṭarīḳler ki ḥadd u ʿaddi yoḳtur velākin aḳreb ü ṭaraḳu'l-ilallāh ve ehl-i sebil-i bī-iştibāh ʿṭarīḳa-yı enīka-ı Ḫalvetiyyetedir ki faḫr-i ʿālem ṣallallāhu ʿaleyhi vesellemden bu zamāna gelince taġbīr u taḥrīf olunmamışdır her ʿaṣırda meşāyiḫ-ı ḫalvetiyye ʿaleyhim eʾs-selāmu taḥiyye-i ʿulūm **(3b)** ẓāhire ile ʿulūm-ı bāṭınen cemʿ idüp ʿakāʾid-i ṣāfiyye ile uṣūl-i ṣaḥīḥa-i ṣarīḥa üzre kitāb u sünnete mutābaʿat ve ecmāʿ-ı ümmete muvāfaḳat ʿādetleri olup her ḥalleri delāʾil-i naḳliyye ile müberhen ve şevāhid-i ʿaḳliyye ile mübeyyendir

Naẓm

Bular şol bende-i dergāhdur kim
Olupdur bend-i ġamdan cānı āzād
Egerçi ẓāhirā pür-ġam görinür
Velī bāṭınlarıdır ḫürrem ü şād

Nazm miṣālidir bular nār-ı Ḫalīl'iñ ṭaşı pür sūz ü içi gülşen-ābād

Beyt

Sebḳat ü leʾīm min Allāhi ḥüsna
Ve elzemehüm kelimete't-taḳva
Ḥaḳḳı (…)? envārühüm
Ve ḥālet-i ḥavle'l-ʿarşi esrārühüm

Neṣr: Cemīʿ-i ʿuḳalānıñʿaḳlı ve fiṭneti ve ḥükemānıñ fikri ve ḥikmeti ittifāḳ idüp bunlarıñ sīretlerinden ve aḫlāḳlarından birisini tebdīl ve daḫi aʿlā sīrete taḥvīl murād idenler ṭarīḳ-i sebīl bulmaḳ muḥāldir zīrā bunlarıñ mecmūʿ-ı ḥarekāt u sekenātları şekve-i nübüvvetden **(4a)** iḳtibās olunmaġla ekrem-i nās olmuşlardır leys ü verā el-nübüvvet nūr-ı yesteżāya

[15] "Biliniz ki Allah'ın dostlarına hiçbir korku yoktur. Onlar üzüntü ve acı da çekmeyecekler". (Yūnus, 10/62)

[16] "Yollar Allah'adır. Sonra yahut yoksulların gönüllerinedir". (Nûr, 24/42)

rivāyet-i ṣaḥīḥa ile vārid oldı ki imāmü'l-müttekīn seyyidü'l-evliyāʾüʾl-ʿārifīn Yaʿḳūbü'l-vāṣilīn maṭlūbüʾl-kāmilīn ḫurşīd-i sipihr-i imāmet cemşīd-i serīr-i kerāmet vāḳıf-ı maʿāric-i lāhūt ʿārif-i medāric-i nāsūt menbaʿ-ı ʿuyūn-ı mücāhede mecmaʿ-ı fünūn-ı müşāhede fātiḥa-ı kitāb-ı velāyet ḫātime-i muṣḥaf-ı veṣāyet āyīne-i esmā ve ṣıfāt-ı ilāhī lāyıḳ-ı mertebe-i ḫilāfet-i şāhi ṣāḥib-i aḳsāmü'l-menāḳıb nāṣıb aʿlāmüʾl-menāṣıb Esedullāh el-ġālib ʿAlī Bin Ebu Ṭālib raḍiyallahu ʿanh ve keremullāhu vechehu bir gün Resūl-i Kibriyā Muḥammed Muṣṭafa ṣallallāhu ʿaleyhi vesellem ḥużūruna gelüp "Yā Resūlullah dülleni ʿalī aḳrebü'ṭ-ṭaraḳ illallāh ve efḍaluha indallāh ve esheliha ʿalī ʿibādullah" didi **(4b)** yaʿni beni bir ṭarīḳe delālet eyle ki Allāh u Teʿālāya aḳreb ve ʿindallah efḍal vācib ve Allah ḳullarına eshel ve ġayr-ı aṣʿib ola didi hażreti ʿaleyke bimā niltu bihi'n-nübüvvete yaʿni seniñ özüñe lāzım olsun şol ʿamel ki ben nübüvvete anıñla vāṣıl oldum didi ʿalī ol ne maḳūle ʿameldir deyü suʾal idicek ḥażret-i bā-nuṣret nüdāvet-i zikrullah fī'l-ḫalavāt yaʿni tenhada zikrullāh müdāvemetdir didi ʿalī daḫi hakeza fażīlet-i zikr ve küll-i nās ẕākirūn yaʿni zikrullāhıñ nefʿī çāḳ böyle midir ḥalbuki cemīʿ-i ḫalḳ ẕākirlerdir didi faḫr-ı ʿālem ṣallallāhu ʿaleyhi vesellem Yā ʿĀli vech-i arżda Allāh Allāh dir bir ādem var iken ḳıyāmet ḳopmaz ʿAlī Yā Resūlullāh pes zikri ne vech ile itmek gerekdir baña telḳīn eyle didi ḥażret-i siyādet-penāh ġammiż ʿayneynike v'enṣit ḥatta üẕkür selāse merrātin ve ente sem[17] **(5a)** semia minni sümme kul ente sülüse merrātin ve ene semiʿa yaʿni gözlerin yum ve sükūt ile ḥatta ben üç kerre zikr ideyim sen diñle ṣoñra sen daḫi üç kerre zikr eyle ben istimāʿ ideyin didi ve ol mübārek mükaḥḥal gözlerin iki ʿālemden yumup refʿ-i ṣavt ile ve medd ile lā ilāhe illallāh deyü üç defʿa ṣaġ cāniblerinden nefy ile ibtidā idüp ṣol cāniblerine iṣbāt ile ḍarb itdiler ʿalī sükūt idüp diñledi baʿde kendü daḫi bu üslūb üzre üç kere lā ilāhe illallāh didi Ḥażret-i Resūl-i Ekrem ṣallallāhu ʿaleyhi vesellem istimāʿ buyurup Cibrīl-i Emīn emr-i Rabbü-l-ʿālemīn ile baña daḫi bu üslūp üzre telḳīn eyledi deyü taʿyīn buyurdılar Ḥażret-i ʿĀlī daḫı merrü'l-eyyāmü ve'l-leyāl[18] iştiġālde ihmāl itmeyüp tereffiyāt-ı rūḥānī ve tecelliyāt-ı subḥānī ol ḳadar müyesser oldı ki feṭḥ-i fütūḥ ile **(5b)** ʿālem-i rūḥ açılup görmediklerin görüp bilmediklerin bilmege başladı fe-vasale ilā mā lā-ʿaynu'n rāʾat ve lā-üznü'n semiʿat ve lā-ḫaṭru'n ʿalā ḳalbi beşerin baʿdehu Ḥażret-i ʿĀlī ferzend-i ercümendleri İmām Ḥasan ve İmām Ḥüseyin'e ve daḫi Ḥasan-ı Baṣrī'ye ve Kümeyl Bin Ziyād'a raḍiyallāhu ʿanhum telḳīn eyledi Ḥasan Baṣrī Ḥabīb-i ʿAcemī'ye bu daḫi Dāvud Ṭāī'ye bu daḫi Maʿrūf Kerhī'ye bir

[17]"Gözlerini kapat ve kulak ver, hatta duyduğun gibi üç kere bahset".
[18]"Geceler ve gündüzler geçip"

rivāyetde İmām Ḥüseyin oġlı Zeynel ʿĀbidīn'e bu daḫi oġlı İmām Muḥammed Bāḳir'e bu daḫi oġlı Caʿfer Ṣādıḳ'a bu daḫi oġlı İmām Mūsī-i Kāẓım'a bu daḫi oġlı İmām ʿAliyy-i Rıżā'ya bu daḫi yine Maʿrūf Kerhī'ye bu daḫi Şeyḫ Sırrī-yi Sakatī'ye bu daḫi ḳız ḳarındaşı oġlı Şeyḫ Cüneyd Baġdādī'ye bu daḫi Şeyḫ Memşād Dīneverī'ye bu daḫi Şeyḫ Muḥammed Geredī'ye bu daḫi Şeyḫ Vahyüddīn-i Ḳāḍī'ye bu daḫi Şeyḫ ʿÖmer Bekrī'ye **(6a)** bu daḫi Şeyḫ Ebū'l-Necīb Sürreverdi'ye bu daḫi Şeyḫ Ḳuṭbeddīn Ebherī'ye bu daḫi Şeyḫ Rükneddīn Necātī'ye bu daḫi Şeyḫ Şihābeddīn Tebrīzī'ye bu daḫi Şeyḫ Cemāleddīn Ezherī'ye bu daḫi Şeyḫ İbrāhīm Zāhid Geylānī'ye bu daḫi Şeyḫ Aḫī Muḥammed Ḫalvetī'ye bu daḫi Şeyḫ Pur ʿÖmer Ḫalvetī'ye bu daḫi Şeyḫ Aḫī Mīrim Ḫalvetī'ye bu daḫi Şeyḫ ʿİzzeddīn Ḫalvetī'ye bu daḫi Şeyḫ Pūr Ṣadreddīn Ḫalvetī'ye bu daḫi Ḥażreti Seyyid Yaḥya Şirvānī'ye bu daḫi Molla Pīr Muḥammed Erzincānī'ye bu daḫi Şeyḫ Cemālī-i Ḫalvetī'ye ki Çelebi Ḫalīfe dimekle maʿrūfdur bu daḫi Şeyḫ Sünbül Sinān Efendi'ye bu daḫi Şeyḫ Merkez Muṣliḥiddīn Efendi'ye ve bu ikisi daḫi Şeyḫ Yaʿḳūb Efendi'ye ḳaddesenallāhu teʿālā bi-esrārihim ve ifāż-ı ʿaleynā min berekāti āṣārihim ve envārihim gerçi bu silsile-i ʿaliyyede ẕikr olunan ṣāḥib-saʿādetleriñ her biriniñ menāḳıbı ʿaddiyle **(6b)** el-kevākibi içün neçe faṣl-ı bābı müştemil birer kitāb tedvīn olunmak ḳābildir ve ammā bu risālei el-vaḳt tertīb itmekden maḳṣūd-ı aṣlī budur ki

Beyt

Pādişāh-ı dīn ü devlet māh-ı burc-ı ʿadl ü dād

Āfitāb-ı evc-i rifʿat Ḥażret-i Sulṭān Murād

edām-ullāhu eyyāmihi ve enāmü'l-enām fī-ẓıllıhi ve iḳāmihi ḥażretleri ki maḫṣūṣ-ı ḫavāṣṣ u mevāhib-i vehhāb-ı ezel ḫalīfe-i ḫalīḳa-i sulṭān-ı lā-yezāl ü lem-yezel ġurret-i ġurre-yi cebīn-i sulṭānī ebrū-yı nesl-i ʿOsmānī

Ḳıṭʿa

Nāṣır-ı şerʿ-i nebiyy-i zīnet-i Devr-i ḳamerī
ʻĀlim-i ʿilm-i ʿalī ʿādil-i ʿadl-i ʿÖmerī
Fużalā merciʿidir südde-i faż̧l u keremi
Ṣuleḥā melceʾsidir ʿizzetile ḫāk-i deri

Nesr: Maẓhar-ı envār-ı fütüvvet maṣdār-ı āsār-ı mürüvvet merkez-i dāʾire-i siyādet ḳuṭb-ı felek-i saʿādet şemʿ-i rükn-i feṣāḥet serv-i çemen-i ṣabāḥat nemek-i ḫān-ı melāḥat ḳamer-i semā-ı semāḥat bir pādişāh-ı dīn ü devletdir ki kisvet-i pādişāhīde derviş-sīret velī-ḫaṣlet ḳabā-yı aṭlas-ı pādişāhīde ʿal-i ʿabā **(7a)** ṣafāların kisb etmiş bir dilīr-i velayet-siyerdir ki teşmīr-ilā ile Ẕü'l-feḳār-vār āsār-ı ṣūretiyyeniñ ḥüccetin tār u mār vü rüsum-ı keṣret-i hücūmundan aṣla muġber olmayup maḳām-ı temkīnde ḳarār etmişdir ẕalike faż̧lullāh tevbete menyeşāʾ

Beyt

Selāṭīn-ʿuzlet-i gedāyān-ı ḥeyy

Menāzil şinasān güm-kerde-i pey[19]

Neṣr: Olanlar eger bu deryā-yı keṣrete vāḳiʿ olsalar ṣafā-yı vaḥdetlerin ferāmūş ve şarāb-ı ġafleti nūş itmek muḥaḳḳaḳ idi el-ḥaḳ inṣāf budur ki

Beyt

Kendözin ḫalḳ-ı ʿāleme şāh ol

Gicelerde gedā-yı dergāh ol

Neṣr: Deyü ervāḥ-ı ḳudsiyyeniñ teʾyīdātı ile müʾeyyed olup gāh u bī-gāh esb-i tevāżū-süvār ve evliyā-yı kibārıñ mezārāt-ı müteberrikelerine geşt ü güzār itmek

[19]Mısra'ın yazmadaki "Menāzil-i şināsān-ı güm-kerde pey" şekli beytin veznine uygun değildir.

Mıṣrāʿ

Gurbe-i zinde bih ez-şīr-i mürde[20]

dinilir ki kelām-ı ḫāmına ilṭifāt itmeyüp s̲iḳāt-ı rüvātıñ "iz̲a taḫayyürtüm fī'l-umūr-i festeʿīnū **(7b)** min ehli'l- ḳubūr" deyü naḳl itdükleri resūl ü pür-uṣūlüñ ḥadīs-i şerīfe iʿtiḳād ve iʿtimād üzre selef-i ṣāliḥīn ve ümmet-i müteḳaddimīn ṭarīḳine sālik olduḳları āḫir zamān üftādelerine bir niʿmet-i ʿuẓmādır ki gice ve gündüz ve düpdüz cemīʿ-i ʿamellerin ḳoyup bu niʿmete şükr itseler biñde birin edā idemeyeler

Beyt

Tenimde her ḳıl ḳalem olursa[21]

Ḳılamam şükrüni biñ yıl olursa

Beyt

Ger begüyem vaṣf-ı aneş ber-devām

Begzered ʿömr ü negerded īn tamām[22]

Ne s̲r: Bu ḫaḳīr-i kesirü'z̲-z̲ünūb mübtelā-yı belā-yı ʿuyūb Yūsuf Bin Yaʿkūb ki hālā

Beyt

Ṭarīḳ-i ḥalvetiyeniñ çākeriyem

Mezār-i Sünbülüñ ḫāk-i deriyem

[20] "Diri kedi ölü aslandan iyidir".
[21] Müellif beyti oluştururken "kalem" ile "kıl" kelimelerinin yerlerini değiştirerek yazmıştır.
[22] "Eğer onun özelliğini söylersem, ömür geçer ve o tamam olmaz."

Neṣr: Diledim ki pādişāh ḫażretleriniñ rikāb-ı hümāyūn ve cenāb-ı saʿādet maḳrūn u meymūnlarına ḫulūṣ-ı ʿubūdiyyetim iʿlām içün bir laṭīf risāle teʾlīf eyleyem ki mazmun-ı menḳabet-meşḥūnı ṭarīḳ-i Ḫalvetiyyeniñ diyār-ı Rūm'a gelüp münteşir olmasına kimler (sebep) olmuşlardır (**8a)** ve ġāyet meşhūrları kimlerdir icmāl üzre beyān idüp ve ḫulefālarından daḥi nām-dārlarını ʿayān eyleyem ve sened-i saʿādetimiz Çelebi Ḫalīfe ve Sünbül Efendi ve Merkez Efendi ve Yaʿḳūb Efendiler ki cümlesi müteʿāḳiben bir seccādeye cülūs etmişlerdir bunlarıñ sīretlerinden ve menḳabetlerinden el-ḳalīl-i yeddel ʿale'l-keṣīr vel-ḳaṭretü'l- tebennī ʿane'l-ġadīr deyü birer menḳabe ẕikr eyleyem

Naẓm

Germerā ez ḥāl-i merdān nīst-beher

Ẕikr-i şān bih-ki ender kām zi-her

Neṣr: tā kim ziyāret olunan ʿizzet-i kirām ne maḳūle vācibü'l- iḥtirām kimesnelerdir ẓāhir olup ervāḥ-ı ṭayyibelerinden füyūżāt-ı rūḥāniyete ve fütūḥāt-ı rabbāniyeniñ ziyāde ḥuṣūlüne sebep ola evvel maʿlūm ola ki sābıḳā-i silsilede ẕikr olunan Ḫażret-i Seyyīd Yaḥya ki kibār evliyādandır Şirvān'da Şamāḫī nāḥiyesinde Bākü nām mevżīʿde sākin olup zamān-ı ḥayevi[yye]tlerinde gice ve gündüz on iki **(8b)** biñ mürīd-i ṣāḥib teslīm-i ḫalvet ü ʿuzlet idüp ekṣerī mertebe-i kemāle vāṣıl olmuşdur rivāyet olunur ki Seyyīd Yaḥya ʿālem-i miṣālde kendüyi semāda dünyāya çıḳmış ve dāmānına bir miḳdār gendüm alup cū-be-cū gūşe-be-gūşe şarḳ u ġarba ve ʿaceme u ʿaraba neşr eyler şeyḫ Pīr Ṣadreddīn Ḫażretlerine vāḳıʿasın ʿarż itdükde keṣret-i āsār-ı ḫilāfet ve vefret-i envār-ı velāyet ile taʿbīr eyler bu cümle fuḳarāsınıñ içinde dört kimesne mücāz u mümtāz u ser-efrāz-ı ehl-i niyāz olmuşdur evvelā Şeyḫ Molla Pīr Muḥammed Erzincānī ki maʿrifetulllāh'a maẓhar olmuşdur ṣaniyen Dede ʿÖmer Rūşenī ki ʿaşḳ-ı ilāhiye maẓhar olmuşdur ṣāliṣen Mollā ʿAli Ḫalvetī ki cezbe-i ilāhiyeye maẓhar olmuşdur rābiʿān Molla Ḥabīb Ḳaramānī ki zühd ü taḳva ü verʿa maẓhar olmuşdur ve bu Çār-yārıñ dervīşleri ve ḫalīfeleri her diyārı pür-envār idüp eṭrāf u eknāf-ı ʿālemi iḥāṭa etmişdir fe-emmā Molla Ḥabib'iñ meşhūr ḫalīfesi Cemāl Efendi'dir ki **(9a)** maḳbūl-i cemīʿ-i ʿālem ve muḳtedā-yı Benī Ādem ʿaṣrınıñ ferīdi ve dehriniñ vaḥīdi ẓāhir u bāṭını maʿmūr u meşhūr kimesnedir merkad-ı münevverleri Ḫażreti Ebī Eyüp Enṣārī ʿaleyh

Rıḍvānu'l-bārī muḳābelesinde Sütlüce'de olup ziyāret olunur anıñ meşhūr ḫalīfesi Ḳonya'da Ezeli-zāde olup ḥālā anıñ ḫalīfesi Deşne Efendi'dir Molla ʿAli'niñ meşhūr ḫalīfesi Edirne'de Molla Mesʿūd ve İstanbul'da Süleymān ḫalīfe ki Şōfīler Ḥammāmı civārında ve ṭaşrada Şeyḫ Sinān ki ḳarye-i Şeyḫ Sinān añılur ve Tire'de İmām-zāde ki maʿnī-i Şeyḫ u Bāyezid-i Rūmī anlardandır Dîvāne-şücaʿ daḫi anlardandır elʾān baʿżı fuḳarāları mevcūddur velākin ḳarībü'l-inḳırāzdır meşhūr kimesne istimāʿ olunmaz ve Dede ʿÖmer Rūşenī'niñ meşhūr ḫalīfesi Mışır'da Şeyḫ İbrāhīm Gülşenī'dir ki ḥālā seccādesinde oġlınıñ oġlı Şeyḫ ʿAlī bāḳīdir **(9b)** ve Şeyḫ Şāhīn ü Şeyḫ Timurtaş ki ḥālā Şeyḫ Kerīmüddīn anıñ ḫalīfesi ve şeyḫidir ve Molla Pīr Muḥammed Erzincānī ki cümleden pīr-i pīş-ḳadem cemīlü'ş-şiyem-iʿazīzdir sened-i saʿādetimiz olan Çelebi Efendi'niñ şeyḫidir **Ẕikr-i Çelebi Ḫalīfe ḳuddise sırrıhu** Çelebi Ḫalīfe Aḳsarāy'da mütevellid olup Şeyḫ Cemāleddīn Akserāyī ki ʿulemā içre teʾlīfāt ve taṣnīfāt ile maʿrūf ve Ḥażret-i Ebībekr raḍiyallāhu ʿanh neslinden olmaġla mevṣūfdur anıñ evlādındandır ḳaḍıʿasker-zāde oldıġıçün Çelebi deyü şöhret bulmuşdur maḫlaşları Cemāl-i Ḥalvetī'dir merḥūm Müftī ʿAli Çelebi ki ḥālā mevcūd olan mevlāü'l-mevālī iftiḫārü'l-ahālī Fuḍayl Efendi'niñ vālididir ve Pīrī Paşa ki merḥūm Sulṭān Selim'iñ maḳbūl vezīridir Çelebi ḫalīfe'niñ ʿamelleri olup cedd-i aʿlāları Cemāleddīn'e nisbet olup bunlara Cemālī-zādeler dirler Çelebi Ḫalīfe ḳuddise sırrıhü'lʿ-azīz neçe müddet mevālī-i ʿiẓāma **(10a)** ḫizmet idüp her mertebe ʿālem-i ẓāhirde meskenet ḥāṣıl itdikden ṣoñra

Beyt

Cāh bir dest-māl imiş bildim
Naḳşı anıñ ḫayāl imiş bildim

deyü ṭarīḳ-i ṣūfīyyeye raġbet ve kendü nefsi ile neçe zamān mücāhede ü riyāżet idüp baʿdehu ṭarīḳ-i Zeynüddīn-i Ḫāfī'den bir kimesneye vāṣıl olup ol ṭarīḳden icāzet bulduḳdan ṣoñra ḳanāʿat itmeyüp Ḫalvetiyyeden Şeyḫ Ṭāhir ki ḳaviyyü'l-ḥālet bir kimesne imiş velākin ümmī olmaġın feyż deyicek maḥalde ḫayıż dir imiş Çelebi Efendi neçe rūzgār aña daḫi irādet getürüp bilāḫare Çelebi'niñ meşrebin görüp menin seni irşāda istiṭāʿatım yoḳdur Seyyid Yaḥya'ya varmaḳ lāzımdır deyü işāret idicek Çelebi ḥażretleri daḫi Şirvān'a ʿazīmet idüp gider iken Azerbaycan'da Molla Pīr ile muvāṣalat müyesser olur Ḥażret-i Seyyid Yaḥya Pīr der-i ḫizmetine işābet ʿādetā müstebʿiddür eger bu cānibe yine **(10b)** ʿavdet müyesser olursa murād ḥāṣıl olur deyü işāret ider ḥikmet-i ilāhiyye Çelebi Efendi Şirvān'a dāḫil olduġı gün

Seyyid Yaḥyā vefāt idüp namāzına ḥażır olur ve ol gice Ḥażret-i Seyyid'iñ ḳabr-i münevveri üzre istiḫāre idüp müteveccih olıcaḳ Ḥażret-i Seyyid var oġul pîre iriş rūḥānī vāḳiʿ olıcaḳ yine Molla Pīr Muḥammed'e mürācaʿat idüp bir miḳdār muṣāḥabet ile aṣl-i maḳṣūd müyesser olup irşāda icāzet virüp diyār-ı Rūm'a irsāl eyler bir miḳdār zamān Toḳat'da olup baʿdehu Amasiyye'ye gelüp merḥūm Sulṭān Bāyezīd-i velī Amasiyye'de şāh-zāde iken Çelebi ḥażretine muḥabbet idüp her zamān şeref-i ṣoḥbetleriyle müşerref olurlardı merḥūm Sulṭān Muḥammed'iñ vezîri Aḥmed Paşa Sulṭān Bāyezīd'i gāhī vālidine ġammāz idüp belki ḳatline remz idermiş Sulṭān Bāyezīd ġāyet müte'ellim olup (**11a)** ḳapucıbaşısın Ḥażret-i Şeyḫe gönderip bir murādım var ḥuṣūli içün teveccüh buyursunlar Allāh Teʿālā ḫayr ise müyesser eyleye eger murādı taʿyīn etsünler dirse onlara maʿlūm olur iẓhārı lāzım degildür diyesin demişler ḳapucıbaşı risāleti edā idicek ʿacabā murādı ne ola deyü tefaḥḥuṣ idicek dimek lāzım degül deyü buyurdılar dimiş ḫōş imdi varken inşā-allāhü'l-fettāḥ yarın ʿale's-ṣabāḥ gel ḫaber al dimişler ʿale's-seḥer ḳapucıbaşı yine geldikde murādları vezīr Aḥmed Paşa'nıñ nekbeti ancaḳ velākin Ḥażret-i Şeyḫ Vefā aña ṣad-ender-ṣad ber-vefḳ itmişdir daʾimā başında götürür aña deġme kimesne çāre idemez fe-emmā dervīşler bir yol bulur gibi itdiler yigirmi güne dek maʿlūm olur deyü vaʿde buyurdılar ḥikmet-i ilāhiyye yigirminci gün Sulṭān Muḥammed fevt olup Vezîr Aḥmed Paşa ġayrı şāh getürmek esnāsında ḥareket iderken başında vefḳiñ ġarezden **(11b)** baʿżı eşkâli maḥv olup Şeyḫ Vefā'ya ışlāḥa gönderür vefḳ başından gidicek devlet daḫi gidüp yeñiçeriler kendüyi ḳatl iderler Sulṭān Bāyezīd serīr-i salṭanata cülūs eyler Çelebi ḥażreti daḫi birḳaç sene mürūrından soñra Sulṭān Bāyezīd'iñ segābeti taḳāżasıyla varalım İstanbul'ı görelim ve belki ṭālib-i Ḥaḳ olan ʿulemā zümresinden nice ḳābil vücūdları ṣayd-ı müyesser ola deyü yüz nefer dervīş ile Üsküdār'a gelürler ol zamanda Üsküdār hemān bir iskele ve bir iki evcegüz imiş eyyām-ı şitā olup ḳar ve yaġmur içre üç gün tevaḳḳuf iderler ʿāḳıbet Ḥażret-i Şeyḫ dervīşleri tecessüs idüp bir dervīşiñ üç aḳçesi bulınur şeyḫ ġażap idüp üç günden berü ʿavḳa sebeb bu imiş deyü alup deryāya atduġı gibi ʿālem açılup Sulṭān Bāyezīd ḳadırġa gönderüp İstanbul'a **(12a)** geçürürler aʿyān u erkān ʿulemā vü meşāyiḫ fevc fevc gelüp ziyāret iderler kelimāt-ı ḳudsiyyeleri ile zaʾirleri żiyāfet itdügün sāʾirler daḫi görüp şehr içre kimesne ḳalmaz ki ḳudūm-ı meymenet-i mersūmeleri ile müşerref olmaya ḥatta ḳudretü'l-ʿārifīn zübdetü'l-vāṣilīn Şeyḫ Vefā-zāde Ḥażretleri el-ḳādem yezār sünnetin iḥyā idüp teşrīf ü teşerrüf vāḳiʿ olur ḥālā zāviyesinde olduġumuz Muṣṭafa Paşa meger ol zamānda ḳapucıbaşı imiş ki Amāsiyye'de Sulṭān Bāyezīd risāleti ile Ḥażret-i Şeyḫe gelüp neçe esrār-ı ḫafiyyeye vāḳıf imiş yine ḳapucıbaşı bulunup Sulṭān

Bāyezīd merḥūmuñ merʿī vü maḳbūl bendesi Ḥācī Muṣliḥiddīn deyü ġāyet severmiş elān baʿżı aḥkāmda ḳapucılarım başı Ḥācī Muṣliḥiddīn deyü yazılmışdır Ḥażret-i Şeyḫ'iñ iḫlāṣ üzre mürīdi olmaġın (**12b)** İstanbul'da ḳalmasın tevāḳḳuʿ idüp Sulṭān Bāyezīd'dan Yedi Ḳulle semtinde ḳızlar kilisāsı dimekle maʿrūf kūşei istidʿā idüp pādişāh daḫi ʿaṭā idüp bir ʿaẓīm ḫānḳāh-ı ʿuzlet-penāh u ʿimāret ü cāmīʿ vü medrese ve ḥammām binā idüp Çelebi Ḥażretleri ṭoḳuz yıl miḳdārı teşrīf idüp eṭrāf u eknāfdan ḳavābil-i rūzgār olanlar şemʿ-i cemʿine pervāne-vār cemʿ olup

Beyt

Kaʿbetü'l-ʿuşşāḳ bāşed īn maḳām
Her ki nāḳış āmed īn cā şod temām[23]

Nesr: Her kim ki Çelebi Efendi Ḥażretleri'niñ naẓar-ı kîmyā-eserlerine vāṣıl olmuşdur ḳaṭʿan bī-behre ḳalmayup ṭarīḳatden ḥiṣṣe-dār olmuşdur Sulṭān Bāyezīd merḥūm iki defʿa gelüp ziyāret etmişdir ḫānḳāha cülūs idüp ḳalb-i selīm ile ehl-i teslīm mürīdler cemiʿyyetle ol ḳadar şuġl u mücāhede etmişler ki neçe dervīşler ṣavmaʿalarında ṣabāḥ meyyit bulunup tecellī nārıyla nūr olmuş (**13a)** bulunurmış ḥatta Şeyḫ Ḥażretleri buyururlar imiş ki bu ḫānḳāhda bir şuġl-ı ʿaẓīm oldı ki ilā yevmi'l-ḳıyām āsār-ı envārı ber-devāmdır fī'l-vāḳiʿ baʿżı aṣḥāb-ı mükāşefeniñ ittifāḳları budur ki ricālullāh ve Ḥażret-i Ḫıżır ʿaleyhisselām İstanbul'a gelseler berāyā-yı ṣūfīyyede ve bir Muṣṭafa Paşa'da ḥāżır olurlar bu bābda neçe ḳıṣṣalar vardır ki ıṭnābdan ictināb olunup terk olundı rivāyet budur ki Sulṭān Bāyezīd ʿaṣrında zelzele-i kübrā ve ṭāʿūn-ı ekber olup ekser-i nās firār vü kūh-sārlarda ḳarār iḫtiyār itmek muḳarrer olup bu ḫavfdan ahālī-i nāsıñ ḳulūbına ḫavf u hirās gelüp Pādişāh ḥażretleri ol zamānıñ kibār-ı ʿulemā vü ṣuleḥāsıyla istiḫāre vü istişāre iderler ʿāḳıbet efkārları böyle olur ki bir müstecābü'd-daʿvet-i şedīdü'l-ḳuvvet kimesne ravża-i muṭahhara-i sulṭānü'l-enbiyā vü şefīʿ-i rūz-ı cezā **(13b)** ʿaleyhi ṣalavāt Allāhu Teʿālā ṭarafına irsāl idüp bu muṣībet-i ʿuẓmānıñ indifāʿı çün istişfāʿ ideler ittifāḳ itdiler kim bu ḫizmet-i ʿāliyyeniñ ʿuhdesinden kimse gelmez illā fī zemānına Çelebi ḫalīfe gelür ḫuṣūṣen cedd-i aʿlāsı Ḥażreti Ṣıddīḳ-ı

[23] "Bu makam āşıkların Ka'besi'dir, bu yere eksik gelen tamam olur."

Ekber daḫi ol seyyidü'l-beşer ile hem-bāliş ü hem-pisterdir deyü pādişāh ḫażretleri şeyḫe ḳırḳ biñ aḳçe ile bir ester ve ḳırḳ nefer dervīş elli şeref-āveri inʿām idüp ʿāmme-i erkân-ı devlet ü aʿyān-ı salṭanāt-ı ümerā vü vüzerā vü ḳāḍî-ʿaskerler gelüp Ḥażret-i Şeyḫ'i Üsküdar'a geçürürler ittifāḳ-ı kelām budur ki bu niyyet üzre Üsküdar'a geçdikleri gibi zelzele vü ṭāʿūn bi'l-külliye refʿ olup nā-bedīd ü nā-peydā olur Ḥażret-i Şeyḫ bükā idüp bezm-i ḳadem-i şūmumuz şehrden ḫurūc itmekle fuḳarānıñ duʿāları maḥall-i ḳabūle ʿurūc itdi deyü haẓmen li-nefsihi tevāżuʿ buyururlar pādişāh bihamdillāh-ı maṣlaḥat **(14a)** bi-ġayr-i meşaḳḳatin müyesser oldı iḥsān idüp yine ḫānḳāha mürācaʿat ve terbiyet-i fuḳarāya mübāşeret itsünler didikde āḫir-i ʿömrümüzdür ḥacc-ı şūr-i müyesser olmış degil idi ālāt-ı ḥażer-i esbāb-ı sefere tebdīl idüp ve izā ʿazamte fe tevekkel ʿalāllāhi deyü Şām-ı şerīfe vāṣıl oldılar ol diyār-ı muḳaddeseniñ ahālī vü mevālisi kāffeten istiḳbāl idüp hezār taʿẓīm ü iclāl ile bir maḳāma inzāl itdiler ḳāfile-i ḥacc ḫurūc itdikde hemān maḥrem olup çıḳup üç menzilden soñra rāh-ı ṭarīḳ-i beytullāhü'l-ʿatīḳde raḥīḳ-i taḥḳīḳi nūş idüp ʿālem-i āḫirete intiḳāl idenleriñ defter-i aʿmāline ila-yevmi's-suʾāl birer ḥacc-ı mebrūr-ı sevābı mesṭūr olmaḳ devleti ne ʿaceb lezzetdür deyü rıḥletlerine işāret idüp fuḳarā ḥużūrlarına daʿvet iderler ve vaṣiyyet idüp ḫüccāc-ı ibtihācıñ her mevsimde mürūr idüp zehāben ve iyāben ʿubūr itdikleri **(14b)** sebīl üzre defn olunmaḳ murād idinürler ve kerīmeleri ṣafiyye ḫātūnı merḥūm ḳuṭbü'l-ʿārifīn Sünbül Efendi ḥażretlerine vaṣiyyet idüp seccāde-i irşādı daḫi bunlara sipāriş idüp fuḳarāya nevāzişler ve tesliyet ü taʿziyetler ve ḫayr naṣīḥatler idüp ḳalb-i selīm ile rūḥ-ı şerīflerin Cenāb-ı Ḥaḳḳa teslīm iderler revḥullāhu ruhāhu vü nūr-ı ṣarîḥa

Beyt

Seddī şikeste geşt ki tā-dūd-i rū-zekā

Der-gūş ṭas-ı çarḫ bemānd ez-ān ṭanīn fe-emmā

Mışrāʿ

Çāre nist derīn mesʾele illā teslīm[24]

[24] "Bu sorunda (emâneti) sahibine vermekten başka umar yoktur."

Naẓm

İgen bu naḳş-ı nigār-ı cihāna aldanma ki pāyidār degildir müzaḫrefāt-ı cihān

Ḳażā eliyle yazılmış cemīʿ eşyānıñ vücūdı ṣafḥasına külli men ʿaleyhā fān

Neṣr: ʿAleyke selāmullāhi şeyḫü'l-meşāyiḫ ve raḥmetuhû māşāe inne biterahkim fe-mā kāne şeyḫun selekehu melekü vāḥidin ve mekkenehû bünyāne melekin teheddemā

Beyt

N'eylediñ ey çarḫ-ı ẓālim n'eylediñ ḳan eylediñ

Ḥażret-i Şeyḫ'i alup bu mülki vīrān eylediñ

(15a)

Neṣr: Merḥūm Çelebi Ḫalīfeniñ kerāmāt-ı ġarībesi ve kelimāt-ı ʿacībesi olup zemānesiniñ ferīdi ve meşāyiḫiñ vaḥīdi idi faẓl u ʿirfānına ʿamme-i nāss iʿtirāf itmişler idi Dede ʿÖmer Rūşenī buyurmuş ki gerçi Ḥażret-i Seyyid'iñ kemālātına dört kimesne maẓhar olmuş idi velākin cümlei bir kīseye ḳoyup mühürleyüp Çelebi Ḫalīfe'ye teslīm itdiler zühd ü taḳva vü maʿrifet ʿaşḳ u ceẕbe-i mevhibet mecmūʿen Çelebi ile Rūm'a gitmişdir deyü şehādet idüp Şeyḫ-i Erdebīl Sinān Efendi Tebrīz'den Ḥażret-i Şeyḫ'iñ ḫizmetine göndermişlerdir lisān-ı taṣavvufda ʿArabī ve Fārisī ve Türkī laṭīf teʾlīfleri vardır eḥādīs-i erbaʿīn işāret üzre teʾvīl idüp Kurʾān-ı ʿAẓīm'den baʿżı sūreleri taḥḳīḳ etmişdir ki ʿulemā-ı ʿizām istimāʿ itdikde engüşt-i taḥayyüzleri der-kām der-i işrāḳ-ı żamāʾirde bî-nazīr idi tevḥīde **(15b)** müteʿallıḳ ʿizzetleri vardır dervīşler eṣnā-yı ẕikrde teberrüken ve teyemmünen oḳurlar bu beyitler anlarıñdır

Naẕm-ı laṭîf

Ṣuffe-i ṣadrında dāʾim ʿāşıḳıñ efkārı hū

Ṣākiriñ şükrü huvallāh ẕākiriñ ezkārı hū

Sidre seyrine muḥaḳḳaḳ irmeye Cibrīl Emīn

Olmaya anıñ dilinde dem-be-dem tekrār-ı hū

Nāleden ney deldi baġrın hū deyü nālān ider

Mevlevīden meṩnevīden başladı eşʿār-ı hū

Ravża-i hūda maḳām it ey Cemāl-i Ḫalvetī

Tā vücūduñ mülkine keşf ola bu esrār-ı hū

Neṩr: Elʾān mübārek ḫırḳaları ve siyahları ve kisve-i müteberrikeleri ve mücāhede itdikleri kemerleri ḫān-ḳahda maḥfūẓ olup baʿżı emrāża devā içün şafā-i niyyet ile gelüp **(16a)** duʿā temennā itseler bi-ināyetillāhı Teʿāla şifā müyesser olur

Beyt

Pādişāhān-ı cihān çün be-ġamī ḫasta şevend

İstiʿānet zi-der kūşe nişīnān ṭalebend

Gerçi der-sufre-i şāhān buved envāʿ-ı niʿam

Loḳma-i ʿāfiyet ez-ḫūn-ı gedāyān ṭalebend[25]

[25] "Cihan padişahları bir gamla hasta olunca köşede oturanlardan yardım isterler. Her ne kadar şahların sofrasında türlü nimetler olsa da sağlık lokmasını yoksulların, dilencilerin kanından isterler."

Neṣr: Çelebi Efendi’niñ enfās-ı ṭayyibelerine vāṣıl olanlardan kimesne maḥrūm ḳalmamışdır her biri istiʿdādı miḳdārı ṭarīḳatden ḥiṣṣe-dār olmuşdur velākin kemāl-i ẓuhūr ile ʿālemde meşhūr olanlarıñ birisi Şeyḫ Velī’dir ki zamānında yetmiş biñ mürīde kisve giydirmişdir Şeyḫ Dāvud anıñ mürīdidir ki mehdī olmaḳ töhmetiyle ḳatl olunup şehīd olmuşdur fi’l-vāḳiʿ mābeynlerinde bir güft ü gū olup cümlesi içre ḫaṭā vü ġalaṭ vāḳıʿ olup ṣırāṭ-ı müstaḳīm **(16b)** üzre hādī vü mühtedī dimegi taʿbīrde taḳṣīr idüp ḫāriçde mehdī maʿnāsın işāʿa itdiler ḳażā-yı ilāhī ile sebeb-i ḫazānları oldı Allahümme ʿāfinā ve bir ḫalīfesi daḫi Ḳoñur-palu Ḫayreddīn Efendi’dir ki zamānında velāyet ü kerāmet ile mevṣūf ʿazīzdir Ḳonur-palu Muṣliḥiddīn Efendi ki Üsküdar’da medfūndur anıñ ḫalīfesidir ve Ḳasṭamonī’de Ṣaʿbān Efendi daḫi Ḫayreddīn Efendi ḫalīfesidir ḥālā bunlarıñ ḫulefāsı ve āṯārı bī-nihāye olup pādişāh ḥażretleriyle gelen Şeyḫ Şücāʿ Ṣaʿbān Efendi silsilesidir ve Çelebi Efendi’niñ bir ḫalîfesi daḫi Ḳāsım Çelebi’dir ki İstanbul’da Tavuḳ Bāzārında Dikiliṭaş ḳurbında Ḫādim ʿAli Paşa anıñ içün bir zāviye binā itmişdir ḫaylī maʿrifetullāh ile ve dervīşlik ile maʿrūf u meşhūr ʿazīzdir Ḳāsım Çelebiʾniñ iki ḫalīfesi ẓuhūr idüp biri Ramażān Ḫalīfe’dir ki **(17a)** Şeyḫ Ser-ḫōş Bālī Ḫalīfeʾniñ şeyḫidir ve biri daḫi Ṣofya’da Bālī Efendi’dir ki ol ṭarafları iḥyā idüp kendünüñ ve ḫalīfeleriniñ fuḳarāsı on biñ vardır merḥūm ḳuṭbü-l müteʾaḫḫirīn Nūreddīn-zāde Şeyḫ Muṣliḥiddīn anıñ ḫalīfesidir ve Ḳurd Efendi daḫi anıñdır keṯrehümallāhu Teʿālā ve Çelebi Efendi’niñ bir ḫalīfesi daḫi Şeyḫ Erdebīlī Sinān’dır ki Ayaṣūfîyye ḳurbında kendüye gelen ṣadaḳāt ile bir zāviye binā idüp kemā-yenbaġi evḳāfın taʿyīn itmişdir ḫalvetī-i meşrūṭadur ve Çelebi Efendi’niñ bir ḫalīfesi daḫi İznīḳī Ṣalāḥaddīn Çelebi Efendi’dir ḫayli ʿaẓīmü’l-ḳadr maṭbūʿüʾl-eṭvār insān-ı kâmildir Sünbül Efendi merḥūm eger Çelebi Efendi’ye irişmem aña irādet getürürdüm deyü şehādet idermiş ve Çelebi Efendi’niñ bir ḫalīfesi daḫi ʿUşşāḳlu ʿAlāʿaddīn Efendi’dir ġāyet ulu ʿazīzdir Maʿnīsa’da ḳālī-zāde ve yigitbaşı **(17b)** ve İstanbul’da ḥālā mevcūd olan Süleymān-ı Āmidī ʿAlāʿaddīn ḫulefālarıdır ve Çelebi Efendi’niñ ḫalīfetü-l ḫulefāsı ve ḳāʾim-maḳāmı ve dāmādı **Şeyḫ Sünbül Sinān Efendi’dir** ki mevlidi Merzifon ü neşv ü nemāsı Ḫamīd İliʾnde Borlı olup ʿālem-i ẓāhirde hidāye vü şerḥ-i mevāḳıf ḫıfẓında idi mevālīden efḍal-zāde ḥizmetinde olup gāhī meşāyiḫ meclisine varırdı birgün bir vāḳıʿa görür ki ḫalḳ bir ḳuyudan şu alurlar bu daḫi almaḳ murād idinür şu ḳuyunuñ aġzına çıḳup bilā-taʿab alur Çelebi Efendi’ye taʿbīr itdirmege geldikde hemān Mevlānā vücūduñda mevcūd olan fuyūżātü’l-ilahiyyeniñ ġaleyānı var ancaḳ illeri taʿab ü naṣb ile taḥṣīl itdikleri feyżler saña ḳarşu gelür niçün ḳuvvetiñi fiʿle getürmezsin deyü işrāḳ-ı māfîʾż-żamîr ider ve Sünbül’i alup sînesine başup sende rāyiḥā-ı

muḥabbetullāh var **(18a)** deyü Sünbül ile ḳoḳulaşurlar hemān Şeyḫ Sünbül ʿarf u iżāfı ve cāh-ı riyāseti terk idüp mücāhede kemerin beline berk ider ol ḳadar şuġl üzre olur ki Ḥażret-i Çelebi savmaʿasında ḥużūr idemeyüp muttaṣıl Sünbül'üñ çihresin devr idermiş üç yıldan soñra ḫilāfet virüp diyār-ı Mıṣır'a göndermişdir çerāgeh zamānında diyār-ı Mıṣır'da küllī iʿtibār olup faẕl u ʿirfānına cemīʿ-i ʿulemā-yı Mıṣır iḳrār itmişlerdir Çelebi Efendi Şām-ı Şerīf ṭarīḳinden ḥacca teveccüh itdikde Mıṣır'a mektūb göndermiş idi gelesin Kaʿbetu'llāh'a ḫizmet-vār deyü baʿżı esrār işʿār buyurmış Sünbül Efendi Mıṣır yolundan Mekke-i mükerremeye varup şerrefiha Alllāhu Teʿāla şeyḫ ḥażretleri gele deyü muntaẓır iken baʿżı fuḳarā mātem ṭonları ile baş açıḳ yalın ayaḳ gelüp Ḥażret-i Şeyḫ'iñ nidā-yı ṣadā-yı riciʿye naʿra-zenān cevlān-künān lebbeyk allahümme lebbeyk **(18b)** deyü Kaʿbe-i ḥaḳīḳīye vuṣlatından yaʿni dār-ı mihnetden diyār-ı cennete rıḥlet idüp ʿıyd u vaṣla cānın ḳurbān itdügünden ḫaber virdiler

Beyt

ʿIyd-ı vaṣla tek irişmeklige imkān olsun

Bir başım var o daḫi yoluña ḳurbān olsun

Sünbül Efendi āyet innā lillāh ve innā ileyhi rāciʿūn deyü musibete ḫaber idüp bu ebyāt-ı dürer-bār ile ʿāmil oldı

Naẓm

Oldı ʿibret-nümā-yı dīde-i cān

Āyet-i küll-i men ʿaleyhā fān

İrciʿi ṭablı çalınur her dem

Ḫˇāb-ı ġafletde cümle ḥalḳ-ı cihan

Kimse ḳalmaz bu dār-ı fānīde

Ger gedā vü ġanī vü pīr ü cevān

Zī-saʿādet aña ki ʿömrinde

Ḳılmaya kimse ḥāṭırın vīrān

Gör yaraġın göñül ki peyk-i ecel

İrdi bir laḥẓa daḫi virmez emān

Neṯr: baʿde edāʿü’n-nesk ilāhīniñ ṭarīḳ-i Şām’dan İstanbul’a sülūk idüp ḫānḳāha cülūs eylediler rivāyet olunur ki Şeyḫ Sünbül ḫānḳāha gelince üç yüz dervīş cemʿ oldılar ahālī vü mevālī aʿyān **(19a)** u erkān istiḳbāl idüp şerāʾiṭ-i taʿziyet vü tehniyet-i riʿāyet olunduḳdan soñra şeyḫiñ vaṣiyyeti üzre kerīmesi Ṣafiyye ḫātūnī nikāhlanup otuz üç yıl seccāde[i] irşādda ḳāʾim oldılar vālid-i merḥūm naḳl iderdi ki Ḥażret-i Şeyḫ fuḳarānıñ mücāhededе tekāsülün müşāhede itdikde ben on sekiz yıl arḳamı yere ḳomadım bir şeyʾe istinād etmedim ṣavmaʿanıñ ortasında tehiyyāta oturur gibi nevmümü ol ḥālet üzre geçürürdüm dir idi mevālīden Ḫaṭīb Ḳāsım oġlı Şeyḫ Sünbül Cüneyd vaḳtidir zamānına irişdügümüz ʿaẓīm niʿmetdir deyü şehādet idermiş ʿÖmer-meşreb ḳavī-mezheb celālī-ġālib ehl-i ṣalābet ü celādet kimesne idi hiç kimse muḳābeleye ḳādir degil idi ḥikāyet Sarāyburnu’nda olan köşki Sulṭān Selīm merḥūm binā ile emr olunduḳda Muṣṭafa Paşa Cāmīʿi içre olan yeşil mermer direkleri almaḳ murād olunup miʿmārlar ve çavuşlar **(19b)** gelüp direkleri yerinden ḳalʿ itmek ḳaṣd idicek ḥażreti Şeyḫ aṣāmla çıḳup ṣūret-i ġażab göstermiş Sulṭān Selīm işitdikde ferāġat ile emr idüp āḫir emir āḫūr-ı cāmīʿniñ direklerin almışlar ḥālā köşkde olan anlardır ṭarīḳatı kāmil ḥaḳīḳate vāṣıl ṣāḥibü’l-kerāmāt keşīretü’l-vāridāt müstecābü’d-daʿvāt ʿazīz idi ʿaṣrında olan şeyḫleriñ sulṭānı idi ḳaṭʿā dünyāya iltifāt itmezdi fuḳarā ġayretin çeküp mücāhede vü müşāhede ile eglenürdi vālid-i merḥūm naḳl ider ki Ḥażret-i Şeyḫ bir meclisde Maḳṣūd Dede deyü bir kimesnei tezekkür idüp medḥ eyledi tefaḥḥuṣ eyledim meger Rūm ilinde Siroz’da şeyḫiñ bir ümmī ḫalīfesi var imiş ismi Maḳṣūd Dede imiş Ḥażret-i Şeyḫ vefāt idüp bu ḥaḳīr Rūm iline gitdikde ʿan-ḳaṣdin Siroz’a vardım hemān şehre **(20a)** duḫūl itdükde bir pīr-i nūrānī muḳābeleme gelüp oġul Maḳṣūd mı istersin didi iẓhār-ı kerāmet idicek elin öpdüm bir miḳdār şeref-i ṣoḥbetile müşerref oldum şeyḫi ne mertebe fehm eyledüñüz deyü suʾāl eyledi biz ancaḳ ẓāhirini fehm itdik bāṭınını kim idrāḳ idebilür deyü cevāb virdim benimle şeyḫ yanında bir sır vardır tenbīh itmiş idi zinhār kimesneye dimiyesin deyü vaṣiyyet itmişdir ila elān kimesneye dimedim velakin saña taḳrīr ideyin didi ḥikāyet Maḳṣūd Dede eydir ben sābıḳā Toḳat’da ehl-i ṣanʿat idim bir cumʿa güni gördüm ki ḫalḳ gürūh gürūh erkenden cāmiʿe ʿacele iderler ben daḫi vardım meger bir ʿazīz gelmiş vaʿẓ idermiş istimāʿ

itdügümde ḳalbime teʾsīr idüp dervīş olmaġı muḥaḳḳaḳ idüp varup eline yapışdım baña eytdi ki ḫayır, seni irşād idicek kimesne daḫi seccāde-nişīn degildir didi **(20b)** bu ʿazīz kimdir deyü Molla Ḥabīb'dir didiler Toḳat'da on beş sene daḫi tevaḳḳuf idüp baʿdehu İstanbul'a geldim on beş sene daḫi mürūr itdi bir cumʿa Ayaṣofya'ya vardım bir kimesne vaʿẓ ider dinledim yine benim ḥasb-i ḥālim söyledi cemīʿ-i endīşelerden ḫalāṣ oldum ḳalbim nūr ile memlū oldı bu ʿazīz kimdir deyü suʾāl eyledim Yedi Ḳulle ḳurbunda Muṣṭafa Paşa ḫānḳāhında Sünbül Efendi dirler didiler ḫizmet-i şerīfine vardım yüzler sürdükde Toḳat'da Molla Ḥabīb eline yapışduġuñ zamānda didügi kelām ḥāṭırıñda mıdır didi ʿaḳlım başımdan gidüp bunı size kim didi kelām-ı ḥaḳḳıñ yolunda bu maḳūle nesneler sehldir hemān şuġl itmek gerekdir aṣıl murād ġayrıdur didi

min baʿde şeyḫ ile ortamızda perde ḳalmadı muttaṣıl şeyḫ ile ḥużūrda idük müşkülātım ḥall idüp vāḳıʿātım taʿbīr ider idi dervīşlerini şeyḫe **(21a)** mülāḳāt itmez ẓan iderlerdi ʿāḳıbet ḫilāfet virüp Rūm iline gönderdi Ḫayrabolı nām bir ḳaṣabaya vardım cāmiʿinde iki rekʿat namāza şürūʿ etdim bir tāze cüvān gelüp muṣāfaḥa itdi Maḳṣūd Dede ḫoş geldiñ ṣafā geldiñ didi benim ismim Maḳṣūd idügin neden bildiñ ben ḫod ʿömrümde Rūm iline gelmiş degilim deyü ibrām eyledim eytdi bir ṣāliḥ kimesneniñ oġluydum babam vefāt eyledi ben daḫi birḳaç ḳalenderler ile ḳaçup seyāḥate ve kesb-i maʿrifete gitmek istedim babam dostlarından bir kimesne naṣīḥat eyleyüp baña istiḥāre namāzın taʿlīm eyledi vāḳıʿamda bir pīr gelüp ḳalenderleri muḥkem ḍarb idüp fülān gün cāmiʿye bir dervīş gelür nāmı Maḳṣūd Dede'dir didi anıñçün gelüp size mülāḳī oldum deyü Şeyḫ Sünbül'üñ evṣāfın beyān itdim meger ol vāḳıʿa **(21b)** sende ẓāhir olan Pīr Ḥażret-i Şeyḫ'iñ rūḥāniyeti imiş vālid-i merḥūm eydür ol civān Maḳṣūd Dede'niñ ḫizmetinde fevt olup elʾān mezārları anuñla bir yerdedir naḳl-ı ṣaḥīḥ ile menḳūldür ki Gelibolulu Zaʿīm Muḥammed Çelebi eydir ben Ḥażret-i Şeyḫ'den inābet idüp Gelibolı'ya ṣalāya vardım ḳażā-yı ilāhī ile bir cüvān-ı ṣāḥib-cemāle ʿalāḳa idüp ol ḳadar mübtelā oldum ki bir ān ḳarār u istiḳrārım ḳalmayup gice vü gündüz kārım girye vü zār ve ʿaḳl u fikrim tār u mār idi birgün çār u nā-çār ol dilber-i şīve-kār ile bir ḥammāmda cemʿ olmaġa ḳavl u ḳarār idüp ḥammāma vardım cüvān muḳaddemā gelüp ḫalvete fuṭe aşmış işidüp hezār şevḳle

Beyt

Ḥulle-i cennet olursa çekeyin çāk ideyim

Dem-i vuṣlatda baña ḥāʾil olur pīrehenüm

Nesr: Deyü ṣoyunup ḫalvete girdim gördüm Şeyḫ Sünbül ḳurnabaşında oturur nice olduġum **(22a)** bilmeyüp hemān gerü dönüp esbābumu giydim iskeleye geldim İstanbul'a gider gemi varmış hemān ol gün ḳavī rüzgâr ile gelüp şeyḫe ḫānḳāhda mülāḳāt itdim Ḥażret-i Şeyḫ Sünbül Efendi beni gördügi gibi ne ẓann idersin şeyḫ müridini gözetmese şeyṭān ve hevā anı ānīde helāk iderdi tevbe ve istiġfāruñı tecdīd eyle deyü emr eyledi ayruḳ hevā-yı nefsāniyeden ḫalāṣ oldım

Naẓm

Nefs elinden yaḳayı ḳurtarmaḳ

Degme bir pehlevānıñ işi degil

Ḳızıcaḳ gözleri o kelb-iʿaḳūr

Ḳomaz erkek ṭoñuzı dişi degil

vālid-i merḥūm bu ḥikāyeti naḳl iderdi ve eydirdi ki böyle ḳābil mürîd ehl-i teslīm olsa gözedürler keenne-hu kemāl-i ittiḥād bir dāʾireye varır ki bir rūḥ iki cesedde ḥulūl ider ḥikāyet peder merḥūm dir idi ki Ḥażret-i Şeyḫ ehl-i semāʿ idi kendü bile ḳalḳardı her ḳaçan şeyḫ semāʿa gelse cāmiʿiñ ḳubbesi refʿ olup **(22b)** hevāda melaʾike tek devr eyler iken görürdük ol zamānda münkirler vardı vāʿiẓ-i ʿarab ḫayli iṭāle iderdi ʿulemā iki fırḳa olmış idi ekseri Şeyḫ Sünbül ṭarafına idi mübāḥaşe-i ʿilmiyyede kimse ġālib olımazdı ḥatta bir gün mevāli-i ʿiẓām ve ahālī-i fiḫām Sulṭān Muḥammed Cāmiʿine cemʿ olmuşlar merḥūmı daʿvet itdiler fuḳarā ile vardıḳ Ṣarugürz İstanbul ḳaḍısı ve Gürz-i Seyyidi ṣaḥn müderrisi vesāʾir mevālī cümleten ḥāżır idiler merḥūm vardıḳda ayaġ üzre ḳalḳup istiḳbāl itdiler miḥrāba geçüp oturdı iki cānibine naẓar eyledi ne ḫūb cemʿiyyetiñiz var sebebi nedir deyü buyurdılar Ṣarugürz ġalīẓü't-tabʿ kimesne idi eytdi ki seniñ dervīşleriñ tevḥīd iderken deverān iderler bunuñ aṣlı ve delīli nedir beyān eyle şeyḫ eytdi ki bir kimesneniñ iḫtiyārı elinde olmasa aña

şerʿen ne ḥükm olunur Ṣarugürz eytdi bunlar meslūbü'l-iḫtiyārlar mıdır şeyḫ eytdi **(23a)** bī-iḫtiyār ḥareket idenleri daḫi vardır Ṣarugürz eytdi ʿaḳılları daḫi başında ṭurur mı yoḫsa meczūb mı olurlar şeyḫ eytdi ḫayr ʿaḳılları kāmildir Ṣarugürz eytdi ne ʿaceb hem bī-iḫtiyār u mecbūr olalar ve hem ʿaḳılları ṭura bu ne maḳūle sözdür şeyḫ eytdi hiç seni ḥumma ṭutmış mıdır eytdi belī şeyḫ eytdi ya niçün titreyüp ḥareket idersin ʿaḳlıñ başıñda yoḳ mıdır bī-iḫtiyārlıḳ ʿaḳlıñ zevālin īcāb eylemezsin evvelden daḫi ḥamāḳat üzre idiñ filan medresede bilür misin benim ḥücremiñ ḳapusı öñünde geçmege ḥazer ider idiñ yine ben ol Sünbül Sinān'ım maʿ ziyādetin ilzām idüp dönüp Gürz-i Seyyidī'ye "Baḳ a Efendi sen Muṣṭafa Paşa vezīr-i aʿẓam iken medresemize müderris idiñ paşa cumʿa gicelerinde dervīşleriñ ṣoḥbetine ḥāżır olurdı sen dahi ḥāżır olurdıñ ʿörfüni çıḳarırdıñ ve ṣūfuñı daḫi çıḳarup ṣūfîler ile semāʿ **(23b)** semāʿ iderdüñ ol zamānda bu mesʾeleyi bilmez miydiñ yoḫsa bilüp paşaya ḫoş gelsüñ deyü mi iderdiñ aġrāż-ı nefsāniyeden ne ḥāṣıl olur ḥubbu'd-dünyā raʾsü külle ḫaṭīʾetin mūcibi üzre günāhıñ başı ayaġı nerdedir varıñ ḥāliñize deyü ḳalḳup minbere çıḳarlar ol ḳadar ḥaḳāyıḳ u daḳāyıḳ bezl iderler ki ekṣer-i mevālī belʿiyyet idüp on sekiz dānişmend hūş-mend dervīş olup ve ṭarīḳe girüp cübbe ve destārı çıḳarup tāc u ḫırḳa giyerler rivāyet iderler ki Fātiḥ-i Mışr u Şam merḥūm Sulṭān Selīm Ḫan Şam-ı şerīfe varduḳda Cāmīʿ-i Benī Ümeyye'niñ minberi altında bir ṣāḥib-i taṣarruf ʿazīz ile muṣāḥabet idüp feṭḥ-i Mışır'dan ḫaber virüp İstanbul'da Sünbül'den ġāfil olma deyü vaṣiyyet itmişdir ḥatta merḥūm Sulṭān Selīm tebdīl-i ṣūret ile gāhī gelüp mülāḳat u muṣāḥabet iderlerdi ve Ḥażret-i **(24a)** Şeyḫ'e bir mor çuḳa semmūr kürk ile ḳaplanmış virüp kendü ḳaftānımdır elbette gey deyü iltimās buyurmışlar merḥūm ekṣer zamānda giyerlerdi merḥūm Sünbül Efendi'niñ menāḳıb u maʿārifi ve merātib ü ʿavārif[i] ḳābil-i taʿbīr ü taḥrīr degildir sene ṭoḳuz yüz otuz dörtde vefāt idüp Sulṭān Muḥammed Cāmiʿinde namāzın ḳılup baʿdehu Muṣṭafa Paşa Cāmiʿinde kendüler sākin olduḳların ḫanḳāh ḥareminde defn olunmuşdur ve üzerine türbe yapılmışdır elʾān ziyāret olunur Kemāl Paşa-zāde merḥūm bu tārīḫi dimişler

Naẓm

Pīşvā-yı ṣāḥib-i ehl-i edeb

Muḳtedā-yı ṭālib-i Rūm u ʿEreb

Rehber-i ehl-i ṭarīḳ-i Ḫalvetī

Bü’l-vefā kim Şeyḫ Sünbül’dür leḳeb

Mülk-i fānīden beḳā iḳlīmine

Gitdi tevḥīd ide ol şīrīn leb

Eyledi şehr-i muḥarremde sefer

Leyletü’l iṣneynde ol züʾl-neseb

Aġladı ol gün buluṭ yaşın yaşın

Dökdi gözler yaşını her ibn ü eb

(**24b)** Şükrüñ dökmezse gözyaşı nüh-felek

Seng-i ḥārādan çıḳar mı ṣu ʿaceb

Yir ü göklerden ḳamū ins ü melek

Cemʿ olup ḳıldı namāzın bī-teʿeb

Hātif-i ġaybi didi tārīḫini

Nūr ola Sünbül Sinan’ıñ ḳabri heb

deyü tārīḫ buyurmışlar her zamān meclislerde ve inʿāmda kendünüñ üsti yanına alurdı ravveḥallāhu rūhahu’l-ʿazīzi deverān-ı semāʿ ḥaḳḳında bir laṭīf risāle yazmıştır uṣūl ü fürūʿı ve ʿilm-i kelāmda mahāreti maʿlūm olur merḥūm Sünbül Efendi’nin āṣārı ve ḫulefāsı bī-nihāye olup biri Ḳaraman diyārında Cem-i Siyāh Efendi’dir ki kerāmāt ile meşhūrdur ol diyārda elʾān ḫulefāsı ve fuḳarāsı lā-yuʿaddır ve birisi daḫi Aḳşehir’de Cemāl Efendi’dir teʾlīf ü taṣnīf ile ve ḫalḳdan inḳıṭaʿ ile meşhūr-ı ʿazīzdir velākin çoḳluḳ kimesneyi irşād etmemiştir cümleden pīr ü piş-ḳadem ṣahibü’l-himem ḳuṭbü’l-evliyā **Merkez Muṣliḥiddīn Efendi**’dir ki ismi şerīfleri Mūsī **(25a)** ve laḳabları Merkez Muṣliḥiddīn’dir mevlidleri Anaṭolı’da Germiyān ilinde ʿUṣṣāḳ’dır Bālīġ olaldan āḫir ʿömrüne dek cemāʿat terk itmemişdir rivāyet olunur ki sūḫtelik ʿāleminde eger cemāʿat terk ü fevt vāḳıʿ olsa yanında ḳaç aḳçe bulunursa birḳaç kimesneye virüp geliñ cemāʿat olalım ṣevābdan maḥrūm ḳalmayalım deyü ibrām iderdi biz namāzı ḳıldıḳ diseler nāfileye niyyet idiñ ben imām

olayım dir idi şerḥü'l-ʿaḳāyid oḳurken Amāsiyye'ye çıḳup Molla Ḥabīb Ḳaramānī'ye mülāḳāt idüp bīʿat itmişdir hemān dervīş olalım deyü ḳaṣd itmiş iken Molla Ḥabīb seniñ şeyḫiñ henüz seccāde-nişīn degüldür deyü ʿavḳ eyledi baʿdehu dānişmend olup Bursa'da menfī olan Velīyüddin oġlı Aḥmed Paşa ḫizmetine vāṣıl oldı fe-emmā muttaṣıl meşāyiḫ meclisine mülāzemet idüp tefsir-i şerīfe ve ḥadīs-i münīfe müṭālaʿa idüp gāhī dānişmend ṣūretle **(25b)** Ayāṣofya'da vaʿẓ iderdi ḳuvvet-i ḥāfıẓası ol ḳadar idi ki üç ayda Ḳur'ān-ıʿaẓīmi min evveli ilā āḫire tefsīr-i şeyḫ ile ḥıfẓ idüp Tefsīr-i Ḳāḍī Beyżāvī'niñ ekşeri ḥāṭırında bi'l-fi'l idi İstanbul'da olan meşāyiḫ-i ʿiẓāmıñ her biriniñ meclisine varırdı velākin Sünbül Efendi'ye münkir idi deverān iderler ve vaḥdet-i vücūd söyleşürler deyü zühd ü taḳva ṭarafı ġālib olmaġın ve Mollā Ḥabīb Seyyid Yahyā'nıñ taḳvasına maẓhar düşüp ibtidā Mollā Ḥabīb'e irişmegin Merkez Efendi'niñ veraʿı ġālib idi **rivāyet** ḥikmet-i ilāhiyye bir gice bir ʿaceb vāḳıʿa görüp cemiʿ-i meşāyiḫe taʿbīr itdirdi ve müteselli olmadı Sünbül Efendi sevmedügiçün ḳaṭʿa gelmedi yine vāḳıʿasında gördi ki Sünbül Efendi gelüp ḥücresine girmek ister bu daḫi ḥücreniñ ḳapusın muḥkembend idüp ardından ṭayanup Sünbül Efendi muḥkem zūr idüp içerü girür vāḳıʿañı söyle dir bu daḫi vāḳıʿaı taḳrīr itdügi gibi taʿbīr ider Merkez Efendi ḫˇābdan bī-dār olduḳda **(26a)** mülāḥaẓā ider ki ḥaḳ taʿbīr bu ola nā-çār olup şeyḫe gelür Ḥażret-i Şeyḫ gördügi gibi taʿaccüp Muṣliḥiddīn ḳapuya ṭayanmadıñ dir hemān inkārı ber-ṭaraf olup bīʿat ider velākin merḥūm et yemez İmirzā Baba kerīmesin alup müteehhil olduġıçün ḫānḳāhda gelüp sākin olmazdı tenhā kendü ḫānesinde şuġl idüp gelüp müşkülātın ḥall iderdi ve yine giderdi bu ṭarīḳ üzre sülūkun tamām idüp Ḥażret-i Şeyḫ Sünbül ḫilāfet virüp bir miḳdār zamān İstanbul'da Ġavġacı Dede zāviyesinde sākin olup ʿāḳıbet merḥūm Sulṭān Süleymān Ḫān ʿaleyhü'r-raḥme ve'r-rıḍvān ḥażretleriniñ vālideleri Maʿnisa'da bir cāmiʿ ve bir ḫānḳāh binā idüp Sünbül Efendi'den Merkez Efendi'i ṭaleb idüp Maʿnisā'da neçe müddet iḥyā ber-ṭarīḳat ve neşr-i sünnet ider merḥūm Sulṭān Süleymān Ḫān her zamān meclis-i şerīf-i hidāyet-elīflerine ḫāżır olup bükā iderlerdi merḥūmuñ meclisi **(26b)** ġāyet müʾessir idi ḳaṭʿā gözlerin açmazdı ol ḳadar müstaġraḳ olurdı ki üç gün üç gice söylese bir kelāmın bir daḫi iʿlām itmezdi ve kesel daḫi gelmezdi ve bir yenṭıḳu[26] sırrına maẓhar düşüp Allāh emriyle ḫalḳı ḥaḳḳa daʿvete gönderilmiş idi eger peyġamber gelmek cāyiz olsa ki faḫr-ı ʿālem ṣallallāhu ʿaleyhi vesellem buyurmuştur lā-nebiyye baʿdī muḥaḳḳaḳ nebī olurdı zīrā müslümānlar ṣalāḥa ḳandırmaġa nefsin ḥaṣr itmiş idi rivāyet

[26] "O, arzusuna göre de konuşmaz." (Necm Sūresi, 53/3)

olunur ki sefer üzre giderken beyābānda bir dihḳān görse yanına varup īmānı ʿbilür misin ve namāzıñ ferāʾiż ü şerāʾiṭin beyān idüp fülandır fülandır İslām ile küfr arasını farḳ iden namāzdır ve tārikü'ṣ-ṣalavatü kāfirün daḫi ber-āmiz āyet inne'ṣ-ṣalāte kānet ale'l-müʾminīne kitāben mevḳūtā[27]

Beyt

Müʾmin[28] üzre ṣalavāt oldı kitāb-ı mevḳūt

Ḳılmasınlar der anı iki cihānda memḳūt

ve zinhār bu gāvları aç ābe vü ʿalefe muḥtāç ḳoma ve taḥammülleri ḳadar yüklet ve bī-nihāye let urma **(27a)** ki ʿulemā dimişdir lā-bivechin lā-bivechin illā bivechihi ve bu kişt-zārda geşt ü güzār ki idersiñ niyyetiñ iḥyā-i müʾminīn ve müʾmināta nefʿ itmek olsun her ḳademüñ nice ḥasenāt ketb olunup seyyiʾātıñ ʿafv olunur ve her dāne ki beẕr idersin bir ḥabbesi żāyīʿ olmaz keffe-i mīzānıñda eżʿāf-ı mużāʿaf ḥāṣıl virir ve bu mezraʿa-ı dillerine toḫm-ı maʿārif bezl iderdi ve yanına düşüp nice fersaḫ giderdi dervīşler şeyḫ gelince muntaẓır olurlardı **laṭīfe** rivāyet olunur ki bir cumʿa gün Balıkesr'e nām ḳaṣabada bulunup baʿde's-ṣalavāt minbere ʿurūc idüp naṣīḥate şürūʿ eyler bāġ zamānı imiş ḫalḳ gürūhla ḳalḳup giderler ve Ḫalvetī ṣūfīsi ancaḳ deyü kendüleri Bursa'da Emīr Sulṭān aḥibbāsı olduḳları içün merḥūmı taḫfīf daḫi iderler merḥūmuñ ʿādet-i kerīmesi āsār-ı vaʿẓde mübārek gözlerin yummaḳ idi hemān istiʿāẕe ile şürūʿ eyler **(27b)** cāmîʿiñ ḳayyımı bir miḳdār istimāʿ idüp ol daḫi ṭaşra baġlu imiş gitmek isteyüp cāmiʿiñ miftāḥların getürüp Şeyḫ Efendi gitdügüñ zamānda cāmīʿi açuḳ ḳomayasın berkidesin deyü nidā eyler merḥūm gözlerin açup görür ki cāmiʿde Benī Ādemden bir farḳ ḳalmamış ḳayyıma yüri var git ben birḳaç āyet-i kerīme tefsīrin naḳl itmek niyyetiyle şürūʿ itdim ʿilm meclisine melāʾike rāġıblardur ve ḥaftehümü'l-melāikete nāṣṣila sābitdür deyü yine gözlerin ḳapayup çāḳ ikindüye dek söyler merḥūmuñ bu ḫulūṣı ile ḥālātın görenleriñ teslīmleri daḫi ziyāde olur dervīşlerine ebdāl deyü ḥiṭāb iderdi ve her ḳanda gitse tenhā giderdi yüzünde envār-ı velāyet ve āsār-ı hidāyet dırāḫşān idi sünnet[e] riʿāyet idüp ḥimāra binerdi ve yanına bir töre ile mevcūd olan

[27] "Çünkü namāz belirli vakitlere bağlı olarak müminlere farz kılınmıştır." (Nisā, 4/103)
[28] Yazma metindeki *"müʾminīn"* ifadesi beyitin veznine uygun değildir.

meyvelerden götürüp nā bālīġ oġlancıḳlara virirdi ve gāhī baʿżı mekteplere gelüp eger eṭfāl sebaḳların almış bulunsa **(28a)** muʿallime minnet idüp şefāʿat iderdi ve eṭfāli mesrūr olsunlar deyü āzād itdirirdi ve benim içün ḫayr duʿā idiñ siz maʿṣūmlarsız daḫi mükellef olmaduñuz duʿālaruñuz müstecābdır bu yüzi ḳara ṣaḳalı Aḳ ʿāṣi ḳoca içün duʿā eyleñ belki ḳıyāmette yüzi aġ ola deyüp aġlardı Yā Rāb bu maʿṣūmlarıñ duʿāsın redd eyleme deyü tażarruʿ iderdi muḥaṣṣal-ı kelām tevażuʿ vü meskenetde bir ʿaẓīm ʿalāmet olup selef-i meşāyiḫiñ numūnesiydi bu ḥaḳīr bir defʿa vālid-i merḥūma ḥayfā vü dirīġa ki Bāyezīd-i Bisṭāmī ve Cüneyd-i Baġdādī zamānlarında dünyāya gelüp anları görmedim deyü teʿessüf eyledim Merkez Efendi gördügüñ yetmez mi bu daḫi anlar gibi idi deyü cevāb virdi **ḥikāyet** Mışır defterdarlıġından maʿzūl olan Duḫānī-zāde'niñ babası küttāb Muḥammed Çelebi ḥikāyet eyledi ki ben Sünbül Efendi aḥibbāsından idim Merkez Efendi'ye ḳaṭʿā gelmedim tamām üç yıldan soñra bir gice vāḳıʿamda Sünbül Efendi'yi gördüm **(28b)** dir ki hey Muḥammed Çelebi ġaflet eyleme Merkez benden yegdür hemān var yoḫsa tamām olursun didi ṭurı gelüp Merkez Efendi'ye vardım hemān gördügi gibi ışmarlanmayınca gelmezsin velākin benden yegdir didügi seniñ inkārıñ izālesiçündür yoḫsa Şeyḫ Sünbül aʿlā ṭabaḳadadır ḳıyāmette biz anıñ rikābında ḥaşre rāżıyuz didi nice olduġum bilmedim lebbeyk cān u başıla mürīd oldum merḥūm seferi ġāyet severdi merḥūm u mebrūr Ṣulṭān Süleyman Ḫān Ġāzī Korfus (Korfu) Seferi buyurduḳları zamānda bile gidüp varup gelince ʿasker-i islāma muttaṣıl vaʿẓ u naṣīḥat itmişdir merḥūm Ṣultan Süleymān Ḫān çelebi iken Maʿnisā'da muḥibb olmaġın bizim Merkez deyü ġāyet severdi **ḥikāyet** vālid-i merḥūm rivāyet iderdi ki Şeyḫ Sünbül intiḳāl itmelü olıcaḳ üzerinde ḥāżır bulunan ḫulefā ve fuḳarā seccāde-i irşādı kime taʿyīn buyurursuz deyü istifsār **(29a)** eylediler muʿayyin Allāh'dır velākin gelen ʿabd-i Ḥabeşî daḫi olur ise zinhār taḫfīf itmeyesiz dimiş gitmiş idi ḥikmet-i Rabbāniye ile merḥūmuñ vefātından on gün soñra Merkez Efendi gelüp ḳaṭʿā kimesne muḳayyed olmadı ve bir ḥücresine teklīf ider dervīş daḫi bulunmadı zīrā merḥūm fuḳarā arasında ṭurmuş degil idi şeyḫle āfāḳdan infāḳ itmiş idi çūn alup ḥücreme gitdim ḫizmet ü riʿāyet itdim ol gice istiḫāre ḳılup gördim ki bir ʿālī maḳāmda kürsi vażʿ olunup ḫāṣṣ u ʿāmm bir kimesneniñ kelāmına muntaẓırlar Merkez Efendi yeşil ʿimāme ile gelüp geriye ʿurūc itdi ve ʿimāmesi siyāh oldı bir kimesne nidā eyledi ki yeşil şerīʿatī ṣūretidir ve siyāh ṭarīḳī ṣūretidir bu kimesneniñ şerīʿati ve ṭarīḳatı maʿmūrdur hemān ṣabāḥ oldıkda bildim ki merḥūmuñ ʿabd-ı Ḥabeşī deyü remz itdügi bunlar ola bīʿat eyledim neçe dervīşler ḥaḳīri gördiler bīʿat itdiler ekşeri muḫālefet idüp **(29b)** merḥūmuñ meşhūr u nām-dār ḫulefāsı bī-nihāye degil mi deyü Merkez'i taḫfīf itdiler

ʿāḳıbetü'l-emr birisi felāḥ bulmadılar tamāmen kendi ḫānḳāhda sākin olmaġın fuḳarā żabṭından ġāfil sāde-dil idi ḥaḳīr taʿlīm idüp merḥūm şöyle iderdi deyü tefhīm iderdim anıñçün ḥaḳīre hem dervīşim ve hem şeyḫimsin deyü evlādından ziyāde muḥabbet iderdi ene ittiḳāī ümmetī bi-raʿsī't-teklīfi deyü tekellüfātı ve ʿörf ü iżāfātı terk müstecābü't-daʿvat idi bir ḥimārı var idi muttaṣıl merkebi ol idi bir defʿa muḥkem çaġırup şeyḫe aġır geldi āvāzıñ ṭutmasun didügi gibi min baʿd ḥimārda nefes gelmez oldı nice müddet daḫi besleyüp soñra ḳuds-i şerīfde bir saḳḳaya hibe itdiler mehīb ṣavtlu ṣaḥābe sīretlü ʿazīz idi ṭoḳsan yaşında vefāt idüp hicretiñ ṭoḳuz yüz elli ṭoḳuzunda Ṣulṭān Muḥammed Cāmīʿinde Şeyḫülislām Müfti Ebu's-suʿud Efendi cenāzesine geldikde dünyāda bī-riyā bu kimesnei **(30a)** görmüşdük deyüp namāzın ḳıldılar cenāzesi ümmete ʿaẓīm-i muṣībet ve ġarīb-i ʿibret idi Yeñiḳapı'nuñ ḫāricinde kendü binā itdügi cāmiʿiñ ḥareminde defn olunmuşdur ḥālā ziyāret olunur ol yerler arż-ı ḫāliyye iken kendülere keşf olup düşvār ada bir māʾ-ı cārī aḳarsu muttaṣıl zārī ider deyü ḳazup bir āb-ı revān çıḳmışdır baʿdehu ḥammām binā idüp ol eṭrāfa Merkez Vilāyeti deyü bir memleket olmuşdur ḫulefāsı beş yüz neferden mütecāvizdür rivāyet olunur ki ḥālā diyār-ı Hind'de ḫalīfesi vardır ṣāḥib-i cemʿiyyetdir memālik-i ʿOsmāniyye ḫod āsār-ı pür envārıyla māl-ā-māldir ḫuṣūṣen veled-i esʿadları Şeyḫ Aḥmed Merkez cezbe-i ilāhiyye ṣāḥibi müʾessirü'l-kelām maḳbūl-ı ḫāṣṣ u ʿāmm ʿālim ü fāżıl ʿāmil ü kāmil bir vücūd idi ki merḥūm cemīʿ-i ḫalḳa oġlum Aḥmed benden çoḳ yegdir deyü şehādet iderdi nice ʿaded teʾlīf ü taṣnīfi ḳalup lūġat-i ḳāmūsı Türkiye terceme idüp seksen cüzʾ bir ʿaẓīm kitāb olmuşdur **(30b)** cemīʿ-i ʿulemā vücūduna rāġıblar olup kātibler ṭutup nicesin almaġa ṭāliblerdir kendülerden ṣoñra çok muʿammer olmayup intiḳāl itmişlerdir elḥamdülillāhi rabbü'l-ʿālemin bu daḫi çıḳar merḥūm Merkez Efendi'ye irişüp neçe dersler taʿlīm buyurduḳlarından ṣoñra tefsīr-i şerīfde Sūre-i Kevser'i teberrüken ve teyemmünen kırāʾat itdirmişlerdir kevser ki ḫayr-ı keşire ıṭlāḳ olunur ümîzdir ki dünyā vü ʿuḳbāda ḫayrāt-ı keşīre ile behre-mendlik müyesser ola **Ẕikr-i Şeyḫ Yaʿḳūb Efendi** cihān içre odur ḫayrü'l-veled kim riʿāyet ide ḥaḳḳ vālidini ḥuḳūḳu anlarıñ üstüñde çoḳdur ḳavm-i Ādem iseñ bunıñ da dīni şu kim cāndan sañadır ḳurretü'l-ʿaynı sen anıñ ḫizmetin bil farż-ı ʿaynı Anaṭolı'da Germiyān ilinde şeyḫlü (şıhlu) nām mevżiʿde mütevellid olup ebben ʿizz-i cedd-i Sipāhī-zādedir neçe müddet ʿilm-i ẓāhire ḫizmet ve mevālī-i ʿiẓāmile ṣoḥbet idüp yanlarında tamām raġbet üzre ʿīş u ʿişrete meşġūl iken bir gice vāḳıʿasında ḳıyāmet ḳopmuş **(31a)** görüp kendüye envāʿ-ı ʿuḳūbet iderler biñ dürlü tażarruʿ iʿtizār ve tevbe ve istiġfār ile ḥˇābdan bī-dār olup

Beyt

Ṭutalum bir nefes nefs ola ḫod-kām

Deger mi illere kim ola bed-nām

deyüp ʿīş ü ʿişretden bī-zār ve yārāndan firār idüp Şeyḫ Sünbül Ḥażretleri'niñ dāmān-ı pür-emānına teşebbüs idüp dil ü cāndan ol ḳadar bende-i fermānı olup mücāhede vü riyāżet ider ki altı ay geçüp ṣu içmez ve muttaṣıl üç günde bir ifṭār ider ḫalḳa-i ẕikr olsa kendüyi pāre pāre idüp ekṣer-i evḳatda dervīşler lā-yaʿḳıl alup giderlerdi Şeyḫ Sünbül dervīş olıcaḳ Germiyānī Yaʿḳūb Dede gibi olmaḳ gerekdir deyü medḥ iderlermiş bir buçuḳ yıl mücāhede üzre geçüp icāzet virdiler Ḥażret-i Şeyḫ daḫi vefāt eyler ʿacebā seccāde kime naṣīp ola deyü dervīşler muntaẓır iken Merkez Efendi gelüp vālid-i merḥūm daḫi istiḥāre ḳılup **(31b)** merkezüñ cülūsın muḥaḳḳaḳ maʿlūm idicek tevaḳḳuf lāzım gelüp zīrā merḥūm Merkez fenāyı ġālib kimesne idi ve ṣūretā fenā üzre pelās-pūş idi ekṣer-i nās ṭaraf-ı ḫilāfda olup ḥaḳāret ile naẓar iderlerdi ve seccādeye lāyıḳ degil iʿtiḳād iderlerdi ṣūret-perest olanlar merḥūmuñ üzerine nesne düşürmeyüp ehl-i ḥāle mesʾele maʿlūm idi

Ḳıtʿā

Ne bilsün maʿrifet ḥālini cühhāl

Baḳarlar seblet ü riş ü libāsa

Ṣanurlar ḫilʿat eylesin melāʾik

Dimezler gelüp erbāb-ı pelāsa

Bularıñ ekṣeridir naḳş-ı dīvār

Ki beñzer renk ü ṣūret birle nāsa

Ḫuṣemāyı teskīn idüp kelimetullāhi aʿlā

Ve şerer-i şirret-i eşrāfı ḳamʿ u iṭfā

vālid-i merḥūma müyesser olmuş idi lāzım gelüp bir buçuḳ sene daḫi tevaḳḳuf eyledi tā kim iḫtilāf īʾtilāfa mübeddel ve şiḳāḳ-ı vifāḳa muḥavvel olduḳtan ṣoñra Merkez'den daḫi mücāz

olup bir cānibe irşāda müteveccih oldılar bu niyyet üzre **(32a)** istiḫāre idicek Rūm İli'nde Yanya nām bir kūşeden nidā gelüp bu cānipte teşne-dil ṭālibler ve seyr ü sülūka rāġıblar vardır emr-i Bārī teʿalā böyle cārīdir ki varup iḥyāʾ-yı ṭarīḳ ve icrā-yı sünnet idesin deyü işāret vāḳiʿ olur ittifāḳen ol esnāda Muṣṭafa Paşa ʿimāretine bir zaʿīm misafir ḳonup ḫānḳāhda dervīşleriñ sūz u güdāzların ve tażarruʿ vü niyāzların görüp fi'l-cümle meyl ü muḥabbet idüp şeyḫe gelür sulṭānım ben aḳṣā-yı arżda Rūm İli'nde Yanya dirler bir kūşede oluram īmān ü islām vesāʾir aḥkām-ı dīni ʿale't-tamām bilüp iʿlām ider kimesne yoḳdur ʿacebā ol diyārda bir ḫalīfe irsāl itseñüz müslümānlara küllī fāʾide ḥāṣıl olur idi deyü söyledi şeyḫ daḫi vālid-i merḥūm ile kimi gönderelim deyü müşāvere idicek hemān Yanya didügi gibi istiḫāredeki işāreti ḫāṭırına gelüp ben giderim dir şeyḫ ol maḳūle yerde nʾeylersin seniñ maḳāmıñ bizim yerimizdir deyü istiḫāre **(32b)** işāret ider vālid-i merḥūm elbette ol diyāra varmamız lāzım gelmişdir deyü zaʿīm-i mezbūr ile çıḳup gider zaʿīm-i nādān merḥūma üç aḳçe cihet ile bir imāmet teklīf ider merḥūm daḫi bizim ḫizmetimiz mücerred cihet-i dünyā degildir in ecriye illā ʿalellāh[29] bizim ḫizmetimiz ġayrı nesnedır deyü ḥikmete ḥavāle idüp ṣūretā ḳabūl eyler merḥūm eydür gördüm ki bir kimesne mescide maḥzūn gelür ġam-nāk gider ferāsetle bildim ki sābıḳā imām bu kimesne olup baña teklīf itmişler meger faḳīrü'l-ḥāl ehl-i ʿiyāl imiş hemān niyyet itdim ki imāmeti kendim idem ve cümle vaẓīfe yine ol imām-ı ʿatīḳ olan faḳīre virem birḳaç günden ṣoñra imāma bir cezbe irişüp bīʿat eyledi ve eṭrāftan fevc fevc ṭālibler gelüp bīʿat itdiler olduġumuz mescid cemāʿati almaz oldı gice ve gündüz tevḥīd ve şuġl bir mertebeye vardı ki eṭrāftan sancāḳ begleri ve aġır zuʿamā ve ḳużāt gelüp kemer-i inābet ve kemer-i bīʿat ve kemer-i diyārına daʿvet **(33a)** iderler idi bizi alup giden zaʿm daḫi ʿizzete gelüp cemiʿ-i mā-melekin dermeyān idüp bir cāmīʿ ve bir ḫānḳāh ve bir ʿimāret binā idüp ol ḳaṣabanıñ ʿāmme sipāhları ve eṭrāfıñ ḫalḳı gürūh gürūh gelüp telḳīn-i zikr alup veledine vaḳārlar eyler ve avlusuna sancaḳları ḫalḳı cümle mürīd oldılar her ḳaṣabada bir zāviye binā olunmuşdur elʾān merḥūmuñ ḥalḳasına meşrūṭ olup iḥyā iderler bu ḥaḳīr daḫi Yanya'da dünyāya gelüp elʾān aḳrabāmız ol diyārdadır ḥikmet-i Rabbāniyye ol zamānlarda Lüṭfi Paşa Yanya Begi olup ḫātūnları merḥūma ve mebrūre ṣāḥibü'l-ḫayrāt şāh sulṭān ḥażretleri muḥabbet idüp bīʿat eyler baʿdehu eglenmeyüp beglerbegi olup İstanbul'a gelmek lāzım geldikte merḥūm vālide İstanbul'uñ meşāyiḫiñ suʾāl eyler Merkez Efendi'ye varasız deyü tenbīh idüp Şāh Sulṭān'ıñ Merkez Efendi'ye irtibāṭına ʿillet-i

[29] "Benim ecrim Allah'tan başkasına değildir." (Yūnus Sūresi 10/72, Hūd Sūresi 11/29, Sebeʿ Sūresi 34/47)

mustaḳılle vālid-i merḥūm olmuşdır baʿdehu Lütfī Paşa vezīr-i aʿẓam **(33b)** olup Şāh Sulṭān Dāvud Paşa Maḥallesi'nde bir cāmīʿ ve bir ḫānḳāh binā idüp vālid-i merḥūma ḥükm gönderüp Yanya'dan getürdiler bu ḥaḳīr maḥża ile dört yaşımda idim gelüp Dāvud Paşa'da on sekiz yıl sākin olup Şāh Sulṭān'ıñ niʿmetiyle perverde olmuşuzdur vālid-i merḥūm Dāvud Paşa'da Merkez Efendi Muṣṭafa Paşa'da mābeynlerinde muḥabbet ü meveddet ve teslīm ü irādet bir mertebede idi ki dervīşler ittifāḳ üzre gāh bunlara gāh onlara gelüp iḥyā-yı ṭarīḳi kemāle irgürdiler Merkez Efendi vefāt idüp oġlı Aḥmed Çelebi İstanbul'a gelmegi iḫtiyār itmeyicek cemīʿ İstanbul'uñ meşāyiḫi seccādei merḥūma teklīf idüp ibrām itdiler vālid-i merḥūm Şāh Sulṭān'ıñ ḫātrını terk idemeyüp tereddüd idicek Sünbül Efendi ʿālem ü vāḳıʿada gelüp benimle bir döşekde yatmaḳdan ʿar mı idersin gel yoḫsa sen bilürsin deyü ġażab ider nā-çār olup gelürler Şāh Sulṭān daḫi benim tekyemi ḳodı gitti deyü bī-ḥużur **(34a)** olup eglenmeyüp zāviyei medrese eyledi elʾān altı aḳçe medrese olmuştur merḥūm Maṣṭafa Paşa ḫānḳāhına Şeyḫ Sünbül seccādesine cülūs itdikden ṣoñra ḥāli günden güne efzūn olup envār-ı rūḥāniyetin dıraḫşān ve āṯār-ı velāyet yüzünden tābān olmaġla cemīʿ-i nās muḥibb ü muḫlişleri olmuş idiler ḳulūbde bir mertebe maḥbūb idi ki münkir olanlar biʾż-żarūri mużırr olup ittifāḳ-ı ārāyla maḳbūl u ʿulemā vü ṣuleḥā idi meclis ü vaʿẓında bir kimesne ḥāżır olsa bir nice zamāna dek gözlerinden yaş gitmez idi ve min baʿd meclisin terk itmez idi ādāb-ı meşāyiḫi riʿāyetde ve ʿarż-ı fuḳarā-i ṣıyānetde ḳader-i şāmiḫ u ḳadem-i rāmiḫ ṣaḥibi idi deyü ḥaḳīr bir defʿa ki ḫāṭır-ı reddiyeden şekvā idüp gāhī namāz içre efkār-ı ġalebe eyler didim mübārek başın ṣalup ne ʿaceb elḥamdülillāh ḳırḳ yıldır ki namāz içre ḳalbime māsivā gelmiş degildir deyü terk-i ḫavāṭıra terġīb ile teʾdīb eylediler fīʾl-vāḳıʿ bir zamānda Dāvud Paşa Cāmīʿ köhne olmaġın bir cumʿa güni ḫalḳ **(34b)** sünnet ḳılurken ḳubbeden bir ʿaẓīm ṣıva ḳopup ḫalḳ ḳubbe göçdi ẓann idüp feryād idüp firār ittiler merḥūm ḳaṭʿā namāzın bozmayup müteġayyir olmadı belki Allāhu aʿlem ḫaber-dār olmadı **ḥikāyet** mevlidimiz olan Yanya'da meşhūrdur ki Preveze'ye kāfir ġalebe idüp ḥiṣārı almaḳ muḥaḳḳaḳ olup müslümānlardan ḥiṣār içre on sekiz kimesne ḳalup ṭopları daḫi baṭṭāl olup cümlesi bed-ḥāl olıcaḳ vālid-i merḥūm bir gice ıżṭırāb ve iltihāb ile ḫ̆ābdan bī-dār olup dervīşler ile ılġar itdiler ḥaḳīr gitdiklerin idrāk iderim rivāyet olunur ki vardıḳları gibi aṣlā top ve ṭüfenge baḳmayup ṭoġru ḥiṣār içre girüp kendü eliyle bir ṭop çeküp bismillāh deyüp atup ḥikmetüʾl-ilāhiyye ḳapudanları kimesneye rāst gelüp nice kefere helāk ider müslümānlara ḳuvvet gelüp ḥiṣārdan ṭaşra çıḳup kāfiriñ metrislerin başup ṣūfīler tevḥīde başladılar vālid-i merḥūm **(35a)** siyāh şemle ile bedenler üzre çıḳup Allāhu [E]kber didügi gibi kāfirler Türk'üñ şeyṭānı geldi

deyü hemān münhezim olurlar Allāhu teʿālā ʿināyetiyle ḥişār ḫalāṣ olup müslümānlar emīn olurlar bu ḳıṣṣā ḥālā ol diyārda meşhūrdur ve elsine-i nāsda meẕkūrdur rivāyetdür ki Sünbül Efendi'ye muʿārıż olan vāʿiẓ Molla ʿArab'ıñ oġlı daḫi meşāyiḫe şükr ider baʿdehu Mışır ḳaḍısı olup gitdikde bir müderris merḥūm vālide gelüp ne ʿaceb sulṭānım meşāyiḫe münkir olana dünyā manṣıbı muṣaḥḥar olur gibi Molla ʿArab-zāde size ġāyet münkir iken Mışır ḳaḍısı olmaḳ ʿacebdir didi merḥūm daḫi hüner oldur ki şıḥḥat ile varup ṭuʿme-i māhiyān olmaḳtan emān bula ʿilm-i Ḥaḳ'da nihān olmış neçe esrār vardır vaḳti geldikte ʿayān olur deyü buyurdılar sehl-i zamān geçmedi ḫaber geldi ki Mışır ḳaḍısınıñ bindügi ḳadırġanıñ reīsi meger ayrılup kendüsi helāk olup sāʾir müslümānlar ḫalāṣ oldılar bu ḳażiyye ekṣer-iʿulemā içre meşhūrdur **(35b)** merḥūmuñ nāzik leṭāʾifi ve bī-naẓir maʿārifi vardır ben dimek müfrede tañrılıḳ daʿvāsıdır dir idi

Ḳıṭʿā

Ol ki fānīdir vücūdundan tamām
Söze geldikçe lisānı Ḥaḳ olur
Cümle daʿvāsı vücūd aṣḥābınıñ
Kiẕb-i maḥż u bāṭıl-ı muṭlaḳ olur
Daʿvāsı benlikdir hemān
Ġāyeti fehm itmez ol ki aḥmaḳ olur

Neṣr: Dāyimā istiġrāḳda ve teveccühde idi zühd ile ʿaşḳı cemʿ itmiş idi ehl-i dünyādan bir ferde baş egmezdi bī-ġayr-ı daʿvetin kimesneye varmazdı ve aṣlā dünyā kelimātın itmezdi her kimesne ki yanına gelürdi hemān fenāya ve terk-i dünyāya müteʿalliḳ kelimāt idüp āḫirete terġīb iderdi maḳbūlü'l-eṭvār mütesellim-i her-diyār keṣīrü'l-i'tibār ehl-i veḳār pür nūrānī ve şeyḫ-i ḥaḳḳānī idi merḥūm Ṣulṭān Süleymān Ḫān ʿaleyhü'r-raḥme ve'r-rıḍvān zamānında ḳıllet-i emṭārdan aḳṭārda bir ḳaṭre nüzūl itmeyüp ḳıllet-i emṭārdan ḫalḳa ıżtırār gelüp aḳṭār-ı arżdan bir ḳaṭre bārān nüzūl itmegin istisḳāya çıḳılma emr olunup pādişāh ḥażretleri **(36a)** daḫi bile çıḳup Oḳmeydānı'nda bir ʿaẓīm cemʿiyyet-i kübra olmuş idi ekṣer-i ḥalḳ maḳṣūd-ı aṣlī merḥūm şāh-zāde Ṣulṭān Bāyezīd fitnesiniñ izālesiçün duʿādır istisḳā bahānedir dirler idi ol ʿaẓīm cemʿiyyetde cemiʿ-i ʿulemā vü füżalā vü ümerā vü vüzerā ṣanīʿ vü şerīf ve ḳavī vü żaʿīf cemʿ olmuş şeyḫülislam ve müfti'l-enām Ebu's-suʿud'a istīẕān itdiler duʿāyı kim itsün didiler pādişāh itmek gerekdir veyāḫūd pādişāh iḫtiyār itdügi ādem

gerekdir deyicek pādişāha iʿlām ittiler Yaʿḳūb Ḫalīfe duʿā eylesün deyü vālid-i merḥūma ibrām itdiler ol ḳadar firār eyledi ḳaçup gizlendi çāre olmadı çāvuşlar ṭaraf ṭaraf gezüp eṭiʿullāh ve resūl ü uli'l-emr pādişāhıñ emridir deyü size çıḳar dirler merḥūm her zamānda ḥaḳīre ol cemʿiyyete varmaġa sen sebeb olmuş idiñ bizi keşrete uġradup ʿömrümde çekmedügim ḥicāba mübtelā oldum dirler idi ve merḥūmuñ ḥikmet-āmīz kelimātı ve şūr-engīz nikātı **(36b)** var idi cāhil maḳdim sefih mübrim olur dir idi gāhī sözün kelām-ı zer söylerdi deyü naẓmı merḥūm ḥasbiḥāl idinmiş idi ġālibā merḥūmuñ zāde-i ṭabʿıdır

Beyt

Men ne ḫizmet-kār u ne maḫdūm olaydım kāşki

Gelmeyeydim ʿāleme maʿdūm olaydım kāşki

bu beyti oḳuduḳları zamānda ḥaḳīr küstāḫ-āne suʾal itdim ki vücūd-ı ḫod ḫayr-ı maḥżdır ʿale'l-ḥuṣūṣ yoḳdur fażāʾile ve fevāżıla muḳārin olup nice kimesnelere daḫi nefʿ-i ʿāmm u ḫāṣṣ ola ʿmaʿdūmiyeti tercīḥe bāʿis nedir didim bir nice vechle cevāb-ı bā-ṣavāb buyurdılar evvelā bu kelām-ı ʿālem ü ḥürremiñ lezzetinden mufāreḳat-ı elemi tezekkür olunduġı zamānda lisān-ı ḥālden ḳale gelmişdir ve sāniyā şerāʾiṭ-i niʿmet ü vücūd ki edāsında nice ehl-i şuhūd ʿāciz ü mertebe-i kemāle az kimesne ḥāʾiz olmuşdır maḳām-ı ʿaczde vārid olmış kelāmdır ve sāliṣā bu kelām maḳāmda denilmiş degildir muḳteżā-yı baʿż-ı ḥāldir bu mertebede Faḫr-i ʿĀlem ṣallallāhu Teʿālī ʿaleyhi vessellem: Yā leyte Rabbi Muḥammedin lem-yaḫluḳ Muḥammeden[30] **(37a)** dimişdir ve daḫi Ḥażret-i ʿAli keremullāhu vechehu kimesneye reşk itmezem illā dünyāya gelmeyenlere reşk iderdim dimişlerdir ve daḫi nice evliyā-yı kibār bu maḳamda her biriniñ bir kelāmı vardır deyü dürer-i ḥaḳāyıḳtan nice daḳāyıḳ neşr idüp bu miḳdār yādımda ḳalmışdır merḥūm sene ṭoḳuz yüz yetmiş ṭoḳuzıñ cemaziye'l-evvelisinde vefāt idüp ġurūb-ı şems ile ḫurūc rūḥ u şerīfleri berāber oldı āḫir kerāmeti bu oldı ki ḳażā-yı ḥācet içün ḳaldırmışlar idi gözleri açuḳ degil mübārek lisānı müteʿaḳḳid idi ḳıble cānibini idrāk idüp lā-testaḳbilü'l-ḳıblete ve lā-testedbiruḥa[31] kelāmıylaʿamel ḳaṣd idüp ol ḥālette tedārük eyledi ve ḳıbleden munḥarif oldı cemīʿ-i meşāyiḫ ittifāḳ itmişlerdir ki istiḳāmet kerāmetten efḍaldir istiḳāmet oldur ki kişiniñ hevā-

[30] "Muhammed'in Rabbi keşke Muhammed'i yaratmasaydı." (Molla Ali el-Kari, Mirkatü'l-mefâtîh, bâbu'l-bukâ ve'z-zuhruf, 9/196. İsmail Hakkı Bursevî, Tefsîru Rûhu'l-beyân, Ankebut Sûresi, 23.ayet.)
[31] "Önünüzü ve arkanızı kıbleye dönmeyin."

yı sünnet-i Resūl'e tābiʿ ola terk itmek istese ḳādir olmaya merḥūmuñ fevtinde bu tārīḫ bu ḥaḳīrden ṣudūr itmişdir.

Tārīḫ **(37b)**

Şeyḫ Yaʿḳūb ol ʿazīz-i pāk-dīn

Eyledi ʿazm-i reh-i dārü'l-ḳarār

Geldi yapdı üstüne bu türbei

Pādişāh-ı ʿālem u gerdūn-vaḳār

Cemʿ olup bu ravżaya kerrūbiyān

Ḫizmet itmekle iderler iftiḫār

İdicek tārīḫ-i fevtinden suʾāl

Didi hātif gitdi ḳuṭb-ı rüzgâr (sene 99)

Nesr: muḥaṣṣal-ı kelām eger pederim olmasa daḫi fażāʾili beyān itmek olurdı velākin bu ḳadar ile iktifā olunduġınuñ sebebinde ḫaḳāyıḳdur ki maḳṣūd-ı aṣlī icmāl-i aḥvāl-i ṭarīḳ-i ḫalvetiyye-i ʿaliyye idi gerçi Yūsuf iʿraż ʿan-hazā deyü lisān idüp güyā nidā iderdi velākin ḫāṭır-ı kelīl ü ẕihn-i ʿalīl bu ṭavāʿifiñ leṭāʾīfin bezl idüp ḫalḳ-ı ʿāleme keşf itmiyen daḫi mülāḥaẓa iderdi

Naẓm

Bu kitābıñ taʿaccüb eylemeñüz

Ḫaṭṭı nā-ḥaṭ olursa beyneʾn-nās

Câme-i aṭlas ile dībādan

Ḫoş gelür cism-i evliyāya pelās

Hīç gelmez kemāline noḳṣān

Giyse erbāb-ı faż̇l köhne libās

(38a)

Nesr: ʿinde ẕikri'ṣ-ṣāliḥīn nezzele'r-raḥmete mūcibince feyż-i Bārī yārī ḳılup ḳulūb-ı nāẓirine nuṣret-i dil-i bī-ġıll sāmiʿine sekīnet ü ṭumāʾnīnet müyesser ola

Şiʿr

mā in medaḥtu Muḥammeden li-maḳāletī velākin medaḥtu maḳāletī bi-Muḥammedin[32]

Nesr: muḳteżāsıyla pādişāh-ı ʿālem-penāh ḥażretleriniñ rikāb-ı hümāyunlarınıñ elḳāb-ı meymunları ẕikr olmaḳ şerefiyle mübārek olup çār ḳuṭb ki çār erkān-ı ʿālemi żabṭ eyler ve çār ʿunṣur ki mevālīd-i s̲elās̲ei īcād eyler ve çār faṣl ki ʿālemi devr eyler ve çār melāʾike ki ʿarşı ḥāmillerdir ve Çār Yār ki erkān-ı dīndir ve çār-meẕheb ki ehl-i sünnet ve cemāʿatdir ve çār-rükn-i kaʿbe ki ḳıble-i her-ḳabīledir ve çār-ḫalīfe ki Ḥażret-i Seyyid Yahya kemālātına maẓhardır ve çār-ʿazīz ki bu risālede meẕkūrdur ilāhī bunlar ḥürmetine ben nā-çārı nefs ü şeyṭān ve dünyā vü hevā şerlerinden ḫalāṣ idüp şerīʿat ü ṭarīḳat ü ḥaḳīḳat u maʿrifet nūrlarıyla münevver eyle bilümü dilimde ḳıl lisānımda degül ve maʿrifetim derūnumda ḳıl zebānımda degül

Ḫatm-i risāle

(38b)

Ḫudā nāmıyla dil depret duʿāya

S̲enāʾ-yı şükr ü ḥamd eyle Ḫudā'ya

Duʿā-ver yine dildir çünki ḫoḳḳai

Dehān açup ni s̲ār it anı Ḥaḳḳ'a

Bizi benlikten al ḳurtar ilāhī

[32] Hz. Peygamber'in şairi Hasan bin Sābit'e aittir. "Ben sözlerimle Hazreti Muhammed'i övmedim; sözlerimi aslında Hazreti Muhammed (sav.) ile övmüş ve güzelleştirmiş oldum".

Ki gide bendeden benlik günāhı

Çıḳar bizi aradan sen ḳomaġıl

Muḥabbet rengini dilden yumaġıl

Gözümi rūşen eyle ḳıl münīr

Ḫudāyā sāña baḳmaḳ leẕẕetin vir

Ki her şeyʾe baḳa göre gözüm Ḥaḳ

Sivā görmeye göre seni ancaḳ

Ḳaçan bundan göçem olam müsafir

Cemāliñ Kaʿbe’sinde ḳıl mücāvir

Yelem saʿyiñ ṣafāsında olam peyk

Diyem her ṣavta ben lebbeyk lebbeyk

Sivādan eyleyüp ʿārī vü ʿuryān

Beni ʿıyd-ı viṣāle eyle ḳurbān

Temmetin ḳaṣd idüben didim ey şāh

Ḫudā evvelin ü āḫirde Allāh (1574)

SONUÇ

Bu çalışmada Yûsuf bin Yaʿkûb el-Halvetî'nin *Menâkıb-ı Sünbüliyye* adlı eseri ele alınmıştır. Eser 39 varaktan oluşmuş bir risâle mahiyetindedir ve Halvetî tarîkatının Cemâliye kolunun Sünbüliyye şubesine mensup ilk dört şeyhin menâkıbından oluşmaktadır. Cemâl-i Halvetî ile Cemâliye tarîkatının İstanbul'daki temsilcisi Sünbül Sinân posta geçtikten sonra Sünbüliyye yapılanma sürecine girmiştir.

Eser Halvetiyye şeyhlerini silsile halinde sunduktan sonra sırasıyla Sünbüliyye tarîkatı şeyhlerini ve kerâmetlerini anlatır. İlki Çelebi Efendi, ikincisi Sünbül Sinan, üçüncüsü Merkez Muslihiddin Efendi ve dördüncüsü Yaʿkûb Efendi'dir.

Eser mensur şekilde yazılmış fakat yer yer manzum (beyit, nazm, kıtʿa, mısrâʿ) şekillere de rastlanır. Nesir bölümlerinde şeyhlerin karşılaştığı kerâmetler anlatılır. Yazar anlatımı kuvvetlendirmek ve merâmını daha açık kılmak için âyet ve hadislere başvurmuştur.

Eser tarîkata girecek sâlik ve müritlere yol gösteren ve gelecek nesillere de tarîkat ve şeyhleri tanıtıcı mahiyette kısa bir kitaptır. Tarîkatları incelerken kaynak edinilecek bir eserdir.

İncelediğimiz eser dönemin sosyal, kültürel ve dinî hayatı hakkında çeşitli ipuçları verir. Tarîkat şeyhlerinin döneminin devlet adamları ve hükümdarlarını da etkilediğini, Koca Mustafa Paşa'nın İstanbul'da Sünbül Sinân'ın irşad faaliyetlerini desteklediğini görürüz.

Halvetiyye'nin Anadolu'da Şaʿbâniyye ile birlikte diğer önemli kolu olan Sünbüliyye'nin ilk dört şeyhi ve kerâmetlerini konu alan tezimiz Halvetî şeyh silsilesi, Sünbüliyye'deki dört şeyhin hayatı ve kerâmetlerini anlatan bir risâledir.

KAYNAKÇA

1.Kitaplar

Abdulkadiroğlu, Abdulkerim (1991). Halvetîlik'in Şaʿbâniyye Kolu Şeyh Şa'bân-ı Velî ve Külliyesi. Kastamonu: Şeyh Şa'bân-ı Velî Derneği Yay.

Chittick, William C. (2008). Tasavvuf (Turan Koç). İstanbul: İz Yayıncılık.

Devellioğlu, Ferit (2013). Osmanlı-Türkçe Ansiklopedil Lūgat. İstanbul: Aydın Kitabevi Yayınları.

İz, Prof. Fahir (1996). Eski Türk Edebiyatında Nesir. Ankara: Akçağ Yay.

Kara, Mustafa (2005). "Tasavvuf Istılahlarına Dair Kitaplar." Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler: Ahmet Yaşar Ocak. Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler kaynaklar-doktrin-ayin ve erkan-tarikatlar-edebiyat-mimari-ikonografi-modernizm. Ankara: TTK Yay., s. 47-58.

Karaman, Hayrettin, Ali Özbek, İbrahim Kâfi Dönmez, Mustafa Çağrıcı, Sadrettin Gümüş, Ali Turgut (1993). Kur'ân-ı Kerîm ve Açıklamalı Me'âli. Ankara: TDV Yay.

Köksal, Prof. Dr. Fatih (2011). Klasik Nesrimizde Üslûplar", Klasik Dönem Osmanlı Nesri, Prof. Dr. Cihan Okuyucu-Prof. Dr. Ahmat Kartal-Prof. Dr. Fatih Köksal, Editör: Prof. Dr. Ömür Ceylan, Kesit Yay, s. 16-19, İstanbul.

Ocak, Ahmet Yaşar (1997). Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler (Metodolojik Bir Yaklaşım). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu TTK Yay., 2. bs.,

Parlatır, Prof. Dr. İsmail (2006). Osmanlı Türkçesi Sözlüğü. Ankara: Yargı yay. 1. bs.

Yılmaz, Mehmet (2013). Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük). İstanbul: Kesit Yay.

Zavotçu, Prof. Dr. Gencay (2018). Aşk İlinden Gönül Dilinden. Kocaeli: Umuttepe Yay.

2. Makaleler, Bildiriler, Diğer Basılı Yayınlar

Özçelik, Tuğba (2018). Silsile-i Sünbüliyye (Metin-İnceleme). Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kocaeli.

Öngören, Prof. Dr. Reşat (2011). "İslâm'ın zâhir ve bâtın hükümleri çerçevesinde yaşanan mânevi ve derûnî hayat tarzı." TDV İslâm Ansiklopedisi, c.40, s. 119-126.

Öngören, Prof. Dr. Reşat (2011). "Tarîkat." TDV İslâm Ansiklopedisi, c.40, s.95-105,

Öngören, Prof. Dr. Reşat (2011). "Tasavvuf." TDV İslâm Ansiklopedisi, c.40, s.119-126.

Sarıkaya, Fatih (2017). "Halvetiyye Tarîkatının Kurucusu Meselesine Dair Yeni Bir Değerlendirme ve Revak Sultan." İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, c.6, 2078-2095

Şahin, Haşim (2004). "Menâkıbnâme." TDV İslâm Ansiklopedisi, c.29, s.112-114.

Türer, Prof. Dr. Osman (2005). "Osmanlı Anadolu'sunda tarîkatların genel dağılımı." Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler: Ahmet Yaşar Ocak. Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler kaynaklar-doktrin-ayin ve erkan-tarikatlar-edebiyat-mimari-ikonografi-modernizm. Ankara: TTK Yay., s. 207-246.

Uludağ, Süleyman (2005), "Osmanlı Dönemi Tasavvuf Düşüncesinin Bazı Temel Kaynakları." Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler: Ahmet Yaşar Ocak. Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler kaynaklar-doktrin-ayin ve erkan-tarikatlar-edebiyat-mimari-ikonografi-modernizm. Ankara: TTK Yay., s. 19-45, Ankara.

Yücer, Hür Mahmut (2010). "Sünbüliyye."TDV İslâm Ansiklopedisi, c.38, s.136-140.

3. Elektronik Kaynaklar

Kubbealtı Lugatı. Erişim: 17.02.2020, http://www.kubbealti.org.tr

TDK Güncel Türkçe Sözlük. Erişim: 02.02.2020, http://sozluk.gov.tr/.

TIPKI BASIM

علی الاری
تذکرهٔ حلوتیه صاحب
مؤلفی یوسف بن یعقوب
١٣٧٢
Esat Ef
1372

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد له اولسه ابتدای کلام خیره ختم اولوب بولور مرام
حمد انکدرکه اسمی اعظمدر ذاتی پاک وصفاتی اکرمدر
حمد بی پایان وشکرزی کران اول خالق زمین وزمان
وارزق انس وجان حضرتنک جناب کبریانه مخصوصدر
زمره انسانده پنجه اصحاب عرفان مرشدین وارباب
وجدان باتمکین ایجاد قلوب قلوب هدایت مصحوبلرین
تجالای اسماو صفات ومرآیای تجلیات ذات ایلدی
اذا رواذکروا الله اظهار بطون قدرتی وابراز
کمون حکمتی ایچون ارسال رسل وانبیا ایدوب

سر سترپان وجود ساوسنی سرآثر عبادنه کشف
وحجب اکوانی بصار عبادندن رفع ایچون مشایخ
اولیا کندو روپ بوزمرنک ایچندن مجموع صفات
کمالات ذات پاکنه حضرت سید البشری مظهر وروح
شریف ونور لطیفن خلق الله الاشیا من نوری
موجبیله حقایق کونیه یه مصدر ایلدی

کن فکان بازارینک بیر مایه سی

اون سکز بیک عالمک پیرایه سی

وصله صلوات کثیره البرکات اول سنبل چمن
شفاعت وکلبن سمن هدایت مرکز دایره نبوت
قطب افق غیب وشهادت سلطان سریر لی مع الله
برهان تمیز لی اشتباه محمد رسول الله حضرتلرینه مخصوصدر
امت شرف رتبتن حریم حرم قربته دعوت ایدوب

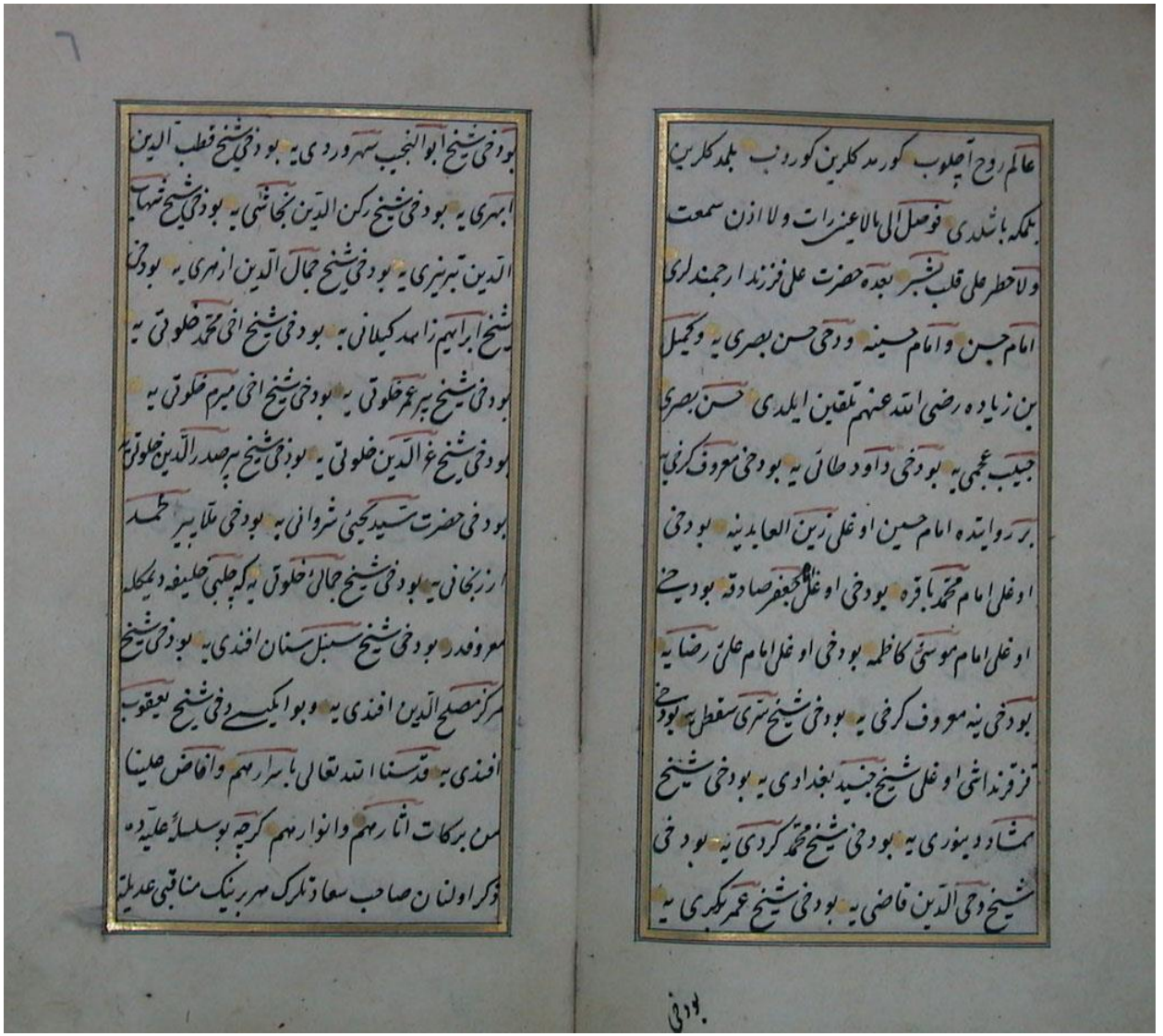
خلعت کرامت ایله تشریف آیه کنتم خیر امة اخرجت للناس
وصفیله توصیف ایدوب الشیخ فی قومه کالنبی فی امته
دیمکله تعریف ایلدی بیت خواجه لولاک و سلطان رسل
مقتدا و رهنمای جزو و کل و دخی اصحاب و اجیاد اتباع و
اشیاعنه که هر بریسی جاده شریعتده نجوم هدایت و مادهٔ
طریقتده رجوم اهل غوایت اولوب اصحابی کالنجوم بایهم
اقتدیتم اهتدیتم مقتضاسی اوزره کبراء دین و متقدای
اهل یقین اولمغله امت مرحومیه حدیث و تربیت ایتشلر
بیت آل و اصحابش نجوم راه حق بوده
درصدق و صفا هریک سبق اما بعد ارباب بصیرت
و اصحاب فطنت و صاحب طبیعت و اهل معرفت پوشیده
دکلدر که نبوت سعادتمندن صکره شریف تیرین مراتب
عالیه و لطیفترین مناصب سامیه ولایت خاصهٔ الهیه در که

ثمرهٔ شجرهٔ عبادت و نور حدیقهٔ سعادت در قال الله تعالی
وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون ای لیعرفون کرچه آیه
الله ولی الذین امنوا یخرجهم من الظلمات الی النور حکمی ایله جمیع مؤمنین
و مؤمنات ولایت عامه شرفیله مشرف اولدر ولکن آیه
الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون بیورمیلریله کلام سعادت
انتظامک مظاهری اولمغله کبار مشایخدر که خلق الله حق
تابینیده رائحهٔ اولوب کمالدن حصه تکمیل ایله تفضیل
و مجموع کمالات انسانیه تحصیل ایتشلدر اکرچه الطرق
الی الله بعدد انفاس الخلایق مفهوم منیفله قطعه واصل اولان
طریقلر تعدد حد و عدی یوقدر ولکن اقرب طرق الی الله
و اسهل سبیل بی اشتباه طریقهٔ منیفهٔ خلوتیه در که فخر عالم
صلی الله علیه وسلم دن بو زمانه کلنجه تغییر و تحریف اولنمامش
هر عصرده مشایخ خلوتیه علیهم السلام والتحیه علوم

یعنی نبی بر طریقه دلالت ایله که الله تعالی یه اقرب
و عند الله افضل واجب والله قولیرنا سهل و غیر صعب
اولا دیدی حضرت علیک بمانت به النبوة یعنی سنک
اوزکه لازم اولسون مشغول عمل که بن نبوته آنکله
واصل اولدم دیدی علی اول نه مقوله عمل در دیو سوال
ایدیجک حضرت بانصرت مداومة ذکر الله فی الخلوات
یعنی تنها ده ذکر الله مداومت در دیدی علی وخی همکذا
فضیلة الذکر و کل الناس ذاکرون یعنی ذکر الله نک نفعی
جاق بویله میدر حال بوکه جمیع خلق ذاکر در دیدی فخر عالم
صلی الله علیه وسلم یا علی وجه ارضده الله الله دیر بر آدم
واز یکن قیامت قوپماز علی یا رسول الله پس ذکری نه وجهله
انمک کرکدر بجا تلقین ایله دیدی حضرت سیادت پناه
غمض عینیک وانصت حتی اذکرثلث مرات وانت سمع

سمع نمی ثم قل انت ثلث مرات وانا سمع یعنی کوزلرک
یوم وسکوت ایله حتی بن اوچ کره ذکر ایده یم سن دکله
صکره سندخی اوچ کره ذکر ایله بن استماع ایده یم دیدی
واول مبارک مکحل کوزلرین ایکی عالمدن یومیوب رفع
صوت ایله وتمد ایله لا اله الا الله دیو اوچ دفعه صداغ
جانبلرندن نفی ایله ابتدا ایدوب صول جانبلرنه اثبات
ایله ضرب اندیلر علی سکوت ایدوب دیکلدی بعده
کندو دخی بو اسلوب اوزره اوچ کره لا اله الا الله دیدی
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم استماع بیوروب
جبریل امین امر رب العالمین ایله بجا دخی بو اسلوب
اوزره تلقین ایلدی دیو تعیین بیورو دیلر حضرت علی
دخی مرآلایام واللیال اشتغاله دوام ایمیوب نزفات
روحانی وتجلیات سبحانی اولغله رهبر اولدیکین فتح

عالم روح آچلوب کورمدکلرین کورونب بلمدکلرین
بلمکه باشلدی فوصل الی مالاعین رات ولا اذن سمعت
ولاخطر علی قلب بشر بعده حضرت علی فرزندارجمندلری
امام حسن وامام حسینه ودخی حسن بصری یه وکمیل
بن زیاده رضی الله عنهم تلقین ایلدی حسن بصری
حبیب عجمی یه بودخی داود طائی یه بودخی معروف کرخی یه
برروایتده امام حسین اوغلی زین العابدینه بودخی
اوغلی امام محمد باقره بودخی اوغلی جعفر صادقه بودخی
اوغلی امام موسی کاظمه بودخی اوغلی امام علی رضایه
بودخی ینه معروف کرخی یه بودخی شیخ سری سقطی یه بودخی
قرقرنداشی اوغلی شیخ جنید بغدادی یه بودخی شیخ
شاد دینوری یه بودخی شیخ محمد کردی یه بودخی
شیخ وجی الدین قاضی یه بودخی شیخ عمر بکری یه

بودخی

بودخی شیخ ابوالنجیب سهروردی یه بودخی شیخ قطب الدین
ابهری یه بودخی شیخ رکن الدین بخاشی یه بودخی شیخ شهاب
الدین تبریزی یه بودخی شیخ جمال الدین ازهری یه بودخی
شیخ ابراهیم زاهد گیلانی یه بودخی شیخ اخی محمد خلوتی یه
بودخی شیخ پیرعمر خلوتی یه بودخی شیخ اخی میرم خلوتی یه
بودخی شیخ غیاث الدین خلوتی یه بودخی شیخ پیرصدرالدین خلوتی یه
بودخی حضرت سید یحیی شروانی یه بودخی ملا پیر محمد
ارزنجانی یه بودخی شیخ جمال خلوتی یه که حلبی خلیفه دیمکله
معروفدر بودخی شیخ سنبل سنان افندی یه بودخی شیخ
مرکز مصلح الدین افندی یه وبوایکیسی دخی شیخ یعقوب
افندی یه قدسنا الله تعالی باسرارهم وافاض علینا
من برکات اثارهم وانوارهم کرچه بوسلسلهٔ علیه ده
ذکر اولنان صاحب سعادتلرک مهر بنیک مناقبی عدیله

اکمو اکبی ایچون بنجه فصل و بابی مشتمل بر کتاب تدوین اولنمق
قابلدر و اما بو رساله الوقت ترتیب اتمکدن مقصود اصلی
بودر که بیت پادشاه دین و دولت یاور عدل و داد
آفتاب اوج رفعت حضرت سلطان مراد ادام الله ایامه
و انام الانام فی ظل واقاه حضرلرینه مخصوص خواص مواهب
و تاب ازل خلیفه خلیقه سلطان لایزال و لم یزل غره غرای
جبین سلطانی آبروی نسل عثمانی قطعا ناصر شرع نبی زینت دور قمری
عالم علم علی عادل عدل عمری فضلا بر جعبه رسته فضلوری
صلحا بلی ئید رغوتمه خاکدری نظیر انوار فتوت مصدر آثار
مروت مرکز دائره سیادت قطب فلک سعادت شمع
لگن فصاحت سرو چمن صباحت نمک خوان ملاحت قمر
سمای سماحت بر پادشاه دین و دولتدر که کسوت پادشاهی ده
رویش سیرت ولی خصلت قبای اطلس پادشاهی ده آل عبا

لقمان

صفا یرن کسب اتمش بر ولایت سیر در که تمشیر لا ایله
ذو الفقار وار آثار صورتیه نک مجتث تار و مار و رسوم
کثرت هجو سدن اصلا متغیر اولیوب مقام تمکینده قرار
اتمشدر ذلک فضل الله یوتیه من یشاء بیت
سلاطین غرلت گدایان حی منازل شناسان کم کرده پی نثر
اولندر اگر بود دریای کثرته واقع اولسه لر صفای وحدتدرین
فراموش و شراب غفلتی نوش ایمک محقق ایدی الحق
انصاف بودر که بیت کند و زین خلق عالمه شاه اول
گنجه لرده گدا در گاه اول نثر دیوار روح قدسیه نک تایید ات
ایله مؤید اولوب گاه و بی گاه اسب تواضعه سوار و اوبنه
گبارک مزارات متبرکه لرینه گشت و گذار ایمک مصراع
گربه زنده به از شیر مرده دیندرگ کلام خاتمه التفات
ایمیوب ثقات روانک اذا تحیرتم فی الامور فاستعینوا

من اهل القبور دیو نقل ایدکلری رسول پر اصولک
حدیث شریفنه اعتقاد و اعتماد اوزره سلف صالحین
و ائمهٔ متقدمین طریقه سالک اولدقلری اخر زمان
افتاده لریه برنعمت عظما درکه کیجه و کندز دوپدز جمیع
عملدرین قویوب بو نعمته شکرانه لر بکده برین ادا ایده
میه لر بیت تمذه هر قلم رقبل اولورسه قلامم شکرین بیکدیل اولو
بیت کرکبویم وصف انش ردوام بکزد عمر و نکرد داین تمام
نثر بو حقیر کثیر الذنوب مبتلای بلای عیوب یوسف بن یعقوب
کرحالا بیت طریق حلوتینک چاکریم مزار سنبلک خاک دریم
نثر دیلدمکه پادشاه حضرتلرینک رکاب همایون و جناب
سعادت مقرون و میمون لریه خلوص عبودیتم اعلام ایچون
بر لطیف رساله تالیف ایلیم که مضمون منقبت مشحون طریق
حلوتیه تکیه دیار روم ه کلوب منتشر اولسنه کلمز اولمشلردر

وغایت مشهور لری کلمز در احوال اوزره بیان ایدوب
وخلفا لرندن دخی نامدار لرینی عیان ایلیم وسند سعادتمز
چلبی خلیفه وسنبل افندی ومرکز افندی ویعقوب
افندی لرکه جمله سی متعاقبًا بر سجاده یه جلوس اتمشلردر
بونلرک سیر تلرندن ومنقبتلرندن القلیل یدل علی الکثیر
والقطره تنبی عن الغدیر دیو بر منقبه ذکر ایلیم نظم
کرمرا از حال مردان نیست بهر ذکرایشان به کاندر کام زهر
نثر تاکم زیارت اونلرک اعزهٔ کرام نه مقوله واجب الاحترام
کمسنه لردر ظاهر اولوب ارواح طیبه لرندن فیوضات
روحانیه وفتوحات ربانیه لرینک زیاده حصولنه سبب اولا اولا
معلوم اولاکه سابقا سلسله ده ذکر اولنان حضرت سید
یحیاکه کبار اولیادندر شروانده شماخی ناحیه سنده باکونام
موضعده ساکن اولوب زمان حیوتلرنده کیجه و کندز اوراد ایله

بیک مرید صاحب تسلیم خلوت و غرلت ایدوب اکثری
مرتبهٔ کاره واصل اولمشدر روایت اولنور که سید یحیی عالم
مشاهده کندویی سماوه دنیایه چقمش و دامانه بر مقدار کندم
الوب جوبجو کوشه بکوشه شرق و غربه و عجمه دغربه نشر ایلیرکن شیخ
پیر صدرالدین حضرتلرینه واقعه سیین عوض ایدکده کثرت
آثار خلافت و وفرت انوار ولایت ایله تعبیر المرین بو جمله فقرا سنک
انجنده دورت کمسنه مجاز و ممتاز و سرافراز اهل نیاز اولمشدر
اولکی شیخ ملا پیر محمد ارزنجانی که معرفت الله مظهر اولمشدر
ثانیاً دده عمر روشنی که عشق الهی یه مظهر اولمشدر ثالثاً ملا
علی خلوتی که جذبه الهیه یه مظهر اولمشدر رابعاً ملا حبیب قرمانی
که زهد و تقوی و ورعه مظهر اولمشدر و بو چار یارک درویشلری
و خلیفه لری هر دیاری پر انوار ایدوب اطراف و اکناف
عالمی احاطه ایتمشدر فاما ملا حبیک مشهور خلیفه سی جمال افندیدر که

مقبول

9

مقبول جمیع عالم و مقتدای بنی آدم عصیرنک فریدی
و دهرینک وحیدی ظاهر و باطنی معمور و مشهور کمسنه در
مرقد منورلری حضرت ابی ایوب انصاری علیه رضوان
الباری مقابلنده سود لوجه ده اولوب زیارت
اولنور انک مشهور خلیفه سی قونیه ده ازلی زاده اولوب
حالا انک خلیفه سنی دشنه افندیدر فاما علی نک مشهور خلیفه سی
ادرنه ده ملا مسعود و استنبوله ده سلیمان خلیفه که صوقبلر
حمامی جوارنده و طشره شیخ سنان که قریه شیخ سنان اکلور
و تیره ده امام زاده که مفتی شیخ و بایزیدده رومی المردندر
ریواقه شجاع دخی المردندر الآن بعضی فقرالری موجوددر
ولکن قریب الانقراض در مشهور کمسنه استماع اولنمز و
دده عمر روشنی نک مشهور خلیفه سی مصرده شیخ ابراهیم
گلشنی درکه حالا سجاده سنده اوغلنک اوغلی شیخ علی قید

وشیخ شاهین وشیخ تمرتاشی که حالا شیخ کریم الدین انک
خلیفه سی وشیخی در وملا پیر محمد ارزنجانی که جمله دن پرمش قدم
جمیل الشیم عزیز در سند سعادتمز اولان چلبی افندیک شیخید
دیکر چلبی خلیفه قدس سره چلبی خلیفه آق سرایه متولد اولوب
شیخ جمال الدین افسرایی که علما ایکره تالیفات وتصنیفات
ایله معروف وحضرت ابی بکر رضی الله عنه پسندیدن اولمغله
موصوفدر انک اولادندر قاضی عسکرزاده اولدوغنجون
چلبی دیو شهرت بولمشدر مختصری جمال حلوتیدر مرحوم
مفتی علی چلبی که حالا موجود اولان مولی الموالی افتخار
الابدال فضیل افندیک والدیدر وپری پاشاکه مرحوم سلطان
سلیمک مقبول وزیریدر چلبی خلیفه نک عملری اولوب
جد اعلاری جمال الدینه نسبت اولوب بونلاره جمالی زاده دیر
دیر لر چلبی خلیفه قدس سره العزیز نجه مدت موالی عظامه

خدمت ایدوب هر مرتبه عالم ظاهرده سکنت حاصل ایدکدن
صکره بیت جاه بردستمال ایمش بلدم نقشی انک حیال ایمش بلدم
دیو طریق صوفیه رغبت وکند وفسی ایله نجه زمان مجاهده
وریاضت ایدوب بعده طریق زین الدین خافیدن برکسنه
واصل اولوب اول طریقدن اجازت بولدقدن صکره
قناعت ایتیوب حلوتیه دن شیخ طاهرکه قوی الحالات برکسنه
ایمش ولکن اتی اولمغین فیض دیجک محل حیض دیرایمش
چلبی افندی نجه روزکار اکادخی ارادت کتوروب بالاخره
چلبینک مشربن کوروب من بن سنی ارشاده استطاعتم
یوقدر سیدبجایه وارمق لازمدر دیو اشارت ایدیجک
چلبی حضرتلری دخی شروانه عزیمت ایدوب کیدرکن آزر
بایجانده ملا پیر ایله مواصلت میسر اولور حضرت سیدیحیی
پیر دره سنه اصابت عادتا مستبعددر اکر بوجانبه یه

عودت میسر اولورسه مراد حاصل اولور دیو اشارت ایدر
حکمت الهیه چلبی افندی شروانه داخل اولدوغی کون سید
یحیا وفات ایدوب نمازنیه حاضر اولور و اول کیجه حضرت
سیدک قبری منوری اوزره استخاره ایدوب متوجه اولیجاق
حضرت سید وارا وغل پره ارپش روحانی واقع اولیجاق
نیه ملا پیر محمده مراجعت ایدوب برمقدار مصاحبت ایله
اصل مقصود میسر اولوب ارشاده اجازت ویروب
دیار رومه ارسال ایلر برمقدار زمان توقامده اولوب
بعده اماسیه یه کلوب مرحوم سلطان بایزید ولی عاسیه ده
شاه زاده ایکن چلبی حضرتنه محبت ایدوب مهر زمان شرف
صحبتلریله مشرف اولورلاردی مرحوم سلطان محمد ک
وزیری احمد پاشا سلطان بایزیدی کاهی والده غمزایدوب
بلکه قتلنه رمز ایدرمش سلطان بایزید غایت متالم اولوب

قهوجی باشی سن حضرت شیخه کیدوب بر مرادم اوار حصولی
ایچون توجه بیور سونلر اللہ تعالی خیر ایله میسر ایلیه اگر مراد
تعیین اتسونلر دیرسه انلار معلوم اولور اظهاری لازم دکلدر
دیه سن دیمشلر قهوجی باشی رسالتی ادا ایدیجک عجبا مرادی
نه اولاد دیو تفحص ایدیجک دیمک لازم دکل دیو بیور دیلر دیمیش
خوش امدی وارکت انشا الله الفتاح یارین علی الصباح
کل خبر آل دیمشلر علی السحر قهوجی باشی نیه کلدکده مراد لری وزیر
احمد پاشانک نکبتی ایجاق ولکن حضرت شیخ وفا اکاصد
اندرصد برودفق اتمشدر دائما باشنده کتورر اکاوکمه کمسنه
چاره این مزفاتا درویشلر یولور کبی ایدیلر کیری کونه
دک معلوم اولور دیو وعده بیوردیلر حکمت الهیه کمینی کون
سلطان محمد فوت اولوب وزیر احمد پاشا غیری شاه
کتورمک اثنا سنده حرکت ایدرکن باشنده وفقک عقدن

بعضی اشکالی محاولوب شیخ وفایه اصلاحه کندورر وفق
بشندن کیدیجک دولت دخی کیدوب بیکچریلر کندویی قتل
ایدرلر سلطان بازیدسریر سلطنته جلوس ایلرچلبی حضرتی
دخی برقچ سنه مرورندن سکره سلطان بایزیدک محاکمتی
تقاضی سیدوارهلم استنبولی کوره لم وبلکه طالب حق
اولان علمازمره سندن نیچه قابل وجودلری ضیدیتیر
اولادیوبونفردرویش ایله اسکدارهکلورلراولزمانده
اسکدارهمان براسکله وبرایکی اوجکزایش ایام شتا
اولوب قارویغموراپچره اوجکون توقف ایدرلرعاقبت
حضرت شیخ درویشلری تجسس ایدوب بردرویشک
اوج اقچه سی بولنیور شیخ غضب ایدوب اوج کوندن
بروعوقه سبب بولمیش دیوآلوب دریایه اتدوغی کبی
عالم آچلوب سلطان بایزید قدرغه کندوربه استنبوله

کچورلراعیان وارکان علماوشایخ فوج فوج کلوب
زیارت ایدرلرکلمات قدسیه لری ایله زائرلری ضیافت
ایدوکن سایرلردخی کوروب شهرایچره کمسنه قلمزکه قدوم
میمنت مرسوملری ایله مشرف اولمیه حتی قدوة العارفین
زبدة الواصلین شیخ وفازاده حضرتلری القادم یزار
سنتنی اجرا ایدوب تشریف وتشرف واقع اولور
حالازاویه سنده اولدوغمز مصطفی پاشاکراول زمانده
قپوجی باشی ایمش که امانتیده سلطان بایزید رسالتی
ایله حضرت شیخه کلوب نیچه اسرارحقیقیه واقف ایمش
یینه قاپوجی باشی بولنوب سلطان بایزید مرحومک مرعی
ومقبول بنده سی حاجی مصلح الدین دیوغایت سورمش
الان بعضی احکامده قپوجیلرم باشی حاجی مصلح الدین دیو
یازلمشدر حضرت شیخک اخلاص اوزره مریدی اولمغین

استنبولده قلماسین توقع ایدوب سلطان بایزید دن
بدی فلة سمتنده قزلکلیسی دیکله معروف کوشهٔ استدجا
ایدوب پادشاه دخی عطا ایدوب برعظیم خانقاه
غلت بناه وعمارت وجامع ومدرسه وحمام بنا ایدوب
چلبی حضرتلری طلغوزیل مقداری تشریف ایدوب اطراف
واکناف دن قوابل روزکار اولنلر شمع جمعنه پروانه وار
جمع اولوب بیت کعبة العشاق اولمشدر ایام مرکز ناقص الله اینجا تمام
شرح کم کرچلبی افندی حضرتلرینک نظر کیمیا اثرلری نه واصل
اولمشدر قطعا بی بهره قالمیوب طریق تقدس حصه دار اولمشدر
سلطان بایزید مرحوم ایکی دفعه کلوب زیارت اتمشدر
خانقاهه جلوس ایدوب قلب سلیم ایله اهل تسلیم مریدلر
جمعیتیله اولقدر شغل ومجاهده اتمشلرکه پنجه دروبشلر
صومعه لرنده صباح میت بولنوب تجلی ناریله نورلرولمش

بولنورمش حتی شیخ حضرتلری بیورمشلرکه بوخانقاهمز
برشغل عظیم اولدیکه الی یوم القیام انوار انواری بردوامدر
فی الواقع بعضی اصحاب مکاشفه نک اتفاقلری بودرکه
رجال الله وحضرت حضرت علیه السلام استنبولله کلسه لر
برایا صوفیه ده وبرمصطفی پاشاده حاضر اولورلربویله
پنجه قصه لر واردرکه اطنابدن اجتناب اولنوب ترک
اولندی روایت بودرکه سلطان بایزید عصرنده زلزله
کبری وطاعون اکبر اولوب اکثر ناس فرار وکوچ ایدرلرده
قرار اختیار اولمق مقرر اولوب بوخوفدن اهالی ناسک
قلوبنه خوف وهراس کلوب پادشاه حضرتلری اول زمانک
کبار علما وصلحا سیله استخاره واستشاره ایدرلر عاقبت
الکار لری بویله اولورکه برستجاب الدعوه شدید التقوه
کمسنه روضهٔ مطهرهٔ سلطان الانبیا وشفیع روز جزا

علیه صلوات الله تعالی طرفنه ارسال ایدوب بو مصیبت
عظمی نک اندفاعیچون استشفاع ایده رك اتفاق ایتدیلر که
بو خدمت عالیه نک عهده سندن کلمز آلانی زمانسا
چلبی خلیفه کلور خصوصًا جدا علاسی حضرت صدیق اکبر
دخی اول سید البشر ایله هم باش و هم سیتر در دیو پادشاه
حضرتلری شیخه قرق بیک اقچه ایله براستر و قرق نفر درویش
الهی شرفلوری انعام ایدوب عائله ارکان دولت و اعیان
سلطنت امرا و وزرا و قاضی عسکر رکلوب حضرت شیخی
اسکداره کچورر رك اتفاق کلام بودر که بونیت اوزره اسکدار
کچرکلری کبی زلزله و طاعون بالکلیه رفع اولوب نابدید
و ناپیدا اولور حضرت شیخ بکا ایدوب بزم قدم شومز
شهردن خروج ایتمکه فقرانک دعالری مخل قبوله عروج ایدی
دیو بمضمانلنفسه تواضع بیورر رك پادشاه بحمدالله مصلحت

بغیر مشقة میسر اولدی احسان ایدوب یه خانقاهه نزاعت
و تربیت فقرایه مباشرت التماس ایدوکده اخر عمرنده حج
صوری میسر اولمش دکل ایدی الآت حضری اسباب سفره
تبدیل ایدوب وَاِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ دیو شام شریفه
واصل اولدیلر اول دیار مقدسه نک اهالی و موالیسی کافهٔ
استقبال ایدوب نهایت تعظیم و اجلال ایله برمقامه انزال
ایتدیلر قافلهٔ حج خروج ایتدکده همان محرم اولوب یعقوب
اوجی منزلدن عسکره راه طریق بیت الله العتیقه رحیق
تحقیقی نوش ایدوب عالم آخرته انتقال ایدنلرك دفتر
اعمالنه الی یوم السؤال برر حج مبرور ثوابن مسطور اولمق
دولتی نه عجب لدنده رب جلیلدن اشارت ایدوب فقرا
حضورلرینه دعوت ایدرلر و وصیت ایدوب حجاج یاتمکه
برموسمده مرور ایدوب ذهابًا و ایابًا یاعبور ایتدکلری

سبیل اوزره دفن اولنماق مراد ایدینورلر وکریمه لری
صفیه خاتون مرحوم قطب العارفین سنبل افندی حضرتلرینه
وصیت ایدوب سجاده ارشادی دخی بونلره سپارش ایدوب
فقرایه نوازشلر وتسلیت وتعزیتلر وخیر نصیحتلر ایدوب قلب
سلیم ایله روح شریفلرین جناب حقه تسلیم ایدرلر روح الله
روحه ونور ضریحه بیت سدی شکسته کشت کز تا دور روزگار
در گوش طاس چرخ بماند ازان طنین فاما مصراع
چاره نیست ودرین مسئله الا تسلیم نظم اکنون بونقش نگار
جهانه الدنمه که پایدار دکل در مزخرفات جهان
قضا ایلدی بازیلش جمیع اشیانک وجودی صفحه سنه کل من علیها فان
شعر علیک سلام الله شیخ المشایخ ورحمته ما شاء ان یترحما
نه کان شیخ همکک همکک واحد ولکنه بنیان ملک تهدما بیت
بیلدک ای چرخ ظالم نیلدک قان ایلدک حضرت شیخی الوب بو ملکی ویران ایلدک

نثر مرحوم چلبی خلیفه نک کرامات غریبه سی وکلمات عجیبه سی
اولوب زمانه سنک فریدی ومشایخک وحیدی ایدی
فضل وعرفانده عامه ناسه اعتراف اتمشلر ایدی دوده عمر روشنی
بصورتش که کرچه حضرت سیدک کمالاتنه دورت کسنه مظهر
اولمش ایدی ولکن جمله سی برکیسه یه قویوب مهر ایوب چلبی
خلیفه یه تسلیم ایتدیلر زهد وتقوی ومعرفت عشق
وجذبه موهبت مجموعا چلبی ایله روبه کتمشدر دیو شهرتلری
ایدوب شیخ اردبیل سنان افندی تبریزدن حضرت
شیخک خدمتنه کوندرمشلر در لسان تصوفده عربی
وفارسی وترکی لطیف تالیفلری وار در احادیث اربعین
اشارت اوزره تاویل ایدوب قرآن عظیم دن بعضی سوره لری
تحقیق اتمشدر که علماء عظام استماع ایندکده انکشت
تحیر لری درکام در اشراق ضمایر ده بی نظیر ایدی توحید

متعلق غزلری وار در روبشر آثارنی ذکر ده تبرکا
وتیمنا اوقورلر بو مبتکر انلارکدر نظم لطیف
صنعة صدر نده دایم عاشق افکاری هو
شاکر کشکری هو الله ذاکر کاذکاری هو
سدره سیرنیه محقق ایرسه جبریل امین
اولمیه انک دیلنده دمبدم تکرار هو
نادردن فی دلدی بغرین هو دیو نالان ایدر
مولویدن مثنویدن بشدی اشعار هو
روضهٔ هوده مقام ایتای جمال حلوتی
تاوجودک ملکنه کشف اولیه اسرار هو
نثر الآن مبارک خرقه لری وسیاهلری وکسوه
متبرکه لری ومجاهده ایدکلری کمرلری حاتقا هده محفوظ
اولوب بعض امراضه دوا ایکون صفا بخش ایله کلوب

دعاتمنا اتسه لر بعنایة الله تعالی شفا بخش اولور بیت
پادشاهان جهان چون بغمی خسته شوند
استعانت زدر کوشه نشینان طلبند
گرچه در سفرهٔ شاهان بود انواع نعم
لقمهٔ عافیت از خوان گدایان طلبند نثر
چلبی افندینک انفاس طیبه لرینه واصل اولنلاردن
بعضه محروم قالمامشدر هربری استعدادی مقداری
طیر بقدر حصه دار اولمش در ولکن کمال ظهور ایله
عالمده مشهور اولنلارک برسی شیخ ولیدر که زمانندن
بیتمش بیک مریده کسوه کیدرمشدر شیخ داود دانک
مریدیدر که مهدی اولمق تهمتیله قتل اولنوب شهید
اولمش در فی الواقع مابینلرنده برکفت وگو اولوب
جهله سی ایچره خطا وغلط واقع اولوب صراط مستقیم

اوزره هادی و مهتدی دیمکلی تعبیر ده تقصیر ایدوب خارجده
مهدی معناسن اشاعه ایتدیلر قضا را الهی ایله سبب خیر اولدی
اللهم عافنا و بر خلیفه سی دخی قوکر پاپو خیر الدین
افندیدر که زمانده ولایت و کرامت ایله موصوف عزیزدر
قوکر پاپو مصلح الدین افندیکه اسکدارده مدفوندر انک
خلیفه سیدر و مسطمونی ده شعبان افندی دخی خیر الدین
افندی خلیفه سی در حالا بولمرک خلفاسی و اثاری بنا
اولوب پادشاه حضرتلریله کلن شیخ شجاع شعبان افندی
سلسله سیدر و چلبی افندینک بر خلیفه سی دخی قاسم
چلبی در که استنبولده تاوق بازارنده دکلی طاش قرنبن
خادم علی پاشا انک ایچون برزاویه بنا ایتمشدر خیلی معروفدر
ایله و درویشلک ایله معروف و مشهور عزیزدر قاسم چلبینک
ایکی خلیفه سی ظهور ایدوب بری رمضان خلیفه در که

شیخ سروش بالی خلیفه نک شیخیدر و بری دخی صوفیه ده
بالی افندیدر که اول طرفلری احیا ایدن اوشندونک خلیفه
لرینک فقراسی اون بیک وارد ر مرحوم قطب المتاخرین
نور الدین زاده شیخ مصلح الدین انک خلیفه سیدر و
قوردافندی دخی انکدر کثرهم الله تعالی و چلبی افندینک
بر خلیفه سی دخی شیخ اردبیل سنانذر که ایا صوفیه قرنبده
کنده و یه کلن صدقات ایله برزاویه بنا ایدوب کاینبغی
اوقافن تعیین ایتمشدر خلوتی بشروطدر و چلبی افندینک
بر خلیفه سی دخی ازنیقی مصلح الدین افندیدر خیلی عظیم القدر
مطبوع الاطوار انسان کاملدر سبزه افندی مرحوم
اگرچلبی افندی یه ابرشیم اکا ارادت کوتوردم دیو شهادت
ایدرمش و چلبی افندینک بر خلیفه سی دخی عشاق لو علاالدین
افندی در غایت اولوغزیزدر مغیاده قالی زاده و یکیشهری

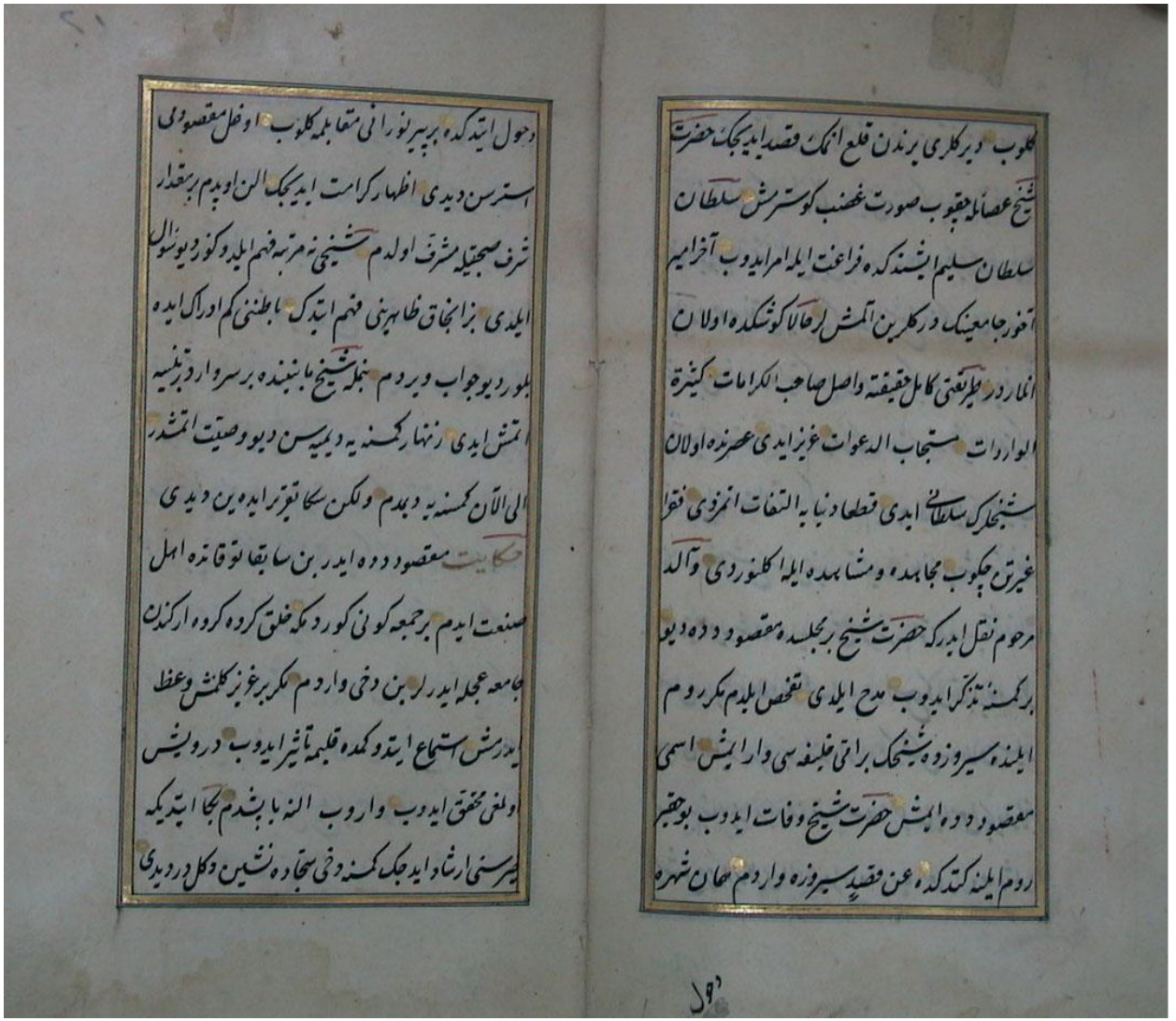
واستنبولده حالا موجود اولان سلیمان آمدی علاء الدین
خلفا زیده وچاری افندینک خلیفه الخلفاسی وقائم مقامی
وداماد ی شیخ سنبل سپنان افندی درکه مولدی
مرزیفون ونشو ونماسی حمید ایلمنده بورل اولوب عالم
ظاهره ده هدایه وشرح مواقف خفطنده ایدی موالی دن
افضل زاده صدمتنده اولوب کاهی مشایخ مجلسنه واردی
برکون برواقعه کورر که خلق برقیودن صوآلورلر بوذی الملاق
مراد ایدینور صوقویونک اغزنه چیقوب بلا تعب آلورلر
چلبی افندی یه تعبیر ایتدیرنکه کلدکده همان مولانا وجودکده
موجود اولان فیوضات الهیه نک غلیانی وارانجاق الله
تعب ونصب ایله تحصیل ایتدکلری فیضلر سکا قرشو کلور
بنجون قونکی فعلکتورمرسن دیو اشراق مافی الضمیر ایدرسنبلی
اولوب سینه سینه باصوب سنده رایحه محبت الله وار.

واردیوسنبل ایله قوقولاشورلرهمان شیخ سنبل عوف واقتضای
وجاه ریاستی ترک ایدوب مجاهده یکمرن ملنه برک ایدر
اولقدر شغل اوزره اولورکه حضرت چلبی صومعه سینده
حضور ایده میوب مستقل سنبلک حجره سن دوراید رمش
اوج یلدن صکره خلافت ویروب دیار مصره کوندرمشلر
چراکیه رتانده دیار مصرده کلی اعتبار یولوب فضل وعرفانله
جمیع علماء مصر اقرار اتمشلر در چلبی افندی شارح شریف
مطالعه زن حجه توجه ایتدکده مصره مکتوب کندرمش ایدی
کله سن کعبة الله خدمت واردیو بعض اسرار اشعار یورمش
سنبل افندی مصر بولندن مکه مکرمه یه وارب شرفها الله تعالی
شیخ حضرتلری کله دیو منتظر ایکن بعض فقرا ماتم طونلاری
ایله باش آچق یاآین ایاق کلوب حضرت شیخک نداری صدا
راجعی یه نعره زنان جولان کنان لبیک اللهم لبیک

ریو کعبهٔ حقیقی یه وصلتدن یعنی دار محنتدن دیار رحمته رحلت
ایدوب عید وصله جانن قربان ایتدوکندن خبر ویردیلر
عید وصلهٔ تک ایرشمکلکه امکان اولسون برباشم وارادوجی یوکه قربان اولسون
سبیل افندی یه انا لله وانا الیه راجعون دیو مصیبته خبر ایدوب
بو ابیات دررباریله عامل اولدی نظم
اولدی عبرت نمای دیده جان ۞ آیت کل من علیها فان
ارجعی طبل چالینور هر دم ۞ خواب غفلتده جمله خلق جهان
کمسه قالمز بو دار فانیده ۞ کرکدار غنی و پیر و جوان
زی سعادت الکاکه عمرنن ۞ قلمیه کمسه جاطیرمن ویران
کوریراغک کوکل که یکه اجل ۞ ایردی بر لحظه داخی ویرمزمان
نثر بعده انوار النک طریق شاهدن استنبوله سلوک ایدوب
خانقاهه جلوس ایلدیلر روایت اولنور که شیخ سنبل افندی
کلبخه اوج یوز درویشی جمع اولدیلر اهالی و موالی اعیان

وارکان استقبال ایدوب شرایط تعزیت و تهنیت رعایت
اولندقدن صکره شیخک وصیتی اوزره کریمی صفیه خاتون
نخاحلینوب اوتوز اوج یل سجاده ارشاد ده قایم اولدیلر
والد مرحوم نقل ایدردی که حضرت شیخ فقرانک مجاهده ده
تحاسلن مشاهده ایدکده بن اون سکز یل ارقمی یره قومادم
وبر شبه استناد ایتدم صوصمق اوزره ستده نخاته اوتوردکن
نومی اول حالت اوزره کچوردم دیرایدی موالیدن مطیب
قاسم اوغلی شیخ سنبل چلبی و قتیدرزمانه ارشد و کمر عظیم
نعمتدر دیو شهادت ایدرستی عمر مشرب قوی مذهب جلالی غالب
اهل صلابت و جلادت کمسنه ایدی اسپچ کمسه مقابله قادر دکل
ایدی حکایه سرای بوزنده اولان کوشکی سلطان سلیم
مرحوم بنا ایلدیرا ولندقده مصطفی پاشا جامعی بچه اولاغی
بشلمزدیرکلری الماق مراد اولنوب معمار لر و چاوشلر

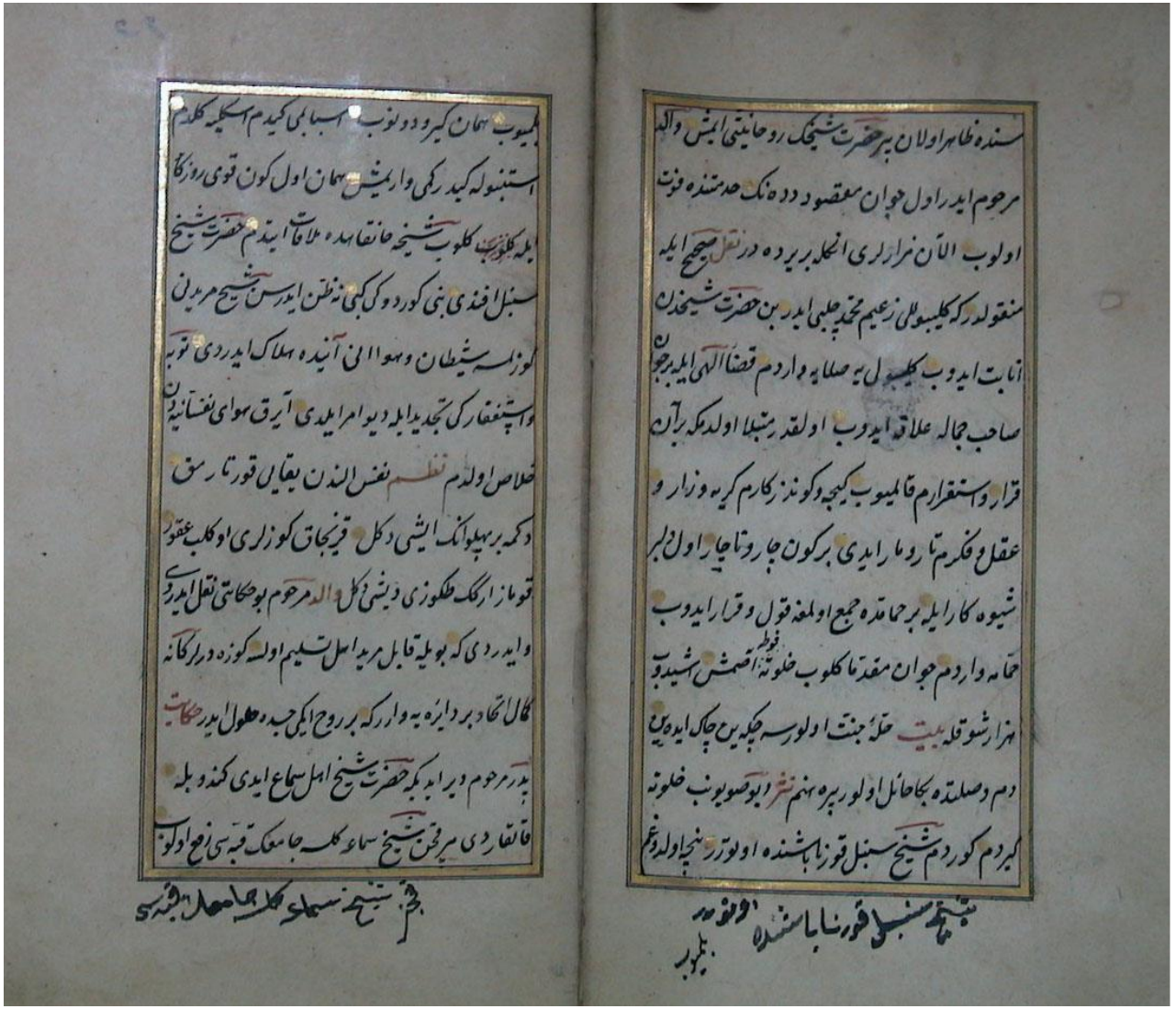
کلوب دیرکلری برندن قلع انمک قصد ایدیکک حضرت
شیخ عصائله چکوب صورت غضب کوسترمش سلطان
سلطان سلیم ایشمکده فراغت ایله امرایدوب آخرامیر
آخور جامعینک درکلرین آلمش رحالا کوشکده اولان
انمار در طریقتی کامل حقیقته واصل صاحب الکرامات کثیرة
الواردات مستجاب الدعوات غیرایدی عصرنده اولان
شیخلرک سلطانی ایدی قطعا دنیایه التفات انمزدی فقرا
غیرتن چکوب مجاهده ومشاهده ایله اکلنوردی وآلد
مرحوم نقل ایدرکه حضرت شیخ برمجلسده مقصود دده دیو
برکمسنه تذکرایدوب مدح ایلدی تفحص ایلدم مکرروم
ایلنده سیروزده شیخک براتی خلیفه سی وارایمش اسمی
مقصود دده ایمش حضرت شیخ وفات ایدوب بوخبر
روم ایلنه کتدکده عن قصدِ سیروزه واردم هان شهره

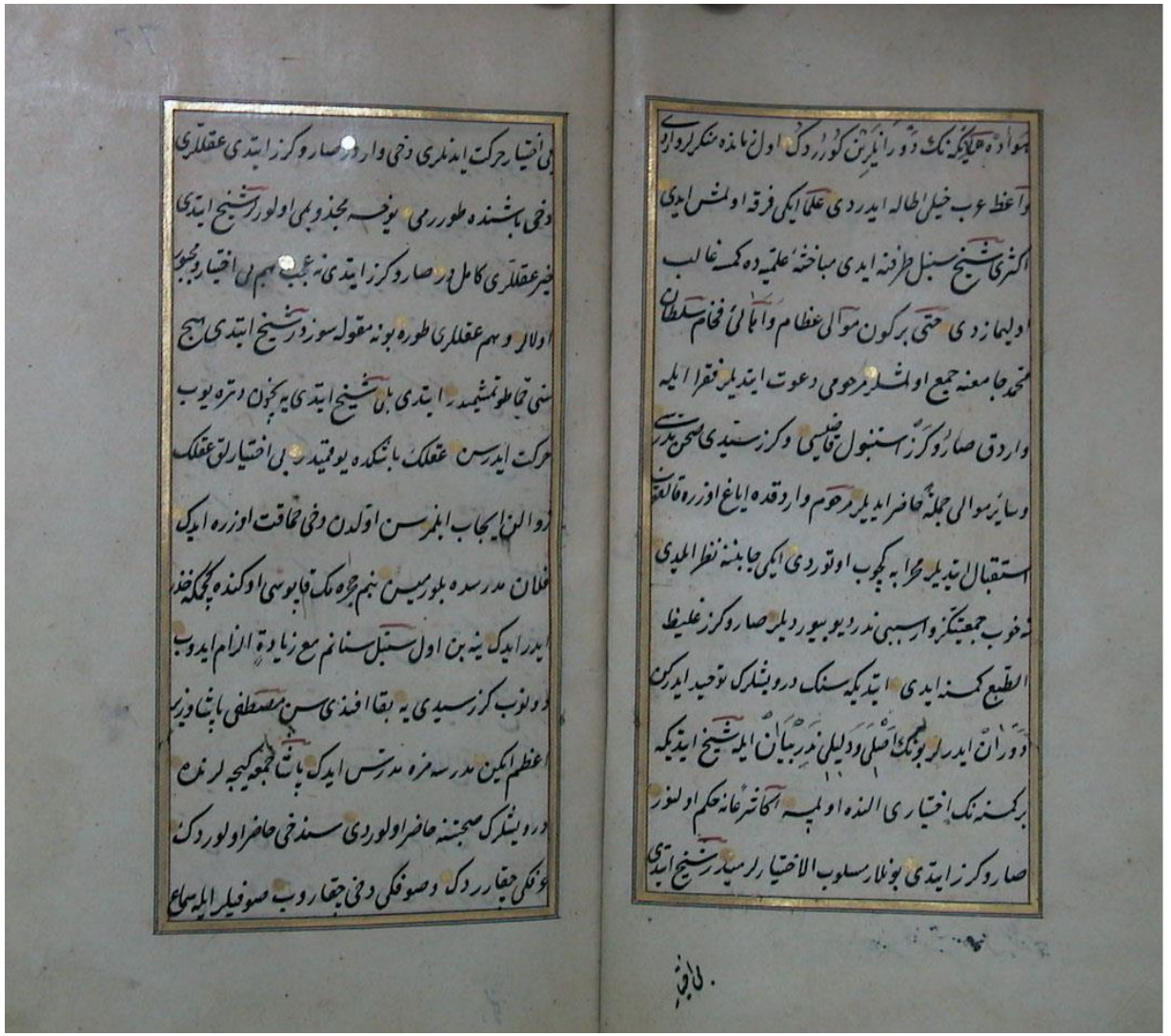
دخول ایتدکده پیرنورانی متعاقبه کلوب اوخل مقصودی
استرسن دیدی اظهار کرامت ایدیکک الن اوپدم برمقدار
شرف صحبتیله مشرف اولدم شیخی نه مرتبه فهم ایلدوکز دیو سوال
ایلدی بزانجاق ظاهرینی فهم ایتدک باطنینی کم ادراک ایده
بلور دیوجواب ویردم بنمله شیخ مابنبنده برسروار دیرنیسه
آلمش ایدی زنهار کمسنه یه دیمیه سن دیو وصیت اتمشدر
الی الآن کمسنه یه دیمدم ولکن سکا تیقن ایده یین دیدی
حکایت مقصود دده ایدربن سابقا توقاتده اهل
صنعت ایدم برجمعه کونی کوردکه خلق کروه کروه ارکندن
جامعه عجله ایدرلربن دخی واردم نکربرعزیز کلش وعظ
ایدرش استماع ایتدوکمده قلبمه تاثیر ایدوب درویش
اولغی محقق ایدوب واروب النه باپشدم بکا ایتدیکه
پیرسنی ارشاد ایدجک کمسنه دخی سجاده نشین دکل دردیدی

بوغز کمدر دیو ملاجیب دردیدیکه توقانده اون بش سنه دخی
توقف ایدوب بعده استانبوله کلدم اون بش سنه دخی مرور
ایتدی بر جمعه ایاصوفیه یه واردم برکسنه وعظ ایدیوردی کلدم
یه نیم حسب حالم سویلیدی جمیع اندیشه لردن خلاص اولدم
قلبیم نور ایله مملو اولدی بوغز کمدر دیو سوال ایلدم دیدی قل
قرینده مصطفی پاشا حانقاه سنده سنبل افندی دیرلر دیدیلر
حدمت شریفه واردم یوزلرسوردکده توقانده ملاجیب
الله یاشیدوغک زمانده دیدوکی کلام خاطرکده میدر
دیدی عقلم باشدن کیدوب بونی سیزه کم دیدی کلامم
حقک یولنده بومقوله کسنه لرسهل درهمان شغل اتمک
کرکدر اصل مراد غیریدر دیدی من بعد شیخ ایله اورتامزده
پرده قالمدی متصل شیخ ایله حضورده ایدوکم مشکلاتم
حل ایدوب واقعاتم تعبیر ایدردی درویشلر بنی شیخه

ملاقات اتمز ظن ایدرلردی عاقبت خلافت دیروب روم
ایلینه کندردی خیره بولنام بر قصبه یه واردم جامعنده
ایکی رکعت نماز شروع ایتدم برتازه جوان کلوب مصافحه
ایتدی مقصود دده خوش کلدک صفا کلدک دیدی بنم
اسمم مقصود ایدوکین ندن بلدک بن خود عمرده روم
ایلینه کلمش دکلم دیوابرام ایلدم ایتدی برصالح کمسنه نک
وغلیدم بابام وفات ایلدی بن دخی برقاچ قلندرلر
ایله قچوب سیاحته وکسب معرفته کمک استدم بابام
دوستلرندن برکسنه نصیحت ایلیوب بکا استخاره نمازین
تعلیم ایلدی واقعده بربیر کلوب قلندرلری محکم ضرب
ایدوب فلان کون جامعیه بر درویش کلور نامی مقصود
دده دردیدی انکچون کلوب سیزه ملاقی اولدم دیدیکم
شیخ سنبلک اوصافن بیان ایتدم مکراول واقعه

سماع ایدردک اول زمانده بوسئله بلمزمیدک یوخسه بلوب پاشایه
خوش کلسون دیومی ایدردک اغراض نفسانیه دن نه حاصل
اولور حب الدنیا راس کل خطیئة موجبی اوزره کفاهک باشی
ایاغی نرده در وارک حالکزه دیو قالقوب منبره چقارلر
اولقدر حقایق ودقایق بذل ایدرلرکه اکثر سوالی مبیعت
ایدوب اون سکز دانشمند هوشمند درویش اولوب
وطریقه کیروب جبه ودستاری چیقروب تاج وخرقه
کیرلر روایت ایدرلرکه فاتح مصر وشام مرحوم سلطان سلیم
خان شام شریفه وارد قده جامع بنی امیه نک منبری التنده
برصاحب تصرف عزیز ایله مصاحبت ایدوب فتح مصردن
صکره روب استنبوله سنبلدن غافل اولمه دیو وصیت
ایتمش درحتی مرحوم سلطان سلیم تبدیل صورت ایله
کاهی کلوب ملاقات ومصاحبت ایدرلردی وحضرت

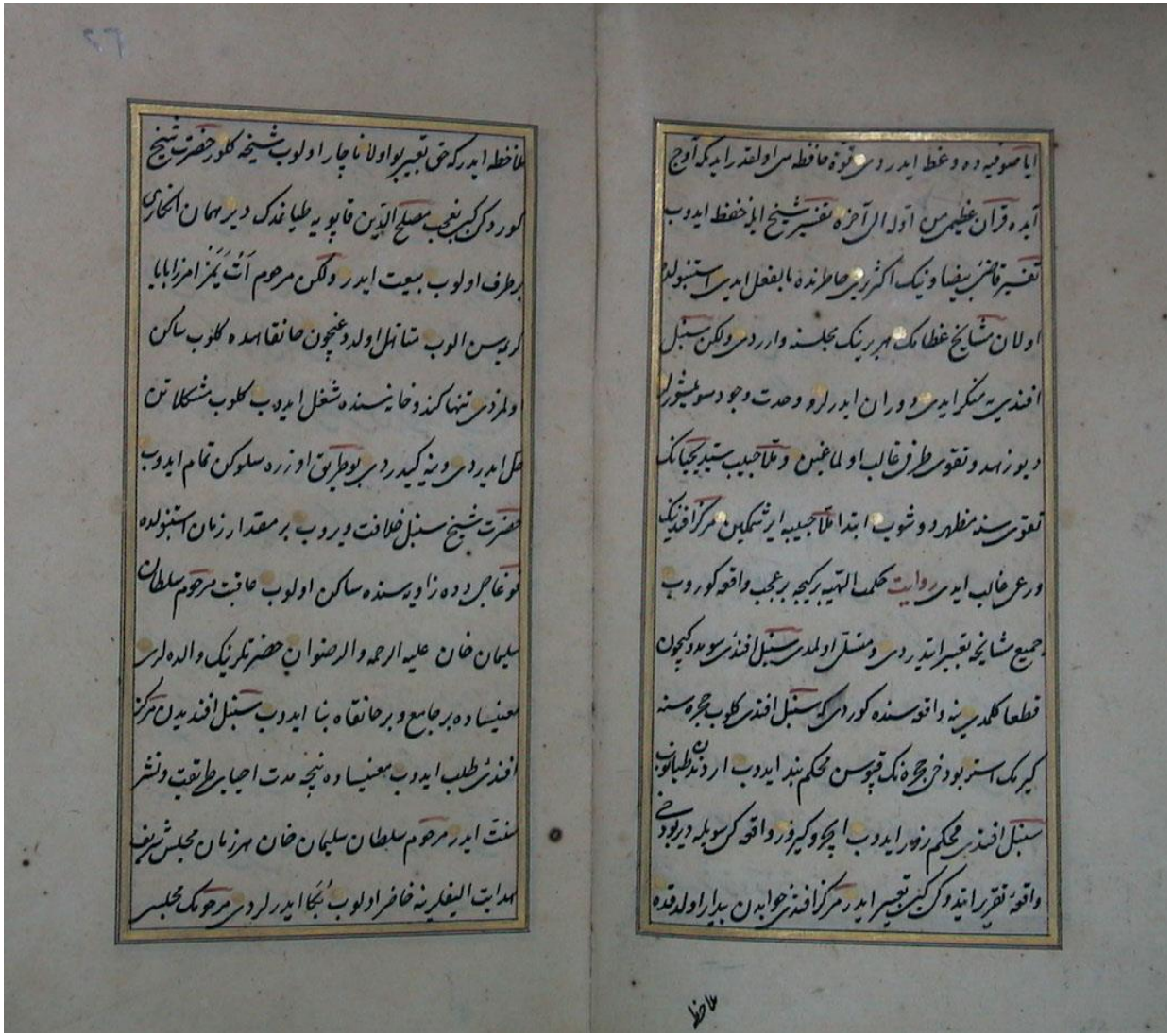
شیخ بر مور چوقه تمور کورک ایله قپلایمش ویروب کسدو
قضاقنم درالبته کی دیوالتماس بویرمشلر مرحوم اکثر زمانده
کیرلردی مرحوم سنبل افندینک مناقب ومعارفی ومراتب
وعوارف قابل تعبیر وتحریر دکل در سنه طقوز یوز اوتوز دوده
وفات ایدوب سلطان محمد جامعنده نمازینی قلوب بعده
مصطفی پاشا جامعنده کندو رساکن اولدقاری خانقاه حرمنده
دفن اولنمشدر واوزرینه تربه یاپلمشدر الآن زیارت اولنور

کمال پاشازاده مرحوم بوتاریخی دیمشلر نظم

پیشوای صاحب اهل ادب — مقتدای طالب روم وعرب
رهبر اهل طریق خلوتی — بوالوفا کم شیخ سنبل در لقب
ملک فانیدن بقا اقلیمنه — کندی توحید ایده اول شیرین لب
ابلدی شهر محرمده سفر — لیلة الاثنین ده اول ذونسب
اعلای اول کون بولت شمس پاشن — دوکدی کوزیاشینی هرایه اب

کمال پاشازاده

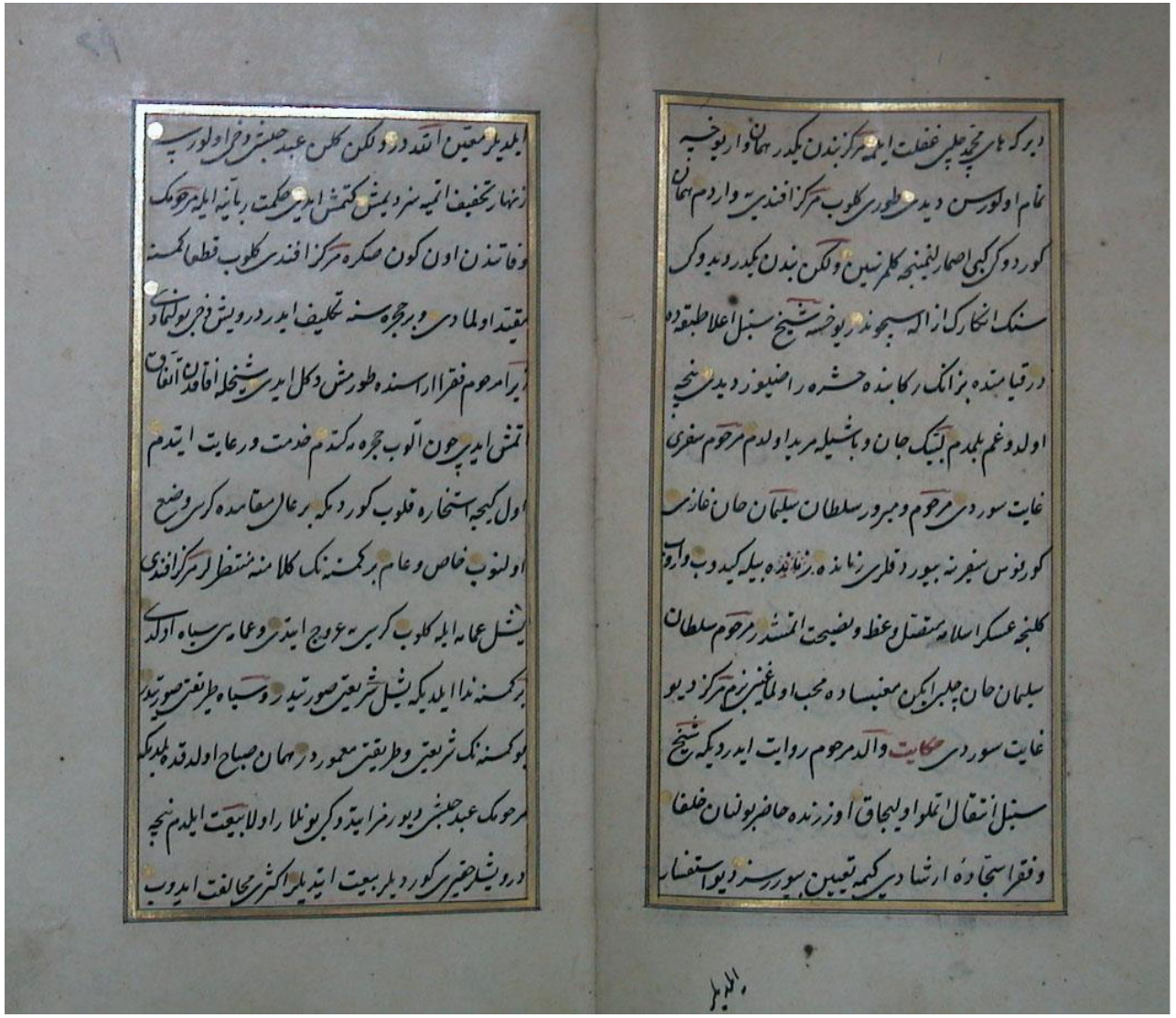

غایت مؤثر ایدی قطعا کوزلرین آچر دی اولغدر مستغرق اولوردیکه
اوج کون اوج کیجه سویله مکلاسن بر دخی اعلام اتمزدی وکسل
دخی کلمز دی ویرمز نطق سر نه مظهر دوشوب الله امیر له خلق
حقه دعوته کوندرمش ایدی اگر پیغمبر کلمک جایز اولسه که محمد علیه
علیه وسلم یوز رشد و لایتی بعدی محقق نبی اولوردی زیرا اسلامک
صلاحه قندر دقته نفسین حصر اتمش ایدی روایت اولنور که سفر اوزره
کیدرکن بیابانده بر دهقان کورسه یانه واروب ایمان بیورمیسن
دیه سؤال فرایض و شرایطین بیان ایدوب فلاندر فلاندر اسلام
ایله کفر آره سنی فرق ایدن نماز در و تارک الصلوة کافردر
دخی برآمزدر ایه اِنَّ الصَّلوٰةَ کانَتْ عَلَی الْمُؤْمِنِینَ کِتٰبًا مَوْقُوتًا
بیت مؤمنین اوزره صلوة اولدی کتاب موقوت
قلمیدر درایکی جهانده ممقوت و زنهار بو کادر لری آچ آیه
وعلفه محتاج قوته و تحملدن قدر یوکلت و بی نهایه لت اورمه

له علما دیمشدر نجاصم ضارب الحیوان لا بوجه لا بوجه الا بوجهه
وبو کشت زاری ده کشت و کذار که ایدرسن تنبک احیا مؤمنین
و مومنات نفع اتمک اولسون هرقدر موکه نیچه حسنات کتب
اولنوب سیئاتک عفو اولنور و مهربانه که بذر ایدرسن برحبه سی
ضایع اولمز کفه میزانکده اضعاف مضاعف حاصل ویرر و بو
سرزعه دلیر نه تخم معارف بذل ایدرسن و یانه دوشوب نیچه فرسخ
کیدردی و رویشلر شیخ کلنجه منتظر اولورلاردی لطیفه
روایت اولنور که برجمعه کون بالکسره نام قصبه ده بولنوب
بعد الصلوة منبره عروج ایدوب نصیحته شروع ایلر باغ زمان
ایشلر حلق کروهله قالقوب کیدرلر و خلوتی صوفی بسر انحاق دیو
کندولرین بر و ساده امیر سلطان احبا سر اولدقلرین الحون
مرحومی تخصیص دخی ایدرلر مرحومک عادت کریمه سی آثار و عظمه
مبارکه کوزلرین یومماق ایدی همان استعاذه ایله شروع ایلر

دیر کہ ہای مجدد چلیس غفلت ایلہ مرکز بندن بکدر ہمان اوار یوخیہ
نام اولورسہ دیدی طوری کلوب مرکز افندیہ وارمدم ہمان
کوردوکہ کبی اصمار لیقبیجہ کلمرنین ولکن بندن بکدر دیدوکہ
سنک انکارک از الہ سیجوندر یوخسہ شیخ سنبل اعلا طبقہ دہ
درقیامندہ بزانک رکابندہ حشرہ راضیلوز دیدی بنجہ
اولدوغم بلدم لبیک جان وباشیلہ مرید اولدم مرحوم سفری
غایت سوردی مرحوم ومبرور سلطان سلیمان خان غازی
کورنوس سفیرنہ بیورد قلری زمانندہ بیلہ کیدوب وارمہ
کلنجہ عسکر اسلامہ مستقل وعظ ونصیحت ائمشدر مرحوم سلطان
سلیمان خان جلبرابکن معنیسادہ محب اولمغین بزم مرکز دیو
غایت سوردی حکایت والد مرحوم روایت ایدردیکہ شیخ
سنبل انتقال ائتلو اولیجاق اوزرندہ حاضر بولنان خلفا
وفقرا سجادہ ارشادی کیمہ تعیین بیورسزدیو استفسار

ایلدیلر معین اللہ دوکن کلن عبد حبشی دخی اولور
زنہار تخفیف ائتیہ سزدیمش کتمش امدی حکمت ربانیہ ایلہ مرحومک
وفاتندن اون کون صکرہ مرکز افندی کلوب قطعا کمسنہ
یقیندہ اولمادی وبرحجرہ سنہ تکلیف ایدر درویش دخی بولنمادی
زیرا مرحوم فقرا ارسندہ طورمش دکل امدی شیخلہ افتادن اتفاق
کتمش امدی چون اتوب حجرہ کتدم خدمت ورعایت ایتدم
اول کیجہ استخارہ قلوب کوردیکہ برعالی مقامدہ کرسی وضع
اولنوب خاص وعام برکمسنہ نک کلامنہ منتظر مرکز افندی
یشل عمامہ ایلہ کلوب کرسیہ عروج ایتدی وعمامہ سیاہ اولدی
برکمسنہ ندا ایلدیکہ یشل شریعتی صورتیدر وسیاہ طریقتی صورتیدر
بوکمسنہ نک شریعتی وطریقتی معمور درہمان صباح اولدقدہ بلدیکہ
مرحومک عبد حبشی دیور مزایتدوکی بونلار اولا بیعت ایلدم بنجہ
درویش حضیری کوردیلر بیعت ایتدیلر اکثری مخالفت ایدوب

مرحومک مشهور و نامدار خلفاسی نهایه درکلمی دیو مرکزی تخفیف
ایدلر عاقبت الامر بر سی فلاح بولمدیلر فاما کندوسی خاتقاهده یاکن
اولمامغین فقرا ضبطندن غافل [illegible]

ساده دل ایدی حقیر تعلیم ایدوب مرحوم شویله ایدردی دیو تفهیم
ایدردم انکچون حقیره هم درویشم و هم شیخم سن دیو اولادندن
زیاده محبت ایدردی انا انقطاعی امتی برا من التکلیف دیو تکلفات
وعرف واضافاتی ترک مستجاب الدعوات ایدی بر حاری وارایدی
متصل مرکز اول ایدی بر دفعه محکم چاغروب شیخه آغر کلدی آوازک
طوتمسون دیدوکی بن بعد محاردن نفس کلمز اولدی بحمدت
وحسن بسلبوب حکمره قدس سرّ نفیده برسقایه هبه ایدلر مهیب
صوقلو صحایه سیر تلو غریز ایدی طقسان یاشنده وفات ایدوب
حجرتک طقوزیوز آلتی طقوز تده سلطان محمد جامعنده شیخ الاسلام
منقی ابو السعود افندی جنازه سنه کلدکده دیناده بر یایو کسنه

کورشدک دیوب نمازین قلدیو جنازه سی امته عظیم مصیبت
ویغوب عبرت ایدی بیکر قیونک جارجنده کندو بنا ایندوکی جامعک
حرمنده دفن اولنمشدر حالا زیارت اولنور اول یرلرارض
حالیه ایکن کندولره کشف اولوب دشوار آده بر بارجارس
متصل زاویه ایدردیو قازوب برآب روان چقمشدر بعده
حمام بنا ایدوب اول اطرافه مرکز ولایت دیو بر مملکت اولمشدر
حلفاسی بش یوز نفردن متجاوز در روایت اولنور که حالا
دیارمنده خلیفه سی وار در صاحب جمعیتدر ممالک عثمانیه خود اثار
برانوار یله مالا مالدر خصوصا اولاد اسعدلری شیخ احمد مرکزی
جذبه الهیه صاحبی مؤثر الکلام مقبول خاص و عام عالم و فاضل
عامل و کامل بر وجود ایدی که مرحوم جمیع خلقه اولغلم احمد بندن
چوق یکدر دیو شهادت ایدردی بیچه عدد تالیف و تصنیفی قاموس
لغت قاموس ترکیه ترجمه ایدوب سکسن جزوی بر عظیم کتاب اولمشدر

جمیع علما وجودنه راغبلر اولوب کاتبلر طوتوب نسخه سن الماغه
طالبلر دکندوارد ن عسکره چوق متعرا ولیوب انتقال اتمشلر
الحمد لله رب العالمین بو دآخر حقیر مرحوم مرکز افندیه ارشیوب
نجه درسلر تعلیم یوردقلرندن عسکره تعسیر شریفده سوره کوثری
تبرکا وتیمنا قرات اندرمشلر در کوثر که خیر کثیره اطلاق اولنور
امیندر که دنیا وعقبا ده خیرات کثیره ایله بهره مند لک میتضمن اولا
ذکر شیخ یعقوب افندی جهان ایکن اوده رضیع الولد کم رعایت
ایده حق والدینی حقوق انلرک اوستنده چقدر قوته آدم
ایسک بو بنکده دینی شوکم جاندن سکا دیر قوته العینی سن انک
خدمتن بل فرض عینی انا طولیده کرمیان ایلنده شیخلو نام موضعده
متولد اولوب آبا غرچه سپاهی زاده در لکن مدت علم ظاهره خدمت
ومعالی عظام ایله صحبت ایدوب بالمثابره تمام رغبت اوزره
عیش وعشرته مشغول ایکن برکیجه واقعه سنده قیامت قوپمش

کوروب کندویه انواع عقوبت ایدر لو بیک درلو تضرع واعتذار
وتوبه واستغفار ایله حواید ن بیدار اولوب بیت
طوتامم رنفس نفس اولمه حودکام ۞ ذکر مدیله کم اولمه بدنام
دیوب عیش وعشرتدن یزاروبیزار اندن فرار ایدوب شیخ
سنبل حضرتلرنک دامان پرامانه تشبث ایدوب دل وجاندن
اولقدر بنده فرمانی اولوب مجاهده وریاضت ایدرکه
آتیای کیجوب صوا یچمز ومتصل اوج کونده برافطار ایدر خلقه
ذکر اولمه کندویی پاره پاره ایدوب اکثر اوقاتده درویشلر
لابعقل اتوب کیدرلردی شیخ سنبل درویش اولیجاق
کرمیانی یعقوب دده کبی اولماق کرکدر دیو مدح ایدرلرمش
بربوچوق سیل مجاهده اوزره کیجوب اجازت ویردیلر حضرت
شیخ دخی وفات ایلر عجبا سجاده کمه نصیب اولا دیو درویشلر
منتظر ایکن مرکز افندی کلوب والد مرحوم دخی استخاره قلوب

مرکز جلوسین محقق معلوم ایدیجک توقف لازم کلوب زیرا
مرحوم مرکز فنایی غالب کمسنه ایدی وصورتا فنا اوزره پلاس
پوش ایدی اکثر ناس طرف خلافده اولوب حقارت ایله نظر ایدر
لردی وبجاده یه لایق دکل اعتقاد ایدرلردی صورت پرست
اولنلر مرحومک اوزرینه نسنه دوشوریسوب اهل حال مسئله معلوم
ایدی قطعه نه بلسون موفت حالیش جهال بقرا سبلت
ورویش ولباسه صوفی از خلعت ابلیس ملائک دیمزلر کلب
ارباب پلاسه بولارک اکثریدر نقش دیوار که یکدن رنگ
وصورت برله ناسه خصمایی تسکین ایدوب کلمة اللهی اعلا
وشر شرت اشرائی قمع واطفا والده مرحومه یه اولمش ایدی
لازم کلوب ربوحق سنه دخی توقف ایلدی ناکم اختلاف ایله ائتلاف
مبدل وشقاق وفاقه محول اولدقدن صکره مرکزدن دخی
مجاز اولوب برجانبه ارشاده متوجه اولدیلر بونیتله اوزره

الحقاره

استخاره ایدیجک روم ایلنده بانیه نام برکوشه دن ندا کلوب
بوجانبده تشنه دل طالبلره سیر وسلوک راغبلره دائر امرلر
تعالی بوله جاریدکه واردوب احیای طریق واجرا سنت ایده سین
دیو اشارت واقع اولوب تفاقا اول اثناده مصطفی پاشا عازم
ارزعیم سافر قونوب حانقاهده درویشلرک سوزوکدازلرین
وتضرع ونیازلرین کوروب فی الجمله میل ومحبت ایدوب شیخه کلوب
سلطانم بن اقصای ارضده روم ایلنده بانیه دیرلر برکوشه ده
اولورم ایمان واسلام وسایر احکام دینی علی التمام بلوب اعلام
ایدرکمسنه یوقدر عجبا اول دیاردده برخلیفه ارسال اتسه کوز
سلمانمزه کلی فائده حاصل اولورایدی دیو سویلدی شیخ دخی
والده مرحوم ایله کمکوندره لم دیو مشاوره ایدیجک همان بنیه
ایدوکی کبی استخاره ده کی اشارتی خاطرینه کلوب بن کیده رم دیر
شیخ اول مقوله یرده نیلرسن سنک مقامک بزم بریمزدر دیو استخاره

اشارت ایدر والد مرحوم البته اول دیاره وارمزلازم کلشدر
دیو زعیم مزبور ایله چقوب کیدر زعیم نادان مرحومه اوج اقچه
جهت ایله برامامت تکلیف ایدر مرحوم دخی بزم خدمتمز بجز وجهت
دنیاد کل دران اجرش الاعلی الله بزم خدمتمز غیر شنه دردیو
مکتمه حواله ایدوب صورتا قبول ایلر مرحوم ایدر کورد مکه
برکمسنه مسجده مخزون کلور غمناک کیدر فراستله بلدکه سابقا
امام اولوب بکا تکلیف اتشلر مگر فقیر الحال اهل عیال
ایمش همان نیت ایتدکه اماست کیدم ایدم وجلده وظیفه یه اول
امام عتیق اولان فقیره ویرم برقاچ کوندن صکره اماره برخدمتی
ایریشوب بیعت ایلدی واطرافدن فوج فوج طالبلر کلوب
بیعت اتدیلر اولدوغمز مسجد جماعتی المزاولدیر کیچه وکندوزوجهد
وشغل برمرتبه یه واردیکه اطرافدن سنجاق بکلری واغزغما
وقضاة کلوب کمر انابت وکمر بیعت وکمر دیارینه دعوت

ایدرلر ایدی بزی الوب کیدن زعیم دخی غیرتله کلوب جمیع
مالکمن درمیان ایدوب برجامع وبرخانقاه وبرعمارت
بنا ایدوب اول قصبه نک عادتسیاهلرینی واطرافک خلقی
کروه کروه کلوب تلقین ذکر الوب ولویه دفعه ایلی واولوب
سنجاقلری خلقی جلب بریدا ولدیلر هر قصبه ده برزاویه بنا اولنمش
الآن مرحومک حلفاسنه شروط اولوب احیا ایدرلر بوحقیر دخی
یانیه ده دنیایه کلوب الآن اقرنابزاول دیاره وارمکمت
زیانیه اول زمانده لطفی پاشایانیه بکی اولوب خاتونلری مرحومه
دیبرده صاحب الخیرات شاه سلطان حضرتلری محبت ایدوب
بیعت ایلر بعده اکلنیوب بکلربکی اولوب استنبوله کلمک لازم
کلدکده مرحوم والده استنبولک شایخنی سؤال ایلر مرکز افندیه
واره سزدیو تنبیه ایدوب شاه سلطانک مرکز افندیه ارتباطنه
علت سنقله والد مرحوم اولشدر بعده لطفی پاشا وزیر اعظم

اولوب شاه سلطان داود پاشا محله سنده جامع و برحانقاه
بنا ایدوب والده مرحومه حکم کندورب بایه دن کتوردیلر بوحضیر
محضه ایله دورت باشده ابدم کلوب داود پاشاده اون سکز
بیل ساکن اولوب شاه سلطانک نعشیله پرورده اولمشدر والده
مرحوم داود پاشاده مرکز افندی مصطفی پاشاده مابینلرنده محبت
ومودت وتسلیم وارادت برمرتبه ده ایدکه درویشلر اتفاق
اوزره کاه بولاره وکاه انلاره کلوب احیاطریقی کالایر کوردیلر
مرکز افندی وفات ایدوب اوفلی احمد چلپی استنبولله کلکی اختیار
ایمجک جمیع استنبولک مشایخ سجاده مرحومه تکلیف ایدوب ابرام
ایدیلر والده مرحوم شاه سلطانک خاطرینی ترک ایده میوب
تردد ایدیجک مستقبل افندی عالم واقعه ده کلوب بنجله بردوشکده
بیاقدن عارمیر ایدرسن کل یوخسه سن بلورسن دیو غضب ایدر
ناچار اولوب کلورلر شاه سلطان دخی بنیم تکیه مز تودی کندیسی دیو بحضور

اولوب اکلمیوب زاویه مدرسه ایدرسن الان اقرایه مدرسه اولمشدر
مرحوم مصطفی پاشا حانقاهنه شیخ مستقبل سجاده سنه جلوس ایتدکدن
عسکره حالی کوندن کونه افزون اولوب انوار ردحانیتی درخشان
واثار ولایت یوزندن تابان اولمغله جمیع ناس محب ومخلص
اولمش ایدیلر قلوبده برمرتبه محبوب ایدیکه منکراولنلر بالضروره
معتقد اولوب اتفاق آرایله مقبول علما وصلحا ایدی مجلس وعظنده
برکسنه حاضر اولسه برپنجه زنانه دک کوزلرندن یاش کتمز ایدی
ومن بعد مجلس ترک اتمز ایدی آداب مشایخی رعایتده وعرض
فقرایه صیانتده قدرشناس وقدم راسخ صاحب ایدی دیو حقیر دفعه
که خاطر دیه دن شکوا ایدوب کاهی نمازاچره افکار غلبه ایلر دیدم
بیارکی باشن صلوب نه عجب الحمدلله فرق یلدرکه نمازاچره قلبمه
ماسوا الکلش دکل دردیو ترک خواطره ترغیب ایله تادیب ایلدیلر
فی الواقع برزمانده داود پاشا جامعی کهنه اولمغین برجمعه کونی خلق

سنت قلور کن قبه تون بر عظیم سوه تو پوب خلق قبه یی کوجه یی
طلق ایدوب فریاد ایدوب فرار ایتدیلر مرحوم تطعا خاطرین بویله
متغیر اولمدی بلکه الله اعلم خبردار اولدی حکایت مولدنز اولان
یانیه ده مشهور در که پروزه یه کافر غلبه ایدوب حصار الماق
محقق اولوب مسلمانلر دن حصار اچکه اون سکز کمسنه قالوب
طولیلر دوخر بطال اولوب جلد سریع الحال اولیجاق والد مرحوم بر کوچک
اضطراب والتهاب ایله خوابدن بیدار اولوب درویشلر
ایله الغار ایدیلر حقیر کندیلرین ادراک ایده رم روایت اولنور که
وارد قلرسی کبی اصلا طوب وطوفنکه یقایوب طوغرو حصار اچکه
کیروب کندو ایله بر اولوب چکوب بسم الله دیوب آتوب
حکمت الهیه قاپودن قرسی کمسنه یه راست کلوب پنجه کفره هلاک
ایدر مسلمانلره قوت کلوب حصاردن طشره چقوب کافرلر
مترسلرین یاصوب صوفیلر توحیده باشلدیلر والد مرحوم

سیاه شعله ایله بنلرا وزره چقوب الله کبر دیدوکی کبی کافرلرک
شیطانلر کلدی دیو همان منهزم اولوب الله تعالی غایتیله حصار
خلاص اولوب مسلمانلر امین اولورلر بو قصه حالا اول دیاره
مشهور روایت اولنه دکور در روایتدر که سنبل افندی
معارض اولان واعظ ملا عربک اوغلی دخی مشایخه منکر ایدی
بعض مصرفا منیلیس اولوب کتدکده برمدرس مرحوم والده کلوب
یه عجب سلطانم مشایخه منکر اولانه دنیا منصبی منحج اولور کبی ملا عرب
زاده سبزه غایت منکر ایکن مصرفا منیلیس اولنجه عجبدر دیدی مرحوم
ذهنی اولدرکه صحت ایله واروب طعنه ماهیان اولمادن امان
بوله علم حقنده نهان اولمش پنجه اسرار وارد وقتی کلدکده عیان
اولور دیو بیورردیلر سهل نمان کچدی خبر کلدیکه مصرفا منیلیسنک
بندوکی قدر غه نک رئیسی لکن آر یلوب کندوسی هلاک اولوب
سایر مسلمانلر خلاص اولدیلر بو قضیه اکثر علمای چه مشهور در مرحوم

مرحومک نازک لطائفی و رنظیر معارفی وار در بن دیک مغزده کرایمن
دعوا سیدر دیرایدی قطعه اولکه فاینده رجوع ندن تمام
سوزه کلدیکچه لسان حق اولور جمله دعواسی وجود اصحابنک
کذب محض و باطل مطلق اولور تکریلق دعوا سی شکدر رهان
غایتی فهم ایتمز اولکه احمق اولور شر دایما استغراقده دیو توجهده ایکن
زاهد ابله عشق جمع اتمش ایدی اهل دنیا دن برفرده باش اکردی
بغیر دعوة کمسنه یه وارمزدی و اصلا دنیا کلماتنی آغزندن هرکمسنک
یانه کلورسه همان فنا به و ترک دنیا یه متعلق کلمات ایدوب آخرته
ترغیب ایدردی مقبول الاطوار ستلم هر دیار کثیر الاعتبار اهل وفا
پسر نورانی و شیخ حقانی ایدی مرحوم سلطان سلیمان خان علیه
الرحمه والرضوان زمانده قلت امطار دن اقطار ده برقطره نزول
ایتمیوب قلت امطار دن خلقه اضطرار کلوب اقطار ارضده برقطره
باران نزول ایتمکین استسقایه چقدقلرنده امرا دن بیوک پادشاه حضرتلری

ل

وجیه چلبی حقوب اوق سیدانده برعظیم جمعیت کبری اولش ایدی
اکثر خلق مقصود اصلی مرحوم شاه زاده سلطان بایزید شهید
ازاله سیجون دعادر استسقا بهانه دربرلرایدی اول عظیم
جمعیتده جمیع علما و فضلا و امرا و وزرا و منیع و شریف حتی ضعیف
جمع اولش شیخ الاسلام و منقر الانام ابو السعود افندیدن
ایدلمز دعایز کم استون دیدیلر پادشاه اتمک کرکدر دیو پادشاه
اختیار ایدوکی آدم کرکدر دیمکله پادشاه اعلام ایدیلر یعقوب
خلیفه دعا ایلسون دیو والده مرحومه ابرام ایدیلر اولقدر فرار
ایلدی قاچوب کزلندی چاره اولمادی چاوشلر طرف طرف کزوب
اطیعوا الله والرسول واولی الامر پادشاهک امریدر دیو بشره
چقاردیلر مرحوم مهر زمانده حقیره اول جمعیته وارمغه سبب
اولش ایدک بهر کثرته اوغرادوب عمرده چکدوکم جفایه مبتلا
اولدم دیرلرایدی و مرحومک حکمت آمیز کلماتی و شورانکیز تعابیر

شیخ یعقوب اول غزیز پاک دین ایلدی عزم ره دار القرار
کلدی یاد پس اوستنه بوتربه پادشاه عالم وکردون وقار
جمع اولوب بورده به کرد بیان خدمت انکله ایدر لر افتخار
ایدی بحکم تاریخ فوتندن سوال دیدی یا تف کنتدی قطب روزگار

شر محصل کلام اگر پدرم اولسه دخی فضائلن بیان انکله اولیور
ولکن بو قدر ایله اکتفا اولندی غنک سبنبده خفایو قدر کتقصا

اصل اجمال احوال طریق خلوتیه علیه ایدر کرچه یوسف اعرض
عن هذا دیو سان ایدوب کویا ندا ایدردی ولکن خاطر کلیل
و ذهن علیل بو طوانیغک لطائفن بذل ایدوب حلق عالمه

کشف ایتمین دخی ملاحظه ایدردی نظم

بو کتابک تعجب ایلکنوز خطر ناخط اولورسه بین الناس
جائه اطفل ایله دیبادن حوبش کلور جسم اولیا یه پلاس
هیچ کلمز کمالنه نقصان کیسه ارباب فضل کهنه لباس

شر عند ذکر الصالحین تنزل الرحمة موجبجه فیض باریدن ملکوت
قلوب ناظرینه نصرت و دل بی غل ساعینه سکینت و طمانیت
بیتسر اولا شعر ما ان مدحت محمدا بقدری ولکن مدحت لتنزیجه

شر مقتضا سیله پادشاه عالم پناه حضرتلرینک رکاب همایونلرینک
القاب همیونلرینک ذکر اولمق شرفیله مبارک اولوب چار قطب
که چار ارکان عالم ضبط ایلر و چار عنصر که موالید ثلاثه ایجاد ایلر
و چار فصل که عالمی دور ایلر و چار ملایکه که عرشی حامل لردر و چار بابکه
ارکان دینلر و چار مذهب که اهل سنت و جماعت در و چار رکن
کعبه که قبله هر قبیله در و چار خلیفه که حضرت سید یحیا کالائنه مظهر در
و چار غزیز که بو رساله ده مذکور در الهی یونلار حرمتنه بن ناچار
نفس و شیطان و دنیا و هوا شرلرندن خلاص ایدوب شریعت
و طریقت و حقیقت و معرفت نورلریله منور ایله یوم ولده قیل
لسانده دکل و معرفتم اروندده قیل زبانده دکل ختم رساله

خدایا میرد دل دربت دعا یه ● ثنا شکر و حمد ایزد خدا یه
دعا در نیه دلدر جو کوفتند ● دهان آبجوب خدا را بآز رفتند
ز تنگدستی الی قوز نا رلتیم ● کجا دیده بنده دون بنگ کنام
بقهر ز اران بس دزدا غل ● بحبت زنگ دلدن بوبا غیل
کوزه مرد ریش ایل نیل تیسه ● خدایا سکاره بعشق لدنی دیه
که هرشبه بقا کورد کوزدم حق ● سوا کور دیه کورد بس نی لایق
بجنس بوندن کجوا دلم ساذ ● جالک کدیه سنده قیلی بجاذ
بنم سوبک صفا سنده دیلیک ● دیم موصوفیت بیلیک بلیک
سوذان ایلیوب حکارد عیان ● بزغیرد صادا ایله فرمان

تمت وقصد ایدرن دیم آخر	
خلاص کن و آخر ده آمد	